COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS V. PARS I.

LIPSIAE, MDCCLVI.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
Amſtelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Londini apud A. Linde, Pariſiis apud Briaſſon, Patavii apud I. Manfré, Venetiis in B. Albrizzi et S. Coleti officinis, Romae apud Venant. Monaldini.

I.

Kongl. Svenska Vetenskaps Academiens Handlingar, foer Aor 1753. Vol. XIV. Med. Kongl. Academiens Tilſtaend. Tryckte i Stockholm hos Lars Salvius pao deſs egen koſtnad. 8. pl. 20. tab. aen. 8.

i. e.

Acta Academiae Regiae Scientiarum Suecicae. Annus 1753. Vol. XIV.

Trimeſtre primum:

1) Cl. SCHEFFERVS *artis metallorum a ſe inuicem ſeparandorum hiſtoriam* continuat, iam in primis de caementatione agens, quod artificium ait antiquum eſſe et obſoletum, ex quo commodiores et parabiliores methodi, eidem fini obtinendo inſeruientes innotuere, ita, ut errent, qui velut nouum illud tradunt. p. 1.

2) *De partibus corporis humani ſenſibilibus et irritabilibus* Ill. ALBERTI DE HALLER diſſertatio legitur eadem, quae reperitur in Comment. Societ. Reg. Scient. Gotting. Tom. II. pag. 114. ad 134. Sectio ſcilicet prima, in Suecicum ſermonem translata *. p. 12.

 3) *Nouas*

* vid. Comment. noſtr. Vol. II. Part. IV. p. 695. ſeqq.

p. 37. 3) *Nouas duas Tabaci species* edit Cl. CAROL. LINNAEVS. Sunt vero in eius Speciebus plantarum, Homiae 1753 editis, *Nicotianae* species 3 et 4, pag. 180. 181, ipsi *paniculata* et *glutinosa* appellatae. Vtriusque figuram exhibet; Prioris iconem Cl. FEVILLEE in itinere Peruuiano dederat, quam mediocrem esse ait Noster, et talem, ex qua planta agnosci non possit. Simillima est *paniculata* turcicae, (ita Cl. LINNAEVS secundam Nicotianae speciem in spec. plant. p. 180. appellat, ibi *rusticam* vocatam). Folia scilicet aeque ad rotunditatem accedunt, florum color idem est, illi aeque obtusi sunt; caulis vero et pediculi florum ac foliorum, flores etiam ipsi duplo longiores et angustiores sunt in paniculata, quam in turcica, ut varietatem quis existimare possit ex loci conditione natam, nisi fructus in primis aliter esset comparatus, coni ad modum in acumen desinens, ut in vulgari nicotiana americana. Huius quidem nicotianae, ut et alterius, semina Noster accepit a Cl. IVSSIEV, et haec quidem paniculata liberum aerem egregie tulit, laete adoleuit, et semina innumera produxit. Ex odore et sapore iudicat leniorem hanc nicotianae speciem fere reliquis omnibus, ut vel sexui sequiori commendari possit, si hunc fumandi cupido occupet. Tum hanc ob causam, tum etiam ob habitum eius gracilem, in vernacula *Tabacum virginum* appellari vult. *Altera* species, de qua iam agit, nulli adhuc botanico descripta est. *Foliis* gaudet cordatis, *flores* in racemum secundum, quem vocat, dispositi sunt, seu omnes ad idem latus conuersi. *Calix* quinquifidus, sed superiore lacinia duplo maiore reliquis, quo charactere facile haec species ab aliis distinguitur. *Corollae* color obscurior est, quam in americana, neque regularis est; sed galeae ad modum versus latus ringit; *fructus* acuminatus. Plantae caulis, pediculi et folia filis tenuibus teguntur, liquorem glutinosum exsudantibus, qui digitis

digitis prehendentis adhaeret. Ex odore, ſapore, glutine et floris colore triſtiore colligit Noſter fortiorem hanc ſpeciem eſſe reliquis huc uſque notis, inſigni tabacopolarum uſui, quo guſtibus omnibus accommodare ſe poſſint. Igitur et ob flores galeae ſimiles, et quia credit nicotianae huius vires eas futuras, quae ſunt opii, dum a Turcis praelium orſuris adhibetur, *tabacum militum* vernacula lingua appellari vult. Maiori vero cura haec ſpecies indiget, ut matureſcat, ſaltem in Suecia, ſperat tamen et huic climati eam adſuefieri poſſe, dum modo veris tempore terrae fimo ſubſtrato inſeratur, poſt terrae bonae implantetur. Ceterum de tabaci uſu, niſi quatenus medicina eſt, minus bene ſentire Noſtrum, iam aliunde conſtat.

4) *De Gypſo.* Obſeruationes exhibet Cl. ALEX. FRID. CRONSTEDT eo potiſſimum tendentes, ut via monſtretur inueſtigandi, num eodem modo gypſum natura condat, quo arte ex lapide efficitur. p. 44.

5) Cl. POLHEMII inuentum *contignationes, quae fluctibus obſiſtant, nullo adhibito ferro conſtruendi*, filius eius explicat. p. 48.

6) Cl. KALMIVS in edendis obſeruatis ſuis *de ſerpente crotalophoro* pergit. Egregie natat ſerpens hic per mare et per fluuios velocius fere, quam ſuper terra progreditur. Ad modum veſicae inflatae natare videtur. Natantem e nauicula adgredi tutum non eſt, quia facile in eam ſe proiicit. Odor eius ingratus eſt, in primis quando apricatur, aut valde iratus eſt. Hoc odore, ſaepius non viſus vel auditus, detegitur. Aiunt eo veluti veneno hominem interdum in mortis periculum deduci. Equi et boues praeſentiam ſerpentis plerumque ex odore agnoſcunt, niſi cum ventus a loco, in quo conſtituti ſunt, p. 52.

verſus ſerpentes tendit: tali enim caſu ipſius auctoris equus proxime ad ſerpentem acceſſit. Raro hominibus nocet, niſi defendendi ſui gratia. Paſſus eſt hominum pedes ſibi imponi, neſciorum quid eſſet; dormientibus obrepſit, nullo illorum damno. Neque tamen manſuetudini huic fidere fas eſt, qua in primis ſatur utitur, atrox dum eſurit, item tempeſtate pluuia. Iulio menſe rarius mordere aiunt barbari. Non mordet, niſi ante in circulum conuolutus. In rectam lineam extenſus damnum dare non poteſt, ſed hunc ſitum cum altero illo velociſſime permutat, tardus alioquin in progrediendo. Is eſt inter ſerpentes Americae orientalis, qui morſus quam longiſſime ſe proiiciat, neque tamen ultra dimidiam longitudinem corporis ſui. Proiecturus ſe parti poſteriori corporis ſui innititur, non faciens hoc, niſi certus fere ſit, attingere ſe poſſe, ad quod collineat.

Quae accidant iis, quos momordit, alii iam explicarunt. Huc pertinet, quod dolor inde natus ſub initium non maior ſit, quam ſi membrum ſpina laeſum fuiſſet, donec anxietas, virium proſtratio et intumeſcentia mali magnitudinem oſtendant. Locus, in quo laeſio contigit, nihil monſtrat praeter quam foramina duo, velut acu facta. Sequitur ſitis immenſa et dolor vehementiſſimus circa cor. Sitienti potum praebere eſt mortem praeſentem exhibere. Lingua intumeſcit eo uſque, ut os totum occupet; praeter ea nigreſcit. Haec quam longiſſime vim veneni progreſſam eſſe oſtendunt, quidam tamen et ex eo ſtatu ſanitati reſtituti ſunt. Corpus totum maculis variis notatur, creduntque laeſum coloribus ſerpentis, qui momordit, variegari. Tandem ſi auxilium nullum adhibeatur, ſenſum omnem perdit aegrotus et moritur. Saepius etiam, qui poſt morſum ſanitati reſtituti ſunt, colore tamen flaueſcente et facie ingrate maculoſa per omne reſiduum vitae tempus notantur. Alii quantumuis bene valere ſibi videan-

deantur, quotannis eo tempore, quo morſus contigit, dolorem ſingularem in corpore ſentiunt, ſimul intumeſcentibus partibus, quae mala decocto ariſtolochiae lenienda ſunt. Retulit quidam Noſtro, territum ſe improuiſa ſerpentis vicinia, ceterum nihil laeſum, proſtrationem virium tantam ſenſiſſe, ut aliorum auxilio, domum iturus, indiguerit. Integris quatuordecim diebus poſt ea illa diei hora, qua territus fuerat, lecto decumbendum ipſi erat, ob dolorem vehementem in tergo et capite, reliquam totam diem ante et poſt illam horam bene valebat. Idem veneni effectus eſt in bruta; a viro fide digno accepit Noſter, canem a ſerpente laeſum, decocto ariſtolochiae ſanatum, ſequenti anno, eo tempore, quo laeſus fuerat, rurſus aegrotaſſe, eodem remedio denuo cum fructu adhibito; ſecunda vice laeſum et ſanatum eſſe, ſed anno, qui hanc alteram laeſionem ſequebatur, circa laeſionis tempus rurſus aegrotaſſe et in rabiem incidiſſe, ut occidendus fuerit. Vaccae, equi, cet. plerumque ſtatim a morſu obeunt. Canes diutius perdurant, et ſaepius conualeſcunt. Vidit canes quinquies laeſos et ſemper reſtitutos, licet valde aegrotaſſent et intumuiſſent: alii tamen canes ſtatim ut laeſi conciderunt. Ocreas interdum pertundit ſerpens longis ſuis et acutis dentibus, et tunc, ſi ocreae pedem accurate includant, ut difficulter exui poſſint, inſigni laeſi malo id contingit. Tutiores ſunt amplae illae caligae, quibus nautae utuntur, ad talos uſque demiſſae, quae tum quia cedunt, tum quia corrugantur, ictus vim eludunt. Tutiſſimum eſt, adhuc ſub his caligis ocreas geſtare. Quidam ocreis indutus, in quibus ſerpentis morſus euanuerat, cum aliquo tempore poſt illis denuo uti vellet, et manum per ſuperficiem earum inuncturus duceret, a dente in areis reſidua adeo vulneratus eſſe fertur, vt diem obierit. Periculi plenum aiunt, ocreis uti, quae morſum ſerpentis pertulerunt, ob dentes ple-

rumque in illis relictos. Cl. KALMIVS tamen in patriam redux, felem vulnerauit dentibus, quos in America ex ore ſerpentis ſecuerat, nullo felis damno. Americani dentibus his ad venae ſectionem utuntur, a veneno prius purgatis.

Nutritur ſerpens auiculis, ranis, ſciuris et leporibus illis paruis, qui in America ſeptentrionali reperiuntur, inter leporem et cuniculum mediis, item animali quodam *Minck* dicto, lutrarum ad modum aquas inhabitante, figura, magnitudine, colore ad martem accedente. Vbi ſerpens maioris animalis, ut leporis, ſciuri potitus eſt, dimidium eius deglutit, poſt quietus iacet, dimidium hoc ore tenens, donec abſumtum, deinde reſiduum deglutit.

Aiunt ſerpenti huic vim eſſe auiculas et animalcula faſcinandi, ita quidem, ut, dum ad radicem arboris v. g. procumbit, animalculo vel in ſumma arbore conſtituto, oculis in illud defixis efficiat, ut continuo magis magisque ad ſe animal adpropinquet, interdum quidem adſcendens rurſus arborem, ſed rediens rurſus verſus ſerpentem, hosque itus reditusque alternatim tam diu continuans, donec in os hians ſerpentis proſiliat, inter ea gemitum edens. Noſter plures modos propoſuit faſcinandi hanc vim explicandi. Vel enim laeſum eſt animal a ſerpente, ut longe progredi non poſſit, vel ad fulgentes ignis ad modum ſerpentis oculos obſtupeſcit, vel odore ſerpentis ſenſus eius velut perturbantur *. Loquuntur de hac ſerpentis vi faſcinatrice, americae incolae omnes, docti et indocti, ſed qui oculis ſuis eam vidiſſe adſeruiſſent, KALMIVS vix decem vel duodecim reperit. Captum ſerpentem, et in carcere velut

* Primam in primis cauſarum, quas Cl. KALMIVS recenſet, faſcinationi huic explicandae adhibuit HANS SLOANE Transact. philoſ. n. 439. art. I. Cogitata eius germanice exhibentur *im Hamburg. Magazin.* Vol. IIII. Part. IV. art. 7.

ut adſeruatum, nihil amplius comedere, fide digni teſtes adſeruerunt Noſtro, etſi dimidium annum famem perferre poſſit. Alii, propria experientia nixi, captum etiam ſerpentem hac faſcinandi vi uti teſtantur.

In ſanando vulnere, quod ſerpens inflixit, ſatis felices ſunt Americani barbari, ſi remedia debito tempore adhibentur. Fruſtra tamen omnia, ſi venenum immiſſum ſit ictu vehementiore a ſerpente valde irritato, ut diſſectae ſint venae quaedam maiores, cordi proximae, aut etiam vaſa, quibus cum multis corporis partibus communicatio eſt. Tunc certa mors et intra minutum fere temporis exſpectanda. Id barbaro contigit, qui Anglis quibusdam peritiam ſuam ſanandi haec vulnera comprobaturus, aliquot ſerpentis morſus pertulit, remediis ſuis, quae non edebat, ſtatim reſtitutus; tandem caudae extremo ſerpentem prehendit, quo omnium maxime irritantur; tunc conuerſus ſerpens brachium viri vulnerauit. Is vero remedia ſua et hic adhibuit, ſed fruſtra, paucis minutis exanimatus. Quae eius remedia fuerint, de hoc certi nihil conſtat: ſed quoniam ex regione *Senega* oriundus erat, coniectare licet, eum uſum fuiſſe *Polygala* ſeu herba, aduerſus morſus ſerpentis crotalophori faciente, Senegenſi.

Alius caſus, quo inſanabile vulnus ſerpentis crotalophori creditur, eſt, cum feminae praegnanti infligitur. Barbari certe, uxoribus ſuis, quibus hoc fatum contigit, ne auxilium quidem afferunt. Hic vero ſerpens, hominibus et brutis omnis generis adeo infeſtus, porcos inimicos habet, qui auide ipſum quaeritant, adeo, ut culturam loco cuidam, ſerpentibus his habitato, adlaturus, grege porcorum ſaltem ad purgandum illum opus habeat. Prehenſum ſerpentem ore quatiunt, deinde deuorant, caput tamen non attingunt. Morſus ſerpentis plerum-

 que

que nihil ipſis nocet. Haec iam eduntur a Cl. KALMIO, reliqua trimeſtri proximo ſeruantur.

p. 67. 7) *Terrae quosdam motus in Norrlandia Occidentali* (Vaeſter Norrland) 1752 *animaduerſos*, deſcribit NIC. GISLER. Tres potiſſimum recenſentur, quibus communes obſeruatae fuerunt leges quaedam notatu dignae, velut: viam quaſi terrae motus conſtantem, et antea obſeruatam a regione media inter auſtrum et occidentem (S. W.) ad mediam inter boream et orientem (N. O.) fuiſſe. Superficiei terreſtris partem, milliarium Suecicorum quadratorum circiter quadraginta eodem fere tempore fuiſſe ſuccuſſam; impetum vero aeque vehementem fuiſſe in inſulis profundo mari circumdatis, ac in continente. Tremitus terrae comites ſemper habuiſſe ſonitus vehementes in aere editos, ſplendorem quoque coelum, lunae ad modum illuſtrantem, et iuxta directionem tremitus terreſtris protenſum. Quae omnia cum aliis multis eo conſpirant, ut terrae motus multum ſimilitudinis habere cum fulmine coeleſti euincant; utriuſque vero originem ex vi electrica, tandem in maiori luce collocatum iri Noſter ſperat. Ceterum annos illos inde ab 1739 ad 1744, qui ſteriles regionibus borealibus fuerunt, vacuos fere fuiſſe tonitrubus, obſeruatum eſt, inſequentes autem tum terrae motus frequentes, tum fulgura frequentia habuiſſe; haec ſcilicet ita grata eſſe ob annorum, quibus contingunt, fertilitatem colonis borealibus ait Noſter, ut propius verſus auſtrum habitantibus timentur.

p. 74. 8) *Modum, quo lucius piſcis genus propagat*, deſcribit Cl. ABRAHAM ARILLANDER, Inſpector cocturae nitri. Vnicus eſt in regione, quam Noſter incolit, *Sauolax* ei nomen eſt, lucius piſcis, qui quo modo genus propaget, obſeruari poteſt; reliqui vel gregatim ei rei operam dant, vel profundius aquae

aquae immerguntur, ut diſtincte ſpectari non poſſint. Haec autem vidit: Sub finem aprilis et integro maio ad ripas fluminum profundiores, gramine aut ſalicibus laetas, negotium id lucius exſequitur. Sub initium veris minores ordiuntur; cum magis verſus aeſtatem annus vergit, maiores adueniunt, idque ſeptimanas plures durat; interdum tamen maxima pars operis ſub glacie peragitur. Feminam ripae adpropinquantem mas ſequitur, unicus ſi parua ſit, maiorem mares plures comitantur. Mares autem plerumque feminis minores ſunt, numquam certe maiores Noſter vidit Femina progreditur, donec in aquam parum profundam perueniat, ut tergum, caput quoque interdum et oculi emineant, ſapienti procul dubio naturae conſilio, quo ipſum corporis pondus ouis eiiciendis auxilietur. Mas a latere ſequitur, ſimul cum femina ſubſiſtit, laterique eius ſe applicat, ut aperturae in abdomine piſcium, (*genitalia* vocat Noſter) proximae ſibi ſint; Ita ſe mutuo per aliquod tempus fricant lateribus, interdum inferiori corporis dimidio cedentes, ita tamen, ut ſemper accurate ſibi mutuo applicent caudasque, iudicauit obſeruator, capitibus magis propinquas. Sic ubi per aliquod tempus ſubſtiterunt, femina ſubito corpus verſus marem vertit, ut abdomen utriusque iuxta ſe inuicem poſitum ſit, tuncque caudis aquam vehementer feriunt, ſicque in aqua progrediuntur, paululum a ſe inuicem ſeparati, congrediuntur vero rurſus eundemque luſum ſaepius repetunt, decem aut duodecim vicibus pro piſcis magnitudine. Referunt vero piſcatores periti, non omnia oua uno eodemque tempore eiici, ſed feminam ſaepius ad ripam redire, hocque opus repetere. Noſter ipſe id non vidit. Ex piſcibus, qui hoc tempore capiuntur, oua et ſemen maſculinum libere effluunt, ad magnam diſtantiam proſilientia, ſi abdomen digito prematur. Si

plures

plures mares eamdem feminam comitantur, duo quidem utrumque eius latus obſident, reliqui ad eorum latera ponuntur, ut ſeries quatuor aut quinque iuxta ſe poſitorum conſpiciatur. Femina vero mox ad hoc latus, mox ad illud conuertitur, mares motus eius ſequuntur, interdum caudam feminae ſubeunt, quod fabulae originem dediſſe videtur, feminam marem ſequi et ſperma eius deglutire, quo oua fecundentur. Sed Noſter ferro, quo piſces figuntur, ſaepius in ipſo opere eos cepit, ſemper reperiens feminas eſſe, quae praecedunt, cum ſexus ouorum aut ſpermatis profluxu facile et certo diſtinguatur.

p. 77. 9) *Effectus fulminis, in templum parochiae Alſva in Gothlandia delapſi,* deſcribuntur. Contigit id iulii decimo nono die, anni 1752, hora circiter undecima, ante meridiana, dum cultui diuino populus in templo operam daret. Nos ea ſaltem, quae hominibus acciderunt, percenſebimus. Cum portam quandam templi fulmen tetigiſſet, qui proximi ei ſederant, per octiduum dolorem pedum ſenſere; alius, remotior tamen paulo a porta, ſenſu omni priuatus concidit, elatus ex templo; is aliquot dies inſignes pedum dolores ſenſit. Femina quaedam ſimiliter ſenſatione orba concidit, ſeptimanis quinque aut ſex de doloribus multo vehementioribus conqueſta, quam ante nominati, in exterioribus corporis laeſio nulla apparuit. Paſtor loci SALS MALMSTEN, e ſuggeſtu verba ad populum faciens, concidit. Capillamentum eius arſiſſe viderunt. Elatus, poſt tres horae quadrantes conſcius ſui rurſum factus eſt. Crines tum capillamenti, tum proprii ſupra verticem, et ante occiput dextrum, combuſti erant aut conglomerati; in dextra colli parte cutis ambuſta et caro denudata uſque ad axillam, a qua tres ſtriae rubrae, duos digitos latae, progrediebantur, una ſuper ſcapulam ſiniſtram, altera in ſuperiore brachii parte uſque

vſque ad cubitum, tertia a ſuperiore brachii articulo verſus foueam ſubaxillarem. In medio ſuperficiei exterioris femoris dextri ſtria naſcebatur, producta ſuper femur et genu uſque ad tibiam, immo ad digitum maiorem pedis. Hae ſtriae poſt aliquod tempus euaneſcebant, nulla cutis ſeceſſione facta. Crines e cute nati, in locis laeſis partim combuſti erant, partim conglomerati. Quatuor ſeptimanas inſomnes transegit, inſignem dolorem in brachiis et pedibus ſentiens, maxime et diutiſſime in brachio dextro et pede ſiniſtro, ubi venae ipſi ſectae ſunt. In illis partibus, in quibus veſtigia ſui fulmen reliquerat, dolorem nullum ſenſit. In ſubſelliis virorum plures calorem vehementem circa pedes ſenſerunt. Cum detonuiſſet, plenum erat templum fumo et odore ſulphureo, in primis circa ſuggeſtum, adeo, ut remotiores ab eo, diſcernere non poſſent, vacuusne eſſet, an a parocho occuparetur. Vir, qui auxilium parocho adlaturus, ad ſuggeſtum feſtinabat, retulit ſellam ſuggeſtus adeo calidam fuiſſe, tantumque ſulphuris odorem, ut fere reſpirationem ſibi ademerit.

Trimeſtre ſecundum:

1) *Hiſtoriam* eorum, quae *de aurora boreali* ſcimus, continuat Cl. VARGENTIN, exorſus eam trimeſtri tertio anni praecedentis. Iam in primis hypotheſes recenſet, quibus ad explicandum phaenomenon phyſici uſi ſunt. Cum vero incertum adhuc ſit, ad quam diſtantiam a ſuperficie telluris attollatur, ad parallaxin eius diligentius obſeruandam hortatur curioſos, in primis Suecos. p. 81.

2) *De irritabilibus corporis humani partibus* agit Cl. ALB. DE HALLER. Sunt haec ea, quae latine habet Sectio II. diſſertationis in Commentariis Societ. Reg. Scient. Gotting. Tom. II. citatae nobis trimeſtri primo, art. 2. p. 93.

3) *Lanas*

p. 123. 3) *Lanas nigro, quod castoreum vocatur, tingere* docet *solis materiis, quas Succia profert, adhibitis*, Cl. HARALDVS VRLANDER. Vtitur autem *arbuto*, quam vulgarem Sueciae plantam, ab Anglis sub nomine *Iackas Hapuck*, tabaci condimentum adhiberi, narrauit Cl. LINNAEVS, in Comment. Acad Scient. Suecicae ann. 1743. Trim. 4. art. 6. Modum procedendi distincte describit, et, quantum praestet methodo hucusque usitatae, nigrore castoreo lanas imbuendi, ostendit.

p. 126. 4) *De aberrationibus geometricis* differit Cl. A. G. KAESTNER, qui error in distantiae quaesitae magnitudine definienda nascatur, ex errore paruo in angulo capiendo admisso, formula analytica docens, et alia eo pertinentia tradens.

p. 137. 5) Cl. IO. LINDHVLT *diarium aegrorum vi electrica sanatorum continuat.* Sunt autem mala, quae vel omnino sustulit vel leuauit vis electrica; surditas etiam a natiuitate; dolores in artubus et musculis; paralysis; febris; membra contracta; membra frigore perusta; sermonis usus tantum non ademtus; epilepsia. Casus omnes recensere longum esset, et parum ad scopum nostrum conducens, plerumque enim morbi non ita, ut medicus postulare posset, sed ut aegri forte retulerunt, narrantur, modus vero, quo electricitas adplicata est, numquam docetur, generatim electricitate aegros usos esse narratur, tempore, per quod hoc continuarunt, obiter indicato. Pauca igitur saltem specimina seligemus.

Iuuenis inde a natiuitate surdus, hincque voces proferre nescius, aetatis trium et viginti annorum, ingenii ceteroquin viuidi, postquam electricitate uti decembris decimo quarto die anni 1752 coeperat, statim sonitus fortiores, currus v. g. per plateas vectos, aut clamorem vehementiorem in aurem eius directum,

directum, audiuit; usu electricitatis assidue continuato, ianuario anni sequentis canem exiguum post tergum latrantem audiuit; februario sonitum ex succussibus machinae electricae natum percepit, quae omnia signis indicauit; martio mense auditus in aure sinistra fere restitutus est, adeo, ut mox referre voces quasdam auditas inciperet: usuque electricitatis continuo id consequutus est, ut satis bene aure sinistra valeat; minus dextra. Nomen etiam et voces quasdam faciliores pronunciat non male, litteras item plures alphabeti. Auditam primo vocem dissyllabam referre studet, alia voce, plus vel minus auditae simili imitatur. Experimenta haec facta sunt post tergum eius, ne videre labiorum motum posset.

Febris electricitate fugatae unicum captum est ex- p. 143. perimentum, in hortulano, aetatis trium et triginta annorum, quartana per longum tempus, dimidium scilicet fere annum, vexato. Electricitate adhibita, primum ianuarii vicesimo octauo anni 1753, diebus, quibus a febri liber erat, meliorem appetitum ciborum consequutus est, noctes vero plures, immediate se sequentes, multum sudauit, morbi paroxysmus quilibet lenior factus est, et februarii quinto febris omnino cessit, ut sexto domum redierit.

Inter *contracta membra* sanata exemplum est femi- p. 146. nae, quae cultro articulum indicis medium ad eam profunditatem vulnerauerat, ut os per vulnus conspici posset. Vulneri quidem auxilium chirurgus attulit, sed digitus curuatus mansit, articulus vero motu destitutus. Hoc sesquiannum pertulit, electricitate vero unica vice adhibita extendere et flectere digitum aeque bene, ut reliquos, potuit.

Vir annorum quadraginta, nouembri anni 1740 p. 147. tantam frigoris vim in pedibus ambobus perpessus fuerat, ut chirurgi amputationem sinistri consulerent. Felicius tamen sanatus, debilitatem perpetuam lateris sinistri sensit, inde a femore ad pedem

usque

usque, ut iter pedestre paulo longius conficere difficulter posset, sed saepius ei esset quiescendum, etsi a frigore omni diligenter caueret. Anno 1743 in loco, aeri perspiranti nimium exposito, dormiens, difficilius audire coepit, et tinnitum aurium sensit, dolores etiam brachii sinistri et lateris sinistri, tempestatum mutationibus ingruentibus. Fontibus medicatis usu auditum recuperauit, et reliquorum malorum leuamina quaedam sensit. Electricitate uti incipiens ianuarii quarto die, id per aliquot dies continuauit, nulla mutatione animaduersa. Sed octauo eius mensis, incalescere pedes sensit et prurire plane, ut cum frigus illos ante duodecim annos percusserat. Maxime dolebat pes sinister, adeo etiam intumescens, ut per aliquot dies calceis uti nequiuerit. Cessauerat tumor die undecimo, nihilque incommodi amplius in pedibus sentiebat; electricitatem adhibere desinit vicesimo primo, cum tinnitum auris sinistrae nullum amplius perciperet, latere etiam aegro plus virium haberet, dolorisque parte maxima esset liberatus.

p. 148. Infans annorum nouem, qui recte huc usque valuerat, variolis grauiter decumbens anno 1748, sed conualescens satis bene ab illis, multum taciturnior solito obseruatus est, numquam postulauit quidpiam, et pauca solum verba repetere ausus est. Tandem linguae usum ad sermonem omnem amisit, manente auditu, nam iussa perfecit, et suum nomen percepit, etsi submissius solito appellaretur. Simul obstructione capitis vexatus est, ut nec nares emungeret, nec per eas respiraret. Fontem medicum, *Norr-malms Brunn* appellatum, anno 1751 adhibuit, qui illam, de qua diximus, obstructionem leuauit, post ea infans paucula verba audita repetere didicit. Aestate 1752, eodem fonte rursus usus, nouembri mense electricas operationes perpessus est. Ante quam illis subiiceretur, paucissimas voces, infanti-

ſantibus perquam familiares, et fere tantum monoſyllabas pronunciare poterat, cum vero interdum electricitate uteretur, plures voces bene ſatis edere didicit.

Subiiciuntur phaenomena quaedam, quae praeter exſpectationem inter experimenta electrica contigerunt. Vir, cui dentium dolores electricitate leuabantur, poſtridie tumore ſub mento deformabatur; Forte ipſe manum globo applicauit, ut alios electricos redderet, hoc cum per horam continuaſſet, tumor ceſſauit. Vir honeſtus, annorum quinquaginta quatuor, qui bene ſemper valuerat, in itineribus ſuis a Cl. BOERHAAVIO didicit, conſpicillis interdum utendum eſſe, ut oculi conſeruentur. Sequi hoc conſilium coepit, ante annos aliquot ultra viginti, nihilo minus viſus eius adeo eſt debilitatus, ut proximos decem vel duodecim annos carere illis non potuerit: cum enim minutas litteras oculis nudis legere vellet aut ſcribere, fumum veluti oculis ſe obducere ſenſit, litteras autem euaneſcere; cum haec ad candelam fierent, doluere etiam oculi. Ianuario menſe, nihil de mali ſui remedio cogitans, manum globo electrico applicuit, iamque motum inſolitum in corpore ſentiens, alteram manum oculis admouit; Cum veſperi domum rediret, noua ſingula hebdomade prodeuntia ad candelam legere potens, nulla plane difficultate, poſt ea vero conſpicillis neque legens neque ſcribens indiguit. Alius vir, aetatis annorum quadraginta unius, operationibus electricis ſe ſubiecit ob dolorem axillarum, quem etiam illis depulit, ſimul quoque ab alio malo liberatus, quod, nullum contra illud auxilium ſperans, ne quidem indicauerat. Erat id tumor induratus, in teſticulo dextro, dolens cum tempeſtas mutaretur, a male curato teſticulo venereo reſiduus. p. 150.

p. 151. 6) *Machinam, palis data quauis obliquitate terrae infigendis idoneam* deſcribit Cl. ELIANDER.

p. 155. 7) *Ex diario Academiae quaedam eduntur:* ut 1) Cl. RETZII, prouinciae Sconienſis medici, obſeruata in cadauere militis, cereuiſia, vino, in primis ſpiritu frumenti immoderatius uſi; aetatem annorum quadraginta is attigerat et mane quadam in platea mortuus reperiebatur. Pulmo dexter coſtis et ſpinae dorſi accreuerat, ſiniſter ſemi putrefactus erat, coloris praeternaturalis, vaſis omnibus ſanguine coagulato plenis. In ventriculo cordis dextro reperiebatur polypus duos digitos longus, latus unum, pellucidus medullae calidae ad modum, membrana ſimplici tenui incluſus, cuius ſubſtantia interior pinguedini aut oleoſo cuidam ſimillima erat. Vicini illi erant tres alii, longi digitos quatuor, lati quartam digiti partem, quorum duo, ſuperius arteriarum ad modum, in ramos binos abibant, inferius figurae conicae, liberi undique, tunicae craſſiori incluſi, ſubſtantiae interioris carneae et fibroſae. Sani ventriculi pars inferior inflammata et ſemiputrefacta. In capite exterius laeſio nulla, detracta vero cute, in ſiniſtro latere reperiebatur liuor, ſanguinem coagulatum indicans, ,paullulum ultra muſculum temporalem. Praeter ea nihil ſingularis in capite, exceptis duabus hydatidibus, pellucidis, aqua clara turgidis, in ſepto lucido, et aquae copia ſatis inſigni in ventriculis cerebri, cum medulla oblongata moueretur. Macilentus homo fuerat, abdomen tamen et thoracem pinguedine, digitos duos craſſa, obductos habebat, qua caro tegebatur. Coſtae verae et ſpuriae pinguedine plenae, pericardium cum membranis pingue, minus tamen meſenterio. Ex ſterno et cartilaginibus fere oſſeis iudicari potuiſſet, hominem annos quinquaginta attigiſſe.

2) Cl.

2) Cl. HOLTHVSENIVS, centurio, *modum* tradit *feces cereuisiae, peracta eius coctione, usui futuro seruandi.* Summa methodi huc redit, ut feces linteo puro inclusae, cineribus immittantur, qui humidum omne ex illis extrahant, et in massam consistentem illas mutent. p. 157

3) Solana tuberosa, (Potatoes) ex seminibus, quae in Suecia maturuerant, propagata egregie successisse obseruauit Cl. KYLANDER, pastor nosocomii Linciopongiensis. Idem refert, id, cuius flores albi sunt, albas habere etiam radices, rubris minores, ceterum interiore colore et sapore, reliquis nihil dissimiles. p. 158.

4) Vermiculos, frumenti in primis secalis granula excauantes, pelli, si tabulata loci, in quo frumentum seruatur, solutione vitrioli obducantur, docet Cl. RISBERG, pastor Asumi in Scania. p. 159.

Trimestre tertium:

1) *Phaenomena aestus marini* breuiter et generatim recenset Secretarius Cl. VARGENTIN. p. 161.

2) Cl. HELLANT, quo modo aestus marinus se habeat in regionibus quibusdam, intra circulum polarem arcticum sitis, scilicet prope *Vordhus* insulam et promontorium boreum (*Nordcap*), propriis ex obseruationibus enarrat. p. 170.

3) Relationem *de serpente crotalophoro* finit PETRVS KALM, hic in primis agens *de remediis contra morsum eius.* Facilius occiditur hic serpens alio quouis; virgula super dorsum caesus fere periit; praeter ea tardissime mouetur. Horae spatio post quam caesus est, aut citius etiam, vitae signa omnia perierunt, licet nec caput laesum sit, nec locus quidam laesionis notari possit. Sonitu, quem edit, se ipsum p. 185.

prodit,

prodit, ſicque facile occiditur, iam etiam a barbaris Americae indigenis, qui ante Europaeorum aduentum ſuperſtitioſe illi parcebant. Editur a quibusdam tum medicamenti loco, tum ab aliis ob carnis et pinguedinis ſaporem illis probatum. Cauent, qui illo veſci volunt, ne ſe ipſum mordeat, quod valde irritatum facere aiunt, aeque cito ita perientes, ut aliud quoduis animal morſu eius periiſſet, tuncque non ſine vitae periculo comedendum. Ex pinguedine oleum paratur hoc modo: Occiditur, cautione adhibita, ne ſe ipſum mordeat; pinguedo exemta in orbe ſoli exponitur, ut liqueſcat et in oleum abeat, vaſe vitreo ſeruandum. Huic incomparabiles vires adſcribuntur, aduerſus dolores varios, in primis a violentis tendinoſarum partium extenſionibus inductos, locum adfectum, in quo dolor ſentitur, oleo hoc ungendo. Quibus manus tremebant, cor et iecur ſerpentis crudum et calidum adhuc comederunt, a tremore liberati; aliis tamen remedium hoc nihil profuit, ſed additur, tremorem hic ab ebrioſitate natum. Balteos ex cute ſerpentis cum crotalis barbari gerunt, Europaeorum quidam his geſtis contra varios morbos praeſeruari ſe credunt, et ſimili ſuperſtitione alias ſerpentis partes appendent. Ceterum vaginae gladiorum cute hac obducuntur.

Plantas, quarum vires contra morſum ſerpentis praedicant, has nominat.

p. 183. *Collinſonia* LINN. Spec. plant. Tom. I. pag. 28. Huius decocto barbarus ſanatus eſt, cui fruſtra remedia reliqua omnia adhibebantur: lingua adeo intumuerat, ut in ore contineri non poſſet.

Sanicula floſculis maſculis pedunculatis, hermaphroditis ſeſſilibus LINN. Spec. plant. T. I. p. 235. Radix contuſa loco laeſo, cultro ante leuiter vulnerato impoſita, extrahere venenum dicitur.

Actaea racemo ouato fructibusque baccatis. LINN. Spec. pl. T. I. p. 504. *Aconitum baccis niueis* COR-

NVT.

NVT. Canad. p. 76. Hanc vel ſerpentes ipſi extimeſcere aiunt, ut qui manu plantam teneat, tuto eum prehendere poſſit; quod, qui retulerunt Noſtro, propria experientia dixerunt ſe didiciſſe.

Sanguinaria LINN. Spec. plant. T. I. p. 505. Maſticatur radix et loco laeſo imponitur.

Ranunculus hirſutus, foliis ternatis multifidis, calyce reflexo, fructu oblongo. In locis umbroſis et humidis, in ſyluis Americae creſcit. Radix maſticata vel comminuta vulneri imponitur, cultri ope paullulum refricato, ita venenum extrahitur.

Thymus foliis ouatis, acuminatis, ſerratis, corymbis lateralibus terminatricibusque pedunculatis. GRONOV. Fl. Virgin. p. 64. Succus, ex foliis expreſſus, in lacte aut alio vehiculo bibitur.

Polygala caule ſimplici erecto, foliis ouato-lanceolatis, alternis, integerrimis, racemo terminatrice erecto. GRONOV. Fl. Virgin. p. 80. Potiſſimum in regione *Senega* reperitur. De ea vid. LINNAEI diſſertatio: *Radix Senega.*

Serratula foliis linearibus ſparſis. Radix laudatur.

Solidago paniculato corymboſa, racemis reflexis, floribus confertis adſcendentibus, foliis trineruiis ſubſerrato ſcabris. LINN. Hort. Vpſal. p. 259. Varietas eius foliis glabris, *Rattle Snake herb, herba ſerpentis crotalophori* appellata, in primis laudatur. Barbari vario modo illa utuntur; maſticatam in os aegri exſpuunt, inter lapides binos contuſam deglutiendam praebent aut decoctum eius, eodemque vulnus obligant, ſemper tamen eius quidpiam deglutiendum eſt.

Ariſtolochia caulibus infirmis anguloſis flexuoſis, foliis cordato - oblongis planis, floribus recuruis ſolitariis. GRONOV. Fl. Virgin. p. 112. Decoctum bibitur, ut diximus trimeſtris primi articulo quinto.

Fagus foliis lanceolatis acuminate ſerratis LINN. H. Vpſal. p. 287. *Caſtanea ſatiua* C. B. Surculo-

culorum caſtaneae decocto vulnus obligatur, idem bibitur.

Iam ad alia remedia pergit. Celebratur autem *pinguedo omnis*, oleum oliuarum, adeps porcinus, butyrum; vulneri ſtatim impoſita et intra corpus adſumta. Serpentem, qui laeſit, occidere ſtatim, et pinguedine eius uti ſuadet Cl. COLDEN. De oleo ſerpentis ante diximus. *Sal culinare* in ore madefactum et comminutum, deinde vulneri impoſitum prodeſt. Quidam locum laeſum antea cultro vulnerant. *Theriacam* aliqui laudarunt. Interdum profuit foueae in terra factae indere partem laeſam et humum circa eam accumulare: Venenum extrahi ſic credunt. *Tabacus* et *puluis pyrius* maſticata et commixta vulneri imponuntur, ſimul ſaliua tabaco feta deglutitur. Fuit, qui venenum *ex filii vulnere exſugeret*, cautionibus notis adhibitis, ſicque nullo ſui damno. Alius Noſtro retulit vulneri filii laeſi impoſuiſſe ſe partem poſteriorem gallinae plane denudatam, paullo poſt mortuae, ita quinque gallinas periiſſe veneno, in eas ex vulnere transmigrante, ſextam et ultimam ſaltim paululum aegrotaſſe, filium vero fuiſſe ſeruatum.

p. 195. 4) *Coregoni piſcaturam in fluuiis Norrlandicis* deſcribit Cl. GISLER. Suecis *Sik* appellatur piſcis, qui eſt ARTEDI *ſpecies* 37 *et* 40. Varietates eius Noſter deſcribit: Fluuios adſcendit, ouorum deponendorum cauſa, aduerſum nitentibus flumine et vento gaudens. Generis propagandi haec ratio eſt: Mas morſu et ſuctione feminae adhaeret, ſub operculo branchiae; deinde abdomen oſcillatione velut ludentes ſibi alternatim applicant, hocque opus continuant, donec ſperma et ouula effluxerint. Si minor maſculus feminam maiorem adſecutus ſit, illi poſt branchiam prope pinnam pectoralem adhaeret. Sed reliqua, quae ad capturam et ſalituram piſcis pertinent,

tinent, oeconomica magis sunt, et ad regiones illas, ubi hoc negotio occupantur, spectantia, quam ut hic longi de illis esse debeamus.

5) *Mercurii*, maii sexto die 1753 *sub sole trans-euntis* obseruationes, Holmiae habitas, edit Cl. VARGENTIN, nubibus quidem interruptas, ut exitum planetae obseruare non potuerit, quas tamen ingeniose ad mercurii theoriam emendandam adhibet. p. 210.

6) *Quid sit materia illa, porcellanae parandae a Sinensibus adhiberi solita, Petuntse* dicta, inquirit Cl. SCHEFFER. Cl. SAVARY in dictionario rei mercatoriae gallico narrat quidem Sinensibus ad porcellanam lapidem quendam *Petuntse* adhiberi, sed eius characteres nullos exhibet. Nostro materies quaedam, velut ex Sina adlata, obuenit, splendens, semipellucida, lamellosa, glaciei mariae ad modum, coloris viridis diluti, ad griseum vergentis, ponderosa, ut, qui illam Cl. SCHEFFERO tradebat, metallo, in primis stanno, fetam existimauerit. Nihil tamen metalli continebat, ferro excepto, neque mineris stanni notis similis erat, lapidi Bononiensi similior: Non efferuescebat cum acidis, neque ab iis soluebatur, in igne in particulas minutas dissiliebat et ustione colorem album consequebatur, sed calce rubra ferri permixtum, cuius color *Colcothari* aut *croco martis* erat simillimus. Cum phlogisto usta odorem sulphureum edebat gypsi ad modum. Ferri quantitas, quam continebat, circiter quinquagesima ponderis erat. Ex Cl. MARGGRAFII experimentis statim collegit Noster, ob ferrum admixtum phosphoro inutilem fore. Tamen, tum veritatem adsertorum Cl. MARGGRAFII examinaturus, tum inuestigaturus, cui usui lapis hic ex Sina adlatus sit, MARGGRAFII modo eum tractauit, nihil vero phosphorescentis reperit, ruber color euanuit et mas- p. 220.

ſa alba, ſatis compacta, cohaerens et ſemipellucida euaſit. Hoc occaſionem dedit ſuſpicioni, materiam hanc forte a Sinenſibus porcellanae adhiberi. Igitur comminutam argillae, ex qua tubuli tabaco ſugendo parantur, apyrae, commiſcuit obtinuitque poſt uſtionem quidpiam porcellanae plane ſimile, niſi quod minus album erat, ob argillam, quae fortiter uſta albedinem non ſeruat: fiſtulae enim minore ignis vi parantur. Pertinet autem haec materies ad POTTII *marmor metallicum;* nam poſt uſtionem aliquo modo efferueſcit cum acidis, ſatisque vero ſimile erit ex adductis nomen *Petuntſe* illi conuenire.

p. 224. 7) Cl. EKSTROEM *machinas* deſcribit, *quibus bonitas fructuum cerealium a grauitate ſpecifica illorum plenius poſſit examinari.* Obſeruat enim de frumentorum bonitate iudicari non poſſe, niſi ſimul grauitas illorum ſpecifica, ad aquam relata, item inuolucrorum, nucleo ipſi comparata cognoſcatur. Experimentis vero obiter inſtitutis reperit, ſecalis pondus ſpecificum ad aquam eſſe circiter in ratione 4:3, nuclei vero pondus ad inuolucrum in ratione 2:1. Hinc aliqua non contemnenda oeconomica ſequuntur. Quodſi enim data menſura ſecalis ponderis ſui libram dimidiam ob humidum, quod imbibit, amiſit, non ſaltem dimidia libra deterior eſt, ſed libris duabus. Eadem enim menſura iam aquae ſeſquilibram continet, quae menſuram ſimul implet ponderisque partem efficit. Similiter ſi ſumatur vera ratio ponderis inuolucri ad nucleum ut 2:1, id exinde efficitur, ſi data menſura ſecalis ſicci, ſed nuclei minus denſi, libra una deficiat a pondere menſurae aequalis, ſecalis aeque ſicci, ſed nuclei ditioris, ut illo menſura non una tantum libra deterior ſit altera, ſed libram unam praeter ea, inuolucrorum plus habere, quibus panis ſaporis deterioris minusque nutriens efficitur.

8) *Ex*

8) *Ex diario academiae* haec referuntur: 1) REGINA *Sueciae* Academiae monſtrari iuſſit ſericum a bombycibus, manu eius, cum aeſtatem *Drottningholmii* ageret, curatis et mororum Suecicorum foliis nutritis. Centum bombyces unciam ſemis ſerici dedere, bonitate nihil ulli extraneorum cedentis. p. 241.

2) *Piſcibus ſapor putridus* ex aqua, in qua commorati ſunt, natus, adimi docetur, ſi ſal iniiciatur, aquae et piſces in ea rudicula probe agitentur, opere hoc bis vel ter repetito. Inde colligere licet ſaporem hunc putridum cuti ſaltem piſcium inhaerere, dum viuunt, ſed coctione in carnem penetrare. Nam *Cyprinus* LINN. Faun. Suecic. p. 322, nobis *Karauſche*, ſaporem hunc in lingua ſua ſeruat, quae rudicula tangi nequit.

3) Opilio quidam, experimento proprio comprobatum Academiae edidit, oues aliaque animalia, ſtercore lupi aqua diluto commaculata, tuta a lupis eſſe, qui ea fugiant. Maculae vero hae firmiter pellibus adhaerent, ut ſub initium veris, cum primo in campum educuntur pecora, notari illa hoc modo ſufficiat.

Trimeſtre quartum:

1) *Philoſophorum ſententias de cauſſis aeſtus marini* recenſet Cl. VARGENTIN. p. 245.

2) Cll. HIORTERI et STROEMERI *obſeruationes meteorologicas Vpſalienſes* 1750, in compendium miſſas edit Cl. FERNER. p. 253.

3) *Gaſteroſteum* LINN. Faun. Suecic. 276. 277. Suecis *Skott Spigg, capere et ex eo oleum*, uſibus oeconomicis, quibus alias oleum adhibetur, *excoquere* docet ZACH. WESTBECK. Magna adeſt copia piſcium horum, quos nec alii piſces, nec aues adgrediun- p. 261.

grediuntur, aculeis illorum territi. Oleum ex iis obtinetur, ſi aqua adfuſa coquantur, optimum ex viuis. Reſiduum poſt oleum excoctum agris ſtercorandis egregie ſeruit. Suadet praeter ea Auctor, ut ſimiliter tentetur, an oleum coqui poſſit ex extis *clupeae* LINN. Faun. Suec. 315. quae alias vel plane abiiciuntur, vel porcis eſcae loco dantur.

p. 266. 4) *Situm geographicum urbis Abo* ex propriis obſeruationibus determinat Cl. GADOLIN, eclipſibus circum iouialium uſus. Latitudinem ſtatuit graduum 60 minut. 27. Longitudinis differentiam ab *Vpſalia* gradus 4. minut. 30.

p. 272. 5) *Sepes piſcibus capiendis* ſtruere docet IO. BRAVNER.

p. 278. 6) *Papilionem populi tremulae* (*Eſpen*) deſcribit CAROL. CLERK. Equidem de eo egerunt Cl. ROESEL. App. I. p. 204. Tab. 33. fig. 1. 2. et Cl. VDDMAN in diſſ. ſub Cl. LECHII praeſidio habita Aboae, *de nouis quibusdam inſectorum ſpeciebus*; p. 27. n. 54. tab. 2. fig. 15. ſed Cl. CLERK in primis metamorphoſes accarate obſeruauit.

p. 281. 7) *Mori in Gallia quo modo colantur*, docet Excell. Baro, CAROL. FRID. SCHEFFER, Regni Conſiliarius. Nactus eſt deſcriptionem hanc in Gallia ab experto quodam mororum cultore, e *Prouincia* Galliae (*Provence*) aduocato, ut Normannos et Inſulanos artem ſuam doceret.

p. 287. 8) Aſſeſſor, litteris C. G. B. ſaltim indicatus, *equis* auenae loco praeberi ſuadet *panes*, ex ſecalis et auenae faragine aequis partibus commixtis paratos, oſtendens multo minoribus impenſis id fieri, alias etiam ob cauſas prodeſſe. Auenae crudae multum

ab

ab equis iuutiliter consumi, grana integra docent, quae egerunt. Vel hinc igitur patet prodesse, ut comminuta praebeantur.

9) *Obseruationes de Sterna rectricibus maximis nigris* LINN. Faun. Suec. 129. edit NIC. GISSLER. p. 291.

10) *Eclipsin solarem* oct. 26. anni 1753 obseruauit NIC. GISSLER. p. 293.

11) *Experimenta quaedam, ad acidum salis communis* pertinentia edit Cl. G. BRANDT. Discedit ab iis, qui expulsionem acidi salis deberi aiunt acido vitrioli, utpote fortiori, in terris bolaribus et aliis materiis, quae ad hanc operationem adhibentur, reperiundo. Dato enim pauxillum acidi vitriolici, quod percipi alias nequeat, in his materiis reperiri, ab eo tamen tantus effectus proficisci nequit; deinde vitra, ignem vehementem absque fusione tolerantia, et materies vitri, eodem modo sali addita, spiritum similiter educunt, cum tamen nihil vitriolici contineant. Quo plus eiusmodi materiarum difficulter liquescentium additur, eo magis fusio salis impeditur, ut destillatio spiritus salis fiat, a fusione salis impedita. Sed hic multo plus ignis opus, quam acidum vitrioli adhibendo. p. 295.

Paratur etiam acidum salis nulla alia re addita, praeterquam illo salis lixiuio, quod crystallisatione peracta superest, neque in salem abit. Flauescens color, quo plerumque gaudet spiritus salis, rectificatione ipsi adimitur, adeoque est a peregrino quopiam admixto. A ferro non esse ita reperit Noster. Libras plurimas spiritus salis Lunaeburgici, argilla alba gallica admixta parati, flauescentis, deinde filtrati, ad olei consistentiam destillauit, pauxillum qualibet vice retortae paruae infundendo, et residuo post destillationem nouum semper adfundendo. Ita oleum

oleum ſalis rubrum obtinuit, quod frigori expoſitum, pellicula obductum eſt, et ſal pulcrum rubro colore depoſuit. A ferro autem nihil coloris rubini, quantum huc uſque conſtat, proficiſcitur, neque nouit Noſter ferrum calcinatum, in acido ſalis ſolutum, in cryſtallos ſalis coagulari. Ex ſpiritu ſalis Hiſpanici, addita argilla eadem gallica, etiam ſpiritum luteolum obtinuit, quo ſimiliter tractato, neque oleum ſalis rubrum, neque ſal cryſtallinum rubrum obtinuit, ſed maſſam quandam humidam, quae ad conſiſtentiam ſalis reduci nullo modo poterat. Retortae concentrationi ſpiritus ſalis adhibendae ſunt; nam, quod propter conſiſtentiam ſic appellatur oleum ſalis, aeque ac oleum vitrioli, lutum penetrat, quo capitella cucurbitis iunguntur, et per earum ſuperficiem exteriorem defluit. Deſtillato acido a ſale, addita argilla, tandem ſal ammoniacum obtinetur, partim collo retortae adhaerens, partim in recipiens vas decidens, a quo ſpiritus filtratione purgandus eſt. Non vero eſt hoc ſal ammoniacum ab urinoſo quopiam ſalis communis, ſed ab alcali volatili, in argilla reperiundo, et cum acido ſalis in ſal ammoniacum coeunte. Talcum etiam acido deſtillando commode adhibetur ob difficillimam ſuam in igne fuſionem; praeter ea cum non efferueſcat cum acidis, nihil eorum mutat vel abſorbet, habet tamen pinguedinis quidpiam, unde luteus fit ſpiritus ſalis; minimis vero impenſis, minimoque labore ſpiritus ſalis oleo vitrioli adhibito paratur, eo etiam commodo, quod tunc vaſa vitrea adhiberi poſſint, ſpiritum nec abſorbentia, nec transmittentia.

In igne acidum ſalis omnium maxime volatile eſt ut, ſole radios in filtrum eo madidum mittente, conclaue frigidum etiam, nebula alba ab eo repleatur. Ex aere humidum attrahit; aqua ſali ſuperinfuſa et ad ſiccitatem deſtillata, magna eius pars ſimul educi poteſt. Ex terra pinguedinem attrahit magis, quam

quam acida alia omnia, unde ſpiritus ſalis antea clarus, flauus fit; cum materiis calcariis efferueſcit. Calces metallorum et ſemimetallorum ſoluit; phlogiſton flamma coerulea ſalis igniti prodit, ſimilem flammam et fortiorem adhuc ſolutiones mercurii ſublimati et cupri in hoc menſtruo exhibent, non vero ſolutiones argenti et plumbi. Aurum purum ab acido ſalis non ſoluitur, bene tamen in terrae ſpeciem redactum; unde ſoluuntur ab eo aurum fulminans et aurum ſolo alcali fixo praecipitatum, reducitur tamen aurum deſtillatione menſtrui.

Auri puri partem unam, partibus undecim ſtanni puri, fuſione commiſcuit, calcinauit, ita, ut particulae metallicae nullae in calce apparerent, calcis pondus, incrementum $14\frac{3}{8}$ *pro cent* nactum eſſe reperit, alio tempore una parte auri viginti partibus ſtanni mixta, calcis pondus $17\frac{1}{2}$ in ſingula centena auctum eſt, auri ſcilicet pondus erat *aſſium* (*as*) 40, ſtanni 200, calcis 988. His calcibus ſuperfudit ſpiritum ſalis clarum, qui inde flaueſcebat, poſtquam paululum incaluiſſet; a ſtanni puri vero ſolutione colorem non mutat. Cum vero non omnis calx ſoluta eſſet, deſtillauit menſtruum ad ſiccitatem in retorta, et alium clarum ſpiritum ſalis reſiduo ſuperfudit, deſtillatione repetita, quod cum quinta vice fieret, (omnia autem igne non vehementi fiebant), liquorem crocei coloris in retorta reperit; acidum ſalis vero auri et ſtanni ſoluiſſe aliquid et ſecum duxiſſe tentaminibus docimaſticis didicit. Similiter, auro cum bismutho calcinato ſuperinfuſus ſpiritus ſalis et deſtillatus aliquid metalli ſecum duxit. Argentum in acido ſalis non ſoluitur, ad volatilitatem tamen diſponitur, quod luna cornea oſtendit. Stannum difficulter ſoluitur, facilius calx ſtanni, ſtannum ipſum vero libenter iungitur acido ſalis concentrato, quod mercurius ſublimatus continet, aeque, ac argento, eiusque ope deſtillationibus mediantibus volatile fit. Cuprum

prum difficulter ab acido ſalis ſoluitur, facile vero calx veneris, flammam coeruleam deinde edens, quam cum non edat cuprum nitri aut vitrioli ſpiritu ſolutum, nouum id indicium eſt phlogiſti acido ſalis contenti. Cuprum cum auro fuſione commixtum, et ſi cupri quantitas 12, 13 et pluribus vicibus maior ſit, granulatum et mercurio ſublimato mixtum, ignis ope non accurate miſcetur, ſed aurum metallica forma ad fundum decidit, cuprum in maſſam rubram, quem colorem habet, etiam nullo auro addito, coit. Plumbi parum ab acido ſoluitur, ſiue metallica forma adſit, ſiue calcinatum, calx tamen plumbi aut vitrum, eo adfuſo, ſalis ad modum albeſcit, et ad ignitionem incaleſcens maximam partem in fumum abit. Quod inſeruit auro, ab exiguo plumbi admiſto depurando. Calx vero plumbi aeque ac argenti acido mercurii ſublimati unitur, et in plumbum corneum abit, a quo mercurius viuus deſtillatione ſeparatur. Ferrum ſoluitur a ſpiritu ſalis, clareſcente, dum ſolutio peragitur, ſi antea flauus magis fuerit, ſed flaueſcente rurſus ſolutione, in loco frigido poſita. Ferrum combuſtum acido ſalis rubrum colorem conciliat, ſi ſolutio ſaturata ſit et adhuc calida, flaueſcentem, cum refriguit. Gallae in ſolutione ferri, hoc acido facta, nihil mutant, etiam maxime ſatura. Mercurius cum acido hoc in ſal illud ſiccum, mercurii ſublimatis nomine notum, coit. Obſeruat Noſter, errare illos, qui mercurium ſublimatum in aqua regis ſolui negant. Biſmuthum ab hoc acido difficulter ſoluitur, niſi calcinatum. Haec iam edit Auctor, reliqua proxime daturus.

p. 312. 12) *De calore aquae in regionibus borealibus* agit Cl. ANDREAS HELLANT. Cum conſtet, puteos profundiores et non nimis amplos, calorem toto anno parum mutare, ex his obſeruationibus rectius de

de regionis cuiusdam temperie iudicari poteſt, quam ex calore aeris, adeo variabili. Reperit vero Noſter, ut exemplum adducamus, puteos *Tornenſes* in Laponia non profundiores ſexpedis 4. Suecicis, calidos hieme ad gradum 1 aut $1\frac{1}{2}$ thermometri Reaumuriani, ſupra punctum congelationis, ſeptembri vero, quo menſe aqua plerumque calidiſſima fuit ad 3 vel $3\frac{1}{2}$. In profundiſſimis et optime clauſis puteis numquam infra gradus 2, numquam ſupra 4 conſtitit. Ex ſimilibus obſeruationibus infert calores medios Pariſiis, Holmiae, Torneae et ad promontorium boreale (*Nordcap*) eſſe graduum 13, $7\frac{1}{2}$, 3, $2\frac{1}{4}$, thermometri Celſiani, cuius limites cum Reaumuriani limitibus iidem ſunt, quatuor vero gradus Reaumuriani reſpondent quinque Celſianis; quoniam ſpatium intra punctum congelationis et aquae ebullientis REAVMVRIVS diuidit in partes 80, Cl. CELSIVS vero in 100. Similiter Noſter oceani calorem examinauit, quem ceteris paribus, in aqua minus profunda, maiorem reperit, ſiue ad terram magis nauis accedat, ſiue refluxu maris, in dato loco profunditas minor fiat.

13) *Ex diario Academiae* quaedam eduntur. Cl. DALMANNVS foeniculi ſemina matura in Suecia obtineri docet radicibus plantae per hiemem in arena ſicca ſeruatis. Cl. LIDBECKIO Lundini Suecorum egregie ſucceſſerunt conatus plantas educandi tum Americae borealis, quarum ſemina Cl. KALMIVS attulerat, tum officinales varias et ad rem tinctoriam pertinentes. Cl. BOSIVS Vitebergae Profeſſor, Academiae membrum, de contextu illo vegetabili poſt inundationes anni 1752 in locis, Vnſtrutae adiacentibus, Academiae quaedam ſcripſit. p. 320.

II

Memoires de Physique pure, sans Mathematiques, de toutes les Academies des Sciences, rassemblés en un seul corps et rangés selon l' ordre de leur publication. Tome premier pour les Années 1665. 1666. 1667. à Lausanne, chez Antoine Chapuis 1754. 4. mai. alph. 1. pl. 10. tab. aen. 25.

i. e.

Commentarii, Physicam puram illustrantes absque Mathematis, ex actis Academiarum omnium scientiarum in unum collecti opus, et ad temporis, quo prodierunt, dispositi ordinem. Tomus I. annos 1665. 1666. 1667 complectens.

Geneuae eruditam conuenisse societatem, quae editos huc usque omnium fere, scientiis amplificandis dicatarum, academiarum commentarios, uno comprehensos opere constituerit edere, inter alia noua physico-medica retulimus *, neque exiguam inde a plerisque eruditorum exspectari posse iudicauimus utilitatem. Cuius igitur operis primus quum breui post prodierit in publicum tomus, optimaque inde perlegentibus perspecta instituti ratio spem nostram non modo expleuerit, verum etiam fere superauerit, nostris iam decet inserere accuratiorem eius recensionem commentariis, praemissis, quae institutum ipsum spectant, paucissimis. Quamuis enim de eodem non nulla citato loco exposuimus, supersunt tamen adhuc, quae, quum in praefamine hunc in finem addiderint Cll. Editores, huc referri omnino merentur.

Scopum

* vid. Comment. nostr. Vol. III. Part. II. p. 354. seq.

Scopum nimirum totius huius operis primo loco quod attinet, eum potiſſimum ipſi Cll. Editores profitentur habuiſſe ſibi praefixum, ut quae in tot tam vaſtisque, quae iam ediderit quaeque Academia, commentariorum voluminibus occurrit, rerum pertractatarum varietatem remouerent atque miſcelam, facto ſcriptorum ex ordine ſcientiarum, quas quaeque illuſtrant, delectu: quo quidem euenit, ut eruditi quisque ſuae, quam prae ceteris excolit, ſcientiae capita, optimis obſeruationibus et experimentis illuſtrata, uno quaſi intuitu perluſtrare poſſit atque recolere, miſſis, quae alias ſpectant diſciplinas, commentariis. Quasnam in primis ſcientias ſibi propoſuerint Noſtri illuſtrare hoc opere, ex data alio tempore relatione lectoribus iam cognitum erit atque perſpectum, in primo hocce tomo ad phyſicam generalem ipſos monemus reſpexiſſe ſolam, ſequentibus reliquas ex facto ordine pertractaturos diſciplinas. Fontes autem, unde hauriant ipſi ſuas, quas colligunt in unum opus, commentationes, ipſa quidem ſtatim indicat operis inſcriptio, atque nunc etiam intelleximus in primis ex Transactionibus Societatis Londinenſis philoſophicis, ex commentariis Academiae Pariſinae, ex Actis Academiae Florentinae, quae del Cimento appellatur, primi tomi deſumtas fuiſſe diſſertationes; appendicem vero cuilibet tomo ſe additurus eſſe pollicentur Cll. Editores, atque eidem ex optimis noſtri aeui Italorum Germanorumque diariis notatu digniores inſerturos obſeruationes et experimenta. Ordinem, quem in colligendis his ſcriptis obſeruarunt, tempus exhibuit, quo nimirum ſingula in publicum fuerunt edita, facto ab academiarum fundatione ad noſtra uſque tempora progreſſu, ita tamen, ut etiam, ſi argumenti id poſtulet ſimilitudo, ex recentioribus iungantur illis ſuperioris ſaeculi. Porro delectum rerum quod attinet atque reliquam diſſertationum harum diſpoſitionem, ex ſcientiarum, quas illuſtrant,

differentia nunc ſimilis argumenti diſſertationes ſibi iunxerunt, nunc alias diuerſi argumenti ſepararunt inuicem, mancas autem et inutiles viſas, nec non fuſiores praefationes aliaque, ad argumenti tractationem non pertinentia, prorſus praetermiſerunt, alias iam melius cognitas emendarunt, ſuasque interſeruerunt animaduerſiones, ubique tamen, ſi quid omiſerint vel correxerint, fideliter ipſi profeſſi fuerunt. Tandem lingua equidem gallica aeque ac latina ſe uti velle promiſerant Cll. Collectores, ſuaſu tamen amicorum metuque ducti, ut, ſi latinam eligerent, minor ſubſcribentium foret numerus, gallicam inuiti praetulerunt. Haec adeo eſſent, quae moneri adhuc poterant de inſtituti huius ratione atque ordine ſupereſt, ut ipſius primi tomi exhibeatur recenſio, verum quum illud et inſignis ſcriptorum varietas ac copia, et noſtri inſtituti vetent leges, pauca tantum ſpeciminis loco iuuabit inde delibare breuiſſimis.

p. 3. *No.* I. *Obſeruationes et experimenta cum rore maiali facta a* Cl. THOM. HENSHAW, ſtabuli praefecto, deſumta ex Philoſ. Tranſact. ann. 1665. exhibentur. Roris huius aliqua copia, in vaſis clauſis, calori vaporum et balnei maris per duos menſes expoſita, nihil mutata fuit, clara adhuc et dulcis Simili ratione ſoli per aeſtatem expoſitam roris quantitatem reperit Cl Auctor immutatam, praeter materiem viridem in ſuperficie natantem, mucori ſimilem. Ligneo beneque tecto vaſi immiſſa roris copia; umbroſo loco per menſem relicta, poſt putrida valde inuenta fuit, ſedimento nigro, limi inſtar, depoſito. Atque ita oriri illud obſeruatum fuit, ut primum in ſuperficie roris enata pellicula ſplendens, glutinoſa, fundum peteret, pluresque eam ſequerentur. Materia haec vitro immiſſa, per noctem maximam partem auolauit, relicta tenaciori, pellucida, albidiori materia.

materia. Clauſo vaſi haec iniecta, in balneo maris, multum per vapores amiſit, exſiccata prorſus, fungo tamen in vitro formato. In alio vaſe, cui infuderat roris copiam, millepedes inuenit; in alio vero pelliculam ſimilem nactus viridem, eam bene tecto immiſit vitro, ſed aliquot dies poſt innumeras vidit in vitro muſcas paruas. In camera clauſa ad feneſtram ſoli meridiano expoſuit putridi viſi roris copiam, multaque aliquot ſeptimanas poſt obſeruauit inſecta minima. Ex putrido rore per euaporationem ſiccato, terram obtinuit griſeam, quae lota et cum rore denuo mixta, poſt euaporationem terram foliatam friabilem dedit. Terra haec igne fixa manſit, lapidi porphyrio ſubiecta, aquae adfuſae ruffum tribuit colorem; ſaepius calcinata tandem exhibuit ſal albidum, ſubtile, lentis ope ſali petrae ſimile viſum. Cui tractationi deinde ſubiungunt Cll. Editores monitum, vehementer optantes, ut haec quis repetat experimenta, noua addat microſcopiis in primis armatus melioribus, quibus tum adhuc caruit Cl HENSHAW; factasque ita obſeruationes cum ipſis communicet, ut accuratior inde de roris natura, origine et uſu erudito orbi offerri queat expoſitio. Cui voto noſtrum quoque addimus, illud monentes, aliquam de rore melleo iam exhibitam in Promtuarii Hamburgenſis Vol. XIII. nos etiam indicaſſe alio tempore commentationem *.

Haec ſufficiant in praeſens adduxiſſe, plura in poſterum ex ſequenti, quod medicinam nobis cariorem pertractabit, volumine adlaturi, unicum adhuc addimus, appendicem complecti tres diſſertationes, quarum prima effectus ſpeculi cauſtici metallici exponit, ex Promtuarii Hamburgenſis Vol. V. P. III. n 5. pag. 269. depromta; altera obſeruationes phyſicas circa petrificatorum originem; et tertia denique epiſtolam de dente argenteo cerui exhibent, utraque

* Comment. noſtr. Vol. IV. Pars III. p. 474.

vero auctorem habet Cl. HOPPE, Geranum, atque exstant in Deliciis physicis, Berolini editis, quarum ipsi dedimus alio loco expositionem *.

In fine additus est copiosus rerum index, tabulaeque aeneae ad illustrandas accuratius, quae exponuntur, res, suis archetypis exacte respondentes.

III.

Recueil de Memoires, ou Collection de Piéces Academiques, concernant la Médecine, l'Anatomie et la Chirurgie, la Chymie, la Physique experimentale, la Botanique et l'Histoire Naturelle, tirées des meilleures sources, et mis en ordre par feu M. I. BERRYAT, Conseiller Médecin ordinaire du Roi, Intendant de ses Eaux minérales, Correspondant de l'Academie Royale des Sciences de Paris et Membre de la Société des Sciences et Belles Lettres d'Auxerre. Tome I et II. à Dijon chez Franc. Desventer; à Auxerre chez Franç. Fournier, 1754 4. mai. Tom. I. alph. 4. pl. 14. tab. aen. 6. Tom. II. alph. 4. pl. 11. tab. aen. 15.

i. e.

Collectio dissertationum academicarum, medicinam, anatomen, chirurgiam, chymiam, physicam experimentalem, botanicam, historiamque naturalem spectantium, ex optimis haustarum fontibus, et in ordinem redactarum a Cl. B. I. BERRYAT. Tomus I. et II.

Dispersas nimium in tot tamque vastis actorum, quae florentissimae in Europa scientiarum academiae

* l. c. Part. II. p. 298.

demiae hoc ſaeculo publicarunt, voluminibus obſeruationes et experimenta phyſico-medica ſimili modo ſimilesque in uſus, ac praecedentis collectionis Lauſanienſis Editores, in unum opus complexus eſt ill. BERRYAT, quod vero poſt eius fata demum edere in publicum coeperunt nominati in inſcriptione bibliopolae. Hinc, quae fuſius de hoc ipſo exponamus, non habemus. Iisdem enim, atque prioris, ex fontibus, ex celeberrimarum nimirum academiarum commentariis hauſtum fuit illud atque collectum, additis vero etiam ex aliis eruditis diariis paruaequae molis ſcriptis, quae ſaepe cito euaneſcunt, obſeruationibus notatu dignioribus. Scientiae quoque ferme eaedem, veluti docet inſcriptio, hoc opere illuſtrantur. In binis, quos iam ediderunt, tomis prioribus monemus tantum nos inueniſſe translatas ex actis, quae ab origine ſui ad annum 1709 publicauit Academia Regia Scientiarum Pariſina, commentationes, unicam vero ex diario illo, quod vocant *Iournal des Scavans*, interſertam, annis et fontibus, unde deſumtae ſint, ubique in margine indicatis.

IV.

Traité d'Osteologie. Par M. BERTIN, Docteur Régent de la Faculté de Médecine en l'Vniuersité de Paris, de l'Academie Royale des Sciences, ci-devant premier Medecin du Prince des Valaquies et de Moldavie, ancien Professeur de Chirurgie, et prémier Médecin d'une des Armées du Roi. à Paris, chez Vincent 1754. 12. Tom. I. $15\frac{1}{2}$ pl. tab. aen. 1. Tom. II. 1 alph. tab. aen. 1. Tom. III. $22\frac{1}{2}$ pl. tab. aen. 1. Tom. IV. 17 pl. tab. aen. 1.

i. e.

Tractatus de Osteologia. Auctore Cl. BERTIN.

Ampla admodum corporis humani ossium pertractatio, a Cl Auctore, cuius merita in uniuersam anatomen nemo nescit, sollicite proposita, omnibus quidem commendanda est: siquidem in generali aeque ac speciali eius expositione, in quas duas partes suam distinxit osteologiam, studii exquisitioris dederit luculenta documenta: nostro tamen fini accommodatum visum est, data generali totius operis delineatione, quaedam tantum hic adducere, quae singularia sunt, quum in doctrinae uniuersae cuiuscunque explicatione non possint non communia etiam simul referri.

Quatuor quidem tomis totum constat opus, ex quibus tamen primum tantum generali ossium contemplationi destinatum est. Naturae conueniens ossium coagmentatio, quae sceleton sistit, varias admittit diuisiones, quae *primo capite* disquiruntur, sigillatim vero considerata ossa tum longitudine, tum figura differunt: hinc varie denominantur, et corpus atque extremitates offerunt perspiciendas, quae epiphyses atque apophyses sistunt. Eorum compositio cauita-

cauitates efficit, et ipſa per articulationes cohaerent, quarum varia conſtituuntur genera, et ad ligamentorum, cartilaginum, glandularumque articularium conſiderationem ducunt. His abſolutis Cl. Auctor medullam oſſium indagat et ad illam accedentia vaſa, porro perioſtium, nec non vaſa, quae mediante hoc oſſibus traduntur, quo facto ultimo tandem loco ſubſtantia ipſa oſſium eorumque elementa explicantur in capitibus octodecim.

In ſequentibus deinde tomis ſpecialis oſſium pertractatio proponitur. *Secundus* de capite agit fuſe quidem, ſed exacte, ſingulorum ſcilicet oſſium momenta declarantur. Occaſione deſcriptionis dentium primae et ſecundae dentitionis phaenomena dilucidantur, atque utilitates recenſentur, quae per oſſium capitis compoſitionem praeſtantur. Fiunt nempe, praeter eminentias et apophyſes, tum interne, tum externe conſpicuas, foſſae itidem aliae extus, aliae intus detegendae, in quibus vel organorum, vel vaſorum aliarumque partium ſedes eſt, quae ſingulae ſtudioſe indicantur. Sciſſurarum, orificiorum, canalium ſuturarumque uſus poſt haec depinguntur, ſinuum ſplenoidalium, oſſium ſupernumerariorum, epiphyſium oſſium cranii hiſtoria ſuppeditatur: et poſt contemplationem configurationis ſingularis oſſium, quae caput conſtituunt, non vanam, ſed utiliſſimam hanc diſquiſitionem eſſe docetur, facta ſcilicet applicatione ad praxin. Proponuntur haec in capitibus quadraginta et tribus.

Tertio tomo, eadem ſeruata norma, ſpina vertebrarum, pectoris peluisque oſſa atque illa extremitatis ſuperioris explicantur, ſingulorum etiam additis utilitatibus, nec non variis in praxi medico-chirurgica neceſſariis, conſectariis, quae cuncta capitibus ſeptuaginta recenſentur.

Quarto tandem tomo, quicquid ex oſſibus ſupereſt, adnimaduerſis etiam eorum ſpecialibus aegritudinibus,

dinibus, adducitur, omnisque inferioris extremitatis compages declaratur. Oſſis praeter ea hyoidis hic occurrit deſcriptio, nec non cartilaginum laryngis, narium, auris, interarticularium, palpebrarum et quae extremitatibus oſſium ſuperinducuntur, expoſitio. Huc deinde relata eſt hiſtoria oſſiculorum auris, et generalis aliqua epiphyſium hiſtoria. Quae cuncta capita quinquaginta quinque complent.

Ipſi operi praemiſſa praefatio amplam inſtituti rationis et pertractatarum partium recenſionem continet, additis ſimul rationibus, quae methodum deſcriptionis datae defendunt. Sic enim multis probatur argumentis, quare in oſſis cuiuscunque expoſitione tendinum adhaeſiones fuerint notatae ſtudioſiſſime, et ſimilia.

T. I. Sed ad ipſum opus progredimur, ex quo non
p. 114. nulla notamus. Articulationis cum veteribus duo genera conſtituit Cl. Auctor, *diarthrodiam*, quae cum motu eſt, et *ſynarthrodiam*, quae ſine illo eſſe deprehenditur. Diarthroſeos tres dantur ſpecies, *enarthroſis* nempe, quae liberrima eſt et reſpondentem capiti cauitatem requirit, ut in articulatione ſcapulae et humeri, *ginglymus*, et *arthrodia*, in qua poſteriori oſſa iuncta ſupra ſe leuiter tantum mouentur, ut in carpi oſſibus, vertebrarumque compoſitione. In ſynarthroſi pariter tria ſunt genera *ſutura*, *harmonia*, *gomphoſis*, concreſcentia inter ſe oſſa ſymphyſi iunguntur. Vtriusque generis articulatio mixta quaedam habet, quae in corporibus vertebrarum et pri-
p. 163. mae coſtae cum ſterno eſt. Ex cartilaginibus illae, quae interarticulares ſunt, ligamentoſam naturam obtinent, et diſtinctas in iis fibras ſe perſpexiſſe aſſerit Cl. Auctor, nec non primarum ſpuriarum coſtarum cartilagines haud raro inter ſe confluxiſſe vnicamque conſtituiſſe obſeruauit idem. Cartilago primae et ſecundae, huius etiam et tertiae coſtae non
p. 176. nunquam articulo inter ſe committuntur. Praeter glandu-

glandulas articulares, ab HAVERSIO dictas, aliae occurrunt, *externae* Nostro dictae, quae molles sunt, in pinguedine sepultae, rubicundo tamen colore, spongiosoque suo habitu distinguuntur, quorum liquorem ligamentorum fibris secedentibus sese insinuare coniicit Cl. Auctor. Aliae porro in vicinis articulorum locis occurrunt, vagae et externam tantum ligamentorum tendinumque superficiem humectantes, prout v. c. circa trochanterem maiorem. Non semper tamen manifestae sunt et capsae tendinum iis destitutae inueniuntur. Summa autem est copiosi huius succi secreti ad motum continuandum necessitas, quare ad articulos vasa etiam plura abeunt, vel per ligamentorum fibras vel per singularia orificia, ex quibus eam ob rationem succus articularis elabi nequit, quod membranoso contextu et tenerrimis pelliculis eadem clauduntur. Harum existentia p. 185.
comprobatur motu facto ossis, v. c. femoris, in articulo, tunc minora tubercula sistunt, vel dissecto etiam ligamento et flatu immisso apparent. Quae internas porro sedes occupat, in primis cauorum ossium, medulla partim ex cellulari opere ossium huc destillat, partim ex ipsis inuoluentibus medullam membranis secernitur. Has autem membranas p. 195.
non solum, ut quidam putant, esse organum, ex eius in quibusdam locis defectu manifestum est. Vbicunque autem illa praesens est, ibi simul periostii interni fungitur officio, quale in uniuersum in ossibus non esse multis comprobare annititur Noster. Tertia p. 203.
quoque datur medullae species, quae lamellas ossis intercedit, et per ossa perpetuo transsudat, ex qua tamen sine omni fundamento concluditur, esse medullam succum ossium nutritium, siquidem illa qualitatibus succi nutritii destituatur. Inseruit illa potius p. 212.
fibrarum flexilitati, forte terrestres iungit, quibus ossa constant, particulas, quod exinde probabile videtur Cl. Auctori, quoniam, si igne expellitur oleum

ex oſſibus, illa vitri inſtar fragilia redduntur, cohaeſionemque recuperant, ſi oleo iterum immerguntur. Neruoſa tamen filamenta, quae cylindri medullae longorum oſſium membranam adeunt, quum ipſa oſſa non ſentiant, ſedes doloris habenda ſunt, quem non nulli interno perioſtio, quod negare Cl. Auctorem dixi-
p. 219. rem diximus, tribuunt. Confirmat vero, ſe primum eſſe, qui eius perioſtii abſentiam ſtabiliuerit, quum ipſi Cl. NESBITT cogitata non innotuerint. Mediante perioſtio externo vaſa ad interiora oſſium pergunt, quum ipſum hoc perioſtium quibusdam productionibus ad interiora pergat, et fibras vaſculoſas;
p. 232. tendinoſas ligamentoſasque habeat, immo probare annititur Noſter, ipſum perioſtium externum eiusque interna ſtrata in os permutari, hancque ſuam ſententiam contra Cl. SPIGELIVM defendit. Ea vero eſt conditio conſideranda, non nulla ex oſſibus membranaceo ex ſtatu in oſſeum tranſire, alia cartilaginea
p. 268. antea videri. Oſſa enim longa ab initio cylindrum ſiſtunt gelatinoſum, qui deinde cartilagineus redditur. Vix in cartilaginem vertitur ille, tunc in medio iam loco principium oſſificationis comparet, quod ſenſim ad extremitates continuatur. Qua propter autem in medio primum, deinde in extremitatibus os generetur, a vaſis dependere dicitur, quae medio in loco maiora ſunt, quorum actione cartilaginea portio induratur atque mutatur. In reliquis locis vaſa admodum parua ſunt, paullo capaciora in extremitatibus, hinc poſt mediae partis oſſificationem, deinde in his acceſſus et formatio oſſea facilior fit. In longis etiam oſſibus eorumque media parte orificia maiora apparent, quae vaſa admittunt, iis autem aliquantum ampliora ſunt. Haec, dum oſſa indurantur, quod fit, dum introeuntia vaſa magis ſenſilia euadunt, coarctantur, nec non ſimul oſſificationis ſigna adeſſe deprehenduntur. Vaſorum interim ingens fere copia in oſſa abſumitur: arterioſa triplicis ſunt

ſunt generis. *Vnum* ſubtiliſſimum eſt, ex perioſtio p. 278.
ortum per inſenſibiles fere poros oſſa ſubeuns, in foetu tantum obuium, *alterum* in cauitatem oſſium inſeritur, per foramina ad extremitates oſſium deprehendenda, quod in cellulas diſtribuitur et ſecretioni medullae ſimul praeeſt, *tertium* in mediam partem immittitur, in primis longorum oſſium; hoc oblique procedit, ſed variata directione, in femore v. c. et humero ab inferioribus ſurſum, in tibia a ſuperioribus deorſum fertur. Ad interiora quoque penetrat, multisque ramificationibus ludit. Eadem via et ſub- p. 287.
ordinatio venarum eſt, de tertio tantum genere notat Cl. Auctor, easdem cum arteriis non iungi, ſed ſeparatim diſtribui, licet per eadem, ac illae, orificia ingrediantur. Nec cartilagines deſtituuntur vaſis, quo plus enim a ſtatu oſſeo abſunt, eo copioſiora continent. De termino ſubtiliorum vaſorum in oſſi- p. 293.
bus, qui ob duram et impenetrabilem eorum ſubſtantiam obſcurus eſt, detegendo ſollicitus Noſter, diſquiſiuit rhachiticorum oſſa, eaque libera eſſe et in cellulis fluctuare inuenit, quibusdam ſolum ex his ad oſſa adhaerentibus. In uniuerſum oſſium ſubſtantia p. 306.
triplex eſſe deprehenditur, alia admodum dura et denſa eſt, quae a Cl. Auctore dicitur *compacta*, alia, quae a praecedente interius ſecedit, ex lamellis oſſeis, tenerrimis conſtat, quae vario ſeſe modo decuſſant; relinquunt autem areas variae formae, ſed quo magis ad mediam oſſis partem accedunt, eo pauciores illae fiunt et conſtituunt ſubſtantiam *cellularem*: his tandem lamellis interſunt filamenta oſſea innumera, ſine ordine diſpoſita, quae ſubſtantiam effingunt *reticularem*. Huius ſubſtantiae contemplatio ducit Cl. Auctorem ad conſiderationem geneſeos oſſium uberiorem, in qua declaranda argumenta conquirit omnia, quibus, cartilagines atque membranas permutari in oſſa, poſſit euinci. Oſſa in primis lata ex p. 319.
membranis varie conformatis naſci aſſerit, quarum non

non nullae prius indolem cartilagineam aſſumunt, aliae non. Obſeruari hanc mutationem declarat, dum germen incipit oſſeum enaſci, quo nomine prima puncta oſſea conſpicua denotat. Hoc, quocunque loco in lato oſſe ſit conſtitutum, radios ſpargit, qui ad centrum denſius poſiti ſenſim ſecedunt, intermediam vero eorum diſtantiam ſerius nati noui radii
p. 321. occupant, ex prioribus quaſi dimiſſi. Eſt autem primum illud oſſeum punctum lactis inſtar candidum, ſenſim cum duritie increſcente hunc colorem amittit. Ex his fundamentis oſſium omnis exoritur ſubſtantia, compacta ex ſquamis conſtat, gelatinoſo oleoſoque ſucco iunctis, igne in gelatinam reſoluendis, ex perioſtio, membrana vel cartilagine enaſcentibus. Ha-
p. 325. rum praeſentiam ſtatus naturalis atque morboſus declarat, earum vero ſitus talis eſſe videtur, ut ad eandem lineam quaecunque ſeries poſita ſit, et fibram longitudinalem conſtituat. Etenim has monſtrant fiſſurae oſſium, eorundemque facta diffractio, ex iis formantur ſtrata diuerſa oſſium, et ex his tandem ſubſtantia, quam Noſter compactam vocat. Dum fibrae a ſe ſecedunt cellularem, ex diuerſa etiam fibrarum inclinatione tandem reticularem ſubſtantiam conſtituunt, quae conformationis ratio exemplo femoris oſſis illuſtratur. Addit ad finem Cl. Auctor varias quaeſtiones de utilitate diuerſarum partium in oſſibus, quas ſcite reſoluit, v. c. apophyſium, epiphyſiumque utilitates exponens. Sed iam ad alia tranſeamus.

T. II. In deſcriptione oſſium capitis, frontis os rarius in
p. 6. adulto diuiſum reperiri obſeruat, quamuis nos non infrequenter continuatam per mediam partem ſutu-
p. 10. ram viderimus. Circa foramen tamen coecum, cui ſciſſura vel canalis adſtat, inuenit Noſter foramen,
p. 16. ſtilo immiſſo in foſſam naſalem patulum. Si loco foraminis ſupraorbitalis os tantum, ad neruos et vaſa or-

ſa orbitae transmittendos, ſciſſum eſt, ad margines
ſciſſurae transuerſim affixum ligamentum conſtituitur,
quod neruum aeque ac arteriam protegit atque a
compreſſione defendit. Occaſione ſulci, qui ſinum p. 45.
durae matris lateralem dextrum, in oſſe occipitis
ſuſcipit, et qui vix non ſemper ſolet ſiniſtro maior
eſſe, monet Noſter, inde poſſe intelligi, quaenam
ſit ad deplendum cerebrum, in ſectione iugularis ve-
nae dextrae utilitas, et quare ad euacuanda vaſa ex-
teriora eligi potius debeat vena iugularis ſiniſtra. In
oſſis occipitis formatione inter inferiores potiſſimum p. 58.
partes et laterales et mediam, quae cum ſphenoideo
oſſe iungitur, coaceruantur granula oſſea, quae con-
tinentur duplici ſtrato tenero ſubſtantiae compactae,
licet inter ſe illa ab initio iuncta non ſint. Os tem-
porum in tres partes diſtinguit, ſquamoſam nempe,
petroſam et maſtoideam. In petroſa parte et fora-
mine quidem acuſtico praeter minora, quae mollem
nerui acuſtici portionem recipiunt, foramina atque
praeter canalis illius, quem portio dura ingreditur,
orificium, reliquis maius aliquod foramen primo ab p. 66.
Noſtro animaduertitur, quod ramum duri nerui ali-
quem ad canales ſemi circulares transmittit, quem
ad interiora auris pertinere nemo hucusque conceſſit.
Subſtantia porro, quae eſt inter externam laminam p. 71.
compactam oſſis petroſi atque cochleam et canales
ſemicirculares, ex minoribus aggregatis, ſabuli in-
ſtar, oſſeis fit moleculis. In baſi oſſis petroſi, eo p. 87.
quidem loco, ex quo in infante ſenſim enaſcitur pro-
ceſſus maſtoideus, ſtratum ſubſtantiae partim cartila-
gineae partim ligamentoſae inueniri docuerunt No-
ſtrum laminae ſeparatae, quibus cartilaginis quidquam
inerat. Sinus etiam ſphenoidales non in cognomine p. 101.
tantum oſſe conſtitui, ſed cochleis, extremitatibus
ſummis oſſium palatinorum adhaerentibus, augeri,
primus auditoribus ſuis demonſtrauit. Porro a late- p. 113.
re extremitatis anterioris laminae cribroſae oſſis
ethmoi-

ethmoidei utrinque fiſſuram obſeruauit, longam va-
p. 117. riisque foraminibus pertuſam. Nec non oſſium tur-
binatorum varietates varias reperit, praeter enim
minima, a Cl. MORGAGNO deſcripta, quae vel in-
tegra, vel diuiſa erant, alia his inſidentia non nun-
p. 124. quam occurrerunt. Deinde per fiſſuram laminae
cribroſae, iam dictam, duas arterias et totidem ner-
uos intrare cranium, atque ad duram matrem proce-
dere ſerpentino modo vidit, quarum itinera nondum
fuerunt cognita, in tractatu de arteriis, quem edere
p. 138. conſtituerat Cl. Auctor, fuſius deſcribenda. In an-
teriore oſſis unguium parte occurrunt ſaepe varia fo-
ramina, de quibus tamen Noſter dubitat, num natu-
ralia cuncta ſint, nec raro vidit os unguis plane de-
fuiſſe, cuius defectum os planum ſupplebat, vel pro-
p. 178. ductio apophyſeos ſuperioris oſſis maxillaris. In oſſe
maxillari ſuperiore ob duritiem eiusdem neruorum
atque arteriarum, ad dentes accedentium, viae ob-
ſcuriores ſunt et difficulter cognoſcuntur, eas tamen
feliciter inueſtigauit Cl. Auctor in ſubiectis rhachiticis,
in quibus oſſa molleſcunt, et ex canali infraorbitario
duos aut tres ramulos ad dentes protendi, eorumque
radicibus etiam, inciſorum nempe et caninorum, in-
p. 215. ſeri inuenit. Rarioris eſt obſeruationis oſſa maxillaria
ſuperiora cum oſſe ſphenoideo iungi, aliquod tamen
exemplum habuit Cl. Auctor, in quo coniunctio ad
p. 242. apicem fiſſurae orbitariae inferioris facta eſt. Den-
tium marmorea ſubſtantia ad coronam alias tantum
pertinere putatur, eam tamen Noſter ad radicem
continuari uſque credit, per gradus autem debilio-
rem eandem reddi, et in uniuerſum omnia, quae ad
geneſin dentium, dentitionemque pertinent, momen-
ta accurate et ſtudioſe deſcribit, quorum omnium
rationem reddere hic impedimur. Hac etiam occa-
ſione funeſta ſaepe vel doloris plena ſymptomata,
p. 282. quae primae dentitioni accedunt, conſiderat ſimul
penſitatis, quae opponi ſolent iisdem, remediis, in-
ter

ter quae, quum a truncis neruorum male affectis pleraque efficiantur ſymptomata, incifio gingiuarum malum quidem paulum leuat, meliorem tamen futuram eſſe iudicat reſectionem gingiuae ab uno fine ad alterum factam. In enumeratione foraminum et ſciſſurarum, per quas nerui ex cranio abeunt, mentionem etiam fieri obſeruamus ſinus cuiusdam, de quo tamen num conſtans ſit dicendus, dubius eſt Cl. Auctor. Deprehenditur nimirum in minori oſſis ſphenoidei ala, quam proceſſum acutum nominant, ad poſteriorem eius apophyſin deuenit, intus cellulis oſſeis diſtinguitur, a latere orbitae minori orificio aperitur, in quod arteriae opticae ramus intrat, a latere vero, quae cranium reſpicit, pluribus minoribus foraminibus pertunditur. Varia deinde ſubtilia quidem, notatu tamen digna et utilitatis plena momenta continet expoſitio utilitatum, quas praeſtant decem paria foraminum baſeos cranii, quorum quidem declarationem uberiorem utique lectoribus maxime commendare debemus. Sic per laminam cribroſam oſſis ethmoidei praeter neruum olfactorium, filamenta a quinti paris primo ramo ex orbita per foramen orbitarium internum anteriusque redeuntia deſcribit, quae in duram matrem diſtribuuntur; intrant per laminae cribroſae lateralem fiſſuram, et per eius foraminula quaedam ramis exeunt ad nares ſeſeque in membranam pituitariam immergunt. Vocari hos poſſe putat Noſter acceſſorios anteriores vel recurrentes. Eodem modo arteriae etiam plures per hanc laminam deferuntur, quarum ſingularum deſcriptio accuratiſſima additur. Nec eorum praetermittitur orificiorum deſcriptio, per quae nihil tranſit, quo pertinet, praeter foramen *coecum*, quod certe non ſemper apertum eſſe inuenitur, maiora illa foramina, in ſceleto conſpicua, ad extremitates apophyſium petroſarum, inter eas et ſphenoideum atque baſilare os conſtituta, quae in recentibus oſſibus ſub-

p. 362.
p. 369.
p. 381.

ſtantia

ſtantia cartilaginoſo - ligamentoſa replentur, per quae nullius vaſis tranſitus detegitur, ut iure poſſint foramina dici, per quae nihil tranſit. Aegre tamen abſtinemus a recenſione reliquorum foraminum, canalium et ſciſſurarum, tum extus, tum intus in cranio occurrentium, quarum cognitio varie medicum, aliorum ſanitatis curam habentem, inſtruere poſſet; ſed, ne nimis diffuſi videamur, ex iis quaedam ſpeciminis quoque loco proponemus. Poſtquam horum nimirum orificiorum originem et ſitum deſcripſit, utilitatem, quam praeſtant, uberius declarat Cl. Auctor, vaſorum tranſeuntium ramos, quae ſingularem, qua pollebat, angiologiae peritiam produnt,
p. 410. exponit. Vſum v. c. foraminis orbitarii interni et anterioris ſic explicat, ut neruum et arteriam in foſſam ethmoidalem per illud transmitti doceat: neruus ſcilicet ramus eſt primi rami paris quinti, arteria vero ramus arteriae ophthalmicae. Quandoque ſola arteria per illud foramen exit, et tunc neruus, qui per poſterius foramen tranſit, ſolito craſſior eſt, quandoque contrarium accidit, ut neruus ſolus per anterius,
p. 14. arteria ſola per poſterius foramen tranſeat. Eodem ſtudio Noſter deprehendit, per fiſſuram ſpheno maxillarem, quae arteriarum tranſitui pateat, in orbitam aeque diſtribuendarum, ac in duram matrem transmittendarum, nullam ferri, ut inde in curandis oculorum duraeque matris morbis argumentum
p. 417. deſumi nequeat. Per canales zygomaticos neruoſos vidit tertii paris ramos egredi, et per foramen palatinum, ſaepiſſime clauſum, non nunquam arteriae palatinae ramum. Mirabilem ſuturarum cranii ſtructuram ex HVNALTO* ita repetiit, ut omnem eius com-
p. 465. mentationem ſuo inſereret libro *corniculorum ſphenoidalium* (cornets ſphenoidaux) quoque fabricam et uſum

* vid. Memoir. d' Acad. Roy. de Scienc. à Paris 1730. pag. 777. ed. Amſterd.

uſum, alibi expoſitum, *) confirmauit. Ad oſſium Wormianorum diuerſos ſitus adnotamus, quaedam etiam a nobis obſeruata fuiſſe in ſuturae ſagittalis continuatione, quae per os frontis fiebat, aeque ac in ipſa parietalium atque frontis oſſis coniunctione, quo loco *fontanella* in iuniori homine conſtituitur, quale p. 473. exemplum etiam occurrit Cl. Auctori, qui praeter ea oſſa talia, intus tantum diſtinguenda, inuenit, nulla exteriore nota praeſente. Formationem vero horum oſſiculorum ſingularem macerando capita foetus et iuniorum hominum, inuenit Noſter, fuiſſe nempe concreta materiae calcareae, membrana inuoluta, a dura matre et pericranio deducta; ſenſim p. 476. magis indurata, quaedam etiam euaneſcebant. Quae ſolitaria naſcuntur, radiatis ex fibris concreſcunt. De epiphyſibus oſſium cranii notat Noſter, oſſicula p. 488. auditus primo cartilaginea aut mucilaginoſa eſſe, parum oſſea, deinde oſſea iam facta magnitudinis proportione reliquis maiora deprehendi et cum iis adulti hominis accurate conuenire. Quum porro varia oſſium cranii configuratio notatu digna ſit, ſuturarum diuerſitatem a cranii et oſſium reciproco lentiore et auctiore incremento deducendam eſſe opinatur, idque variis exemplis corroborat, in primis ex hydrocephalo quodam, ſeptimo aetatis anno demum defuncto, p. 498. qui ab anteriore parte naturalem ſitum et magnitudinem habebat tantum, reliquis omnibus extenſis, ut inde pateat, in iuniore magis homine partes oſſeas facilius in varias formas poſſe compingi. Immo, haec oſſium conſideratio haud paucas offert in medicina facienda regulas, quarum aliquot ad finem huius tomi Cl. Auctor adducit.

Vertebrae, quarum compoſitione fulcimentum T. III. totius trunci ſtabilitur, in poſteriore corporis facie p. 5. fiſſuras

* Ibid. 1744. p. 412.

fiſſuras duas oſtendunt oblongas, ſepto oſſeo vel ligamentoſo diuiſas, in quas arteriae et venae duae ad vertebrarum ſubſtantiam dimittuntur: quandoque
p. 36. duo tantum adſunt foramina. In ultimae, ſeptimae nempe, vertebrae colli corpore inferius quandoque ſed rarius, polita faciecula, recipiendo primae coſtae capiti accommodata, inuenitur. Subiungit deinde Cl. Auctor conſiderationi ſtructurae vertebrarum varias regulas practicas, veram luxationem earum fieri
p. 80. poſſe negans. Primae tamen et ſecundae vertebrarum colli luxationem mox ſubſequi mortem debere non concedit: ſiquidem inuenit primam vertebram cum occipitis oſſe coalitam illudque ipſum os occipitis magno ſuo foramine orificio primae vertebrae non reſpondiſſe, neque condylos occipitis cum cauitatibus primae vertebrae cohaeſiſſe. Prima etiam vertebra non rotatorium tantum circa ſecundam exercet motum, ſed ſupra ſecundam in flexione et extenſione capitis mouetur. Varias porro in rhachiticis factas, obſeruationes recenſet Noſter, ex quibus compreſſam fuiſſe interiorem vertebrarum cauitatem eluceſcit, ſine notabili in medullam ſpinalem et inde
p. 131. expectandas functiones redundante noxa. Inter coſtas quandoque ſupernumerarias occurrere, rarum non eſt, ſi tamen undecim tantum adeſſe creduntur, duodecima ſaepe inter ſcalenos haeret muſculos, quae minor eſt et ad ſternum non defertur, ſed membranacea potius expanſione cum prima coſta cohaeret. Plerumque ab apophyſi tranſuerſa penultimae colli vertebrae naſcitur, nec non cum prima
p. 134. vertebra coaleſcit. Oſſeas etiam partes coſtarum inter ſe confluendo concreſcere obſeruauit Noſter, et HVNALTVS foetus ſceleton adſeruabat, cuius quinque ſuperiores coſtae inter ſe erant perfecte iunctae.
p. 141. Supernumerarias autem coſtas ex ſingulari oſſea conformatione fieri, neque in germine praeexiſtere iudicat Cl. Auctor, cum lumborum tamen vertebra aliquam iunctam fuiſſe nunquam ſe reperiſſe ſcribit

Inter

Inter morbos coſtarum, quas caries facile infeſtat, p. 154.
fractura illarum eſt, num vero ex eo, quod poſt earum fracturam, illaeſo pulmone exoriens emphyſema ſignum exhibeat, ex quo poſſit de aere, pulmones inter et coſtas exiſtente, concludi, alii iudicent. Sic etiam, ubi ſterni momenta anatomica excuſſit omnia, p. 184.
ad eam deuenit quaeſtionem, num illud moueri poſſit, variorum autem reiicit ſententias, B. HAMBERGERO adſtipulatur, et ad motum ſterni non niſi oculorum opus eſſe adiumento credit atque conſideratione coſtarum directionis, quae a vertebris ita deſcendunt, ut earum cartilagines nunquam ad extremitatum poſteriorum altitudinem iterum adſcendant. Num vero hae rationes omnibus ſatisfaciant dubitationibus, iam definire non audemus. Poſt accuratam porro peluis oſſei deſcriptionem, de ea quoque quaeſtione iudicat Cl. BERTIN, an oſſa innomi- p. 247.
nata in grauidis et parturientibus diducantur? quam olim iamiam affirmando conceſſerat, et exemplo feminae, poſt partum laborioſum diſſectae, ſeceſſionem horum oſſium a ſe inuicem omnino poſſibilem confirmat. In radii deinde deſcriptione ad tendinem p. 324.
bicipitis muſculi reſpicit, qui capſula continetur, atque ſtudioſiore opera, quomodo ille in ſupinatione et pronatione manus ſeſe habeat, declarat. Supinationem moderatam ſtatum radii naturalem eſſe aſſumit, in quo caſu biceps ſupinatoris muſculi officio fungitur, qui deinde demum, ſi ſupinatio fuerit completa, brachium flectit. Quoniam vero ad ſupinationis aeque ac pronationis actionem praeſtandam plerumque aliquas quoque cubiti partes eſſe putatur, cui opinioni ſe ſuffragari non poſſe Cl. Auctor ob varias p. 333.
rationes commouebatur, ex natura articulationis et perueſtigatione eius ſollicita tandem concludit, cubi- p. 344.
tum in his actionibus ſeſe non mouere, ſed illum centrum eſſe immobile, circa quod radius per extremitatem ſuam inferiorem motum ſemicircularem de-

 ſcribat,

ſcribat, hinc motum illum, quem nosmet ipſi in extremitate cubitus percipimus, ſupinando vel pronando manum, tantum eſſe apparentem. Subtiliter etiam ad finem huius tomi de mechaniſmo et utilitate variorum motuum, per extremitatem ſuperiorem praeſtanda diſſerit Noſter.

To.IV. p. 58. Nec deſunt in extremitatibus, quas vocant, inferioribus adhuc quaedam notanda: Sic in inferiori extremitate tibiae eiusque externo latere foſſa occurrit polita deorſumque reſpiciens: in hac glandulam articularem ſemilunarem primo ſe inueniſſe gloriatur Cl. Auctor, quae tamen a noſtro olim, nunc Dreſdae anatomen cum laude faciente, PITSCHELIO
p. 86. iam diu deſcripta et delineata fuit *. Eam vero inter glandulas fibulae denuo deſcripſit Cl. BERTIN. In rotulae, quam os ſeſamoides articulationis genu vocat, Noſter, media ſubſtantia humor unctuoſus ſeruatur, quem a medullari quidem non diſtinctum eſſe vult, niſi quod prae reliquis oſſibus, ſi exſudat, fa-
p. 104. cilius in guttas coeat. Inter morbos horum oſſium cariem eſſe nemo dubitat, eos autem recenſens Cl. Auctor, memorat, ſe vidiſſe tibiam integram fere, carie deſtructam, eam vero ſubſtantia oſſea effuſa
p. 232. iterum, ſtupenda ratione reſtitutam. In oſſium ſeſamoideorum deſcriptione, quae effectus ſuſceptorum laborum eſſe autumat, in infantia nulla, in ſene plura, et in uniuerſum in mare quoque plura ac in femina obſeruari aſſerit, ſimulque rarius quidem, non tamen ſine exemplo in iis, qui molliter et otioſe vitam tranſigunt, ad ſenilem etiam aetatem tranſitum fieri iudicat, ſine ſeſamoideorum oſſium inuenienda praeſentia.

Expoſita autem omnium oſſium hiſtoria, tandem de cartilaginibus, oſſiculis auditus et epiphyſibus

* vid. EIVSD. diſſ. de axungia articulorum Lipſ. 1740. 4. §. 16. c. ic.

bus corporis humani additur explicatio. Cartilaginum quidem earum, quae ad laryngem, auriculamque pertinent, et inter articulos constituuntur, priorum praecipue mentio videbatur facienda esse, quod musculis aeque ac ossa, cui adhaereant, fixum praebent punctum. De cartilaginibus auricularum vero dum p. 307. loquitur Cl. Auctor, praeterire non possumus singularem aliquam eius opinionem, qua, data hac occasione, neruorum, in superficie harum cartilaginum distributorum, officium aliquod in eo ponit, ut audi-tui quoque inseruiant. Adducit nimirum iuuenis exemplum hominis, qui etiamsi abscessu in auribus facto ossicula auditus, membranam tympani, nec non osseam cochleam perdidisset, nihilo tamen secius satis distincte audiuerit. Quare portionis durae, in facie et supra auriculam distributae, ramos, quum aliquis eius ramulus in labyrinthum quoque penetret, id est, in eum locum, in quo portio mollis diuiditur, sonorum perceptiones facere posse autumat. Cartilagines autem omnes in osseam substantiam p. 315. haud conuertuntur, ex iis, quae rarius hanc mutationem subeunt, triangularis nasi cartilago est, quae in senibus saepe ossea facta deprehensa est. Sed quum vix non omnia corporis humani ossa epiphyses habeant, eorum etiam recensionem ultimo datam esse deprehendimus capite, in quo vertebrarum varias cartilagines declaraturus Cl. Auctor, de phaenomeno illo differit, quare post peractum somnum longiores videantur homines, ac ante eundem, illud autem ex natura trium cartilagineorum stratorum, p. 352. quae inter vertebras deprehenduntur, explicat, quippe quae somni tempore a rore transsudante et penetrante, compressione omni deficiente, distenduntur. Eandem fere caussam in infantibus, febre acuta vel intermittentibus laborantibus, locum habere demonstrat Noster, nec non exemplis variis, quam utilis euadere possit omnium, quae in ossium consideratio-

 ne

ne se offerunt, conditionum peruestigatio confirmat. Promittit etiam, se musculorum daturum esse explicationem, quae aeque ac arteriarum, cui se insudare indicauerat, utinam prodire posset, utilitate sua se certe commendatura.

V.

Essays and Observations, Physical and Litterary. Read before a Society in Edinburgh, and published by them. Volume I. Edinburgh: Printed by G. Hamilton and I. Balfour. MDCCLIV. in 8vo majori. 466 pagin. absque praefatione et indice. Tab. aen. 8. *.

i. e.

Tentamina et Obseruationes medici et litterarii argumenti, coram Societate Edimburgensi praelecta, ab eademque in lucem edita. Vol. I.

Diu iam exspectauimus nouae huius societatis elaborationes. Prior enim societas in quinti ultimique voluminis medicorum Tentaminum et Obseruationum praefatione ** iam anno 1742 indicauerat, se

* Prodiit iamiam Altenburgi germanica huius primi voluminis versio, cuius priores nouem articulos Cl. KAESTNERVS noster, reliquos vero omnes Zuickauiensium Physicus Cl. IOH. ERNEST. GREDING, Med. Licent. transtulit.

** Satis cognita esse arbitramur utilissima illa, quae prior Edimburgi florens societas ab anno 1733 usque ad annum 1744. in quinque voluminibus edidit, medica Tentamina et obseruationes, quibus nec medicus nec chirurgus facile carere poterit. In gallicum sermonem illa vertit Cl. DEMOVRS adiectis adnotationibus

se in aliam nouam societatem receptam esse, quae totum naturalis scientiae et medicinae ambitum disquirendum sibi proposuisset. Dispersio vero membrorum ob bellum, in Scotiae regno ante hos decem annos gestum, et irreparabilis iactura alterius dictae societatis secretarii Cl. quondam, MAC LAVRIN, in causa fuerunt, quod primum hocce volumen nunc demum lucem publicam adspicere potuit. Ex copioso enim nouiter detectarum Cl. huic viro mortis tempore communicatarum numero, societas post mortem eius non nisi paucas, distractis reliquis, recuperare potuit. Noua vero haec societas veritatem dissertationum hic impressarum et certitudinem obseruationum nec adserit, nec defensionem earumdem, quam auctoribus prorsus relinquit, in se suscipiet. Dissertationes quoque sententiae alicuius iam impressae contrarias aeque ac illas, quae veritati alicuius confirmandae inseruiunt, lubente animo inserendas curabit. Exteri quoque dissertationes suas a scopo societatis non abludentes alterutri secretariorum aut Cl. ALEXANDRO MONRO Anatomiae Professori, aut Cl. DAVID HVME Facultatis, quam vocant, Aduocatorum, bibliothecario transmittere possunt.

Cum vero non omnes hic insertae dissertationes ad scopum nostrum pertineant, eas tantum, quae physico-medici argumenti sunt, paulo curatius, re-

tionibus quibusdam Parisiis 1740, 42, 43, 47. Germanica quoque versio Altenburgi in totidem voluminibus ab anno 1749 ad annum 1755 prodiit, interprete Cl. KOENIGSDOERFFER, Med. D. quibus sextum volumen, Cl. DEMOVRS adnotationes, variasque alias versiones continens, accessit. Nec incongruum erit hic loci simul enarrare, eorundem Tentaminum nouam prouenisse editionem Edimburgi anno 1752 sex voluminibus in forma, quam dicunt octauam minorem, totum illud opus comprehendentem, quam, a nobis nondum quidem visam, insigniter tamen multis in locis auctam esse legimus.

liquas autem, quoad titulum tantum, more nobis consueto, lectoribus nostris sumus indicaturi.

p. 1. 1) *De legibus motus* satis prolixe disseruit HENRICVS HOME, cui prolixiores adhuc

2) *Adnotationes de legibus motus et de inertia materiae* opposuit Cl. IOHANNES STEWART. Haud parum vero mirati sumus, societatem hisce binis dissertationibus imprimendi locum concessisse; nos certe temporis, quod his legendis impendimus, valde poenituit. Praeter id enim, quod ambae nihil noui et notatu digni contineant, prioris quoque au-
p. 45. ctor, Cl. HOME, diuersis corporum phaenomenis,
p. 68. explicationis loco, nomina tantum, a phaenomenis desumta, imposuit, et sic, licet id videri non velit, re ipsa tamen qualitates veterum scholasticorum occultas recoxit. Et posterior, scil. Cl. STEWART, qui Cl. HOME fere ubique, sed itidem parum firmis argumentis, refellere conatur, eo tandem deuenit, ut cogitandi facultatem a materia haud alienam esse
p. 109. arbitretur, et tam motus continuationem quamlibet, quam corporum grauitatem cogitanti cuidam enti atque intelligenti adscribat, et sic quasi cuilibet corpusculo spiritum quemdam familiarem praeponat. Nos igitur lectores his ulterius recensendis non morabimur.

p. 141. 3) PAPPI ALEXANDRINI *collectionum mathematicarum libri quarti propositio quarta generalior facta, cui propositiones aliquot eodem spectantes adiiciuntur; auctore* MATTHEO STEWART, *in Acad. Edinensi Matheseos Professore.*

p. 173. 4) *De causa variationis obliquitatis Eclipticae*, Cl. COLIN MAC. LAVRIN.

4) EIVSD.

5) EIVSD. *ſubitaneae et ſtupendae variationes in ſuperficie Iouis.* p. 184.

6) *Obſeruationes de tonitru et electricitate Cl.* EBENEZER MAC. FAIT. Cl. FRANKLINI experimentum, quo probatur, fulgur et ignem electricum unum idemque eſſe d. 15. Sept. 1753 in monte *Calton-hill* dicto repetiit. Binas adhibuit acuminatas virgas ferreas, tubis vitreis inſertas, quarum altera $\frac{1}{5}$ pollic. diametri et 11 pedes longa, altera tres pedes longa fuit. Licet vero frequens fulgur et copioſus ignis in aere adfuerit, in virgarum tamen extremitatibus ignis antea, quam pluuiae quidpiam decideret aerque humidior fieret, non adparuit. Minor virga e tubo caſu fortuito exemta ignem nihilo minus aluit, id, quod in longiori virga itidem contigit. Ex hoc monte tandem in illum *Caſtle-hill* dictum transmigrans, urbis plateas tranſeundo, nullum obſeruauit ignem; qui vero in longiori virga, quam primum, praetergreſſis domibus, montem attigiſſet, ſtatim rurſus adparuit. Minor virga, cuius tubum perdiderat, nullum oſtendit ignem, quem vero, dum longiorem virgam acuminata ſua parte caſu contingeret, illico concepit. Obtuſa quoque breuioris virgae pars flammae longioris virgae admota ignem cepit, atque ambabus his extremitatibus contiguis, vel trium aut quatuor tantum pollicum ſpatio a ſe inuicem diſtantibus, flamma fortior adparuit, quam in ſingula ſeorſim, ulterius vero a ſe inuicem remotis flamma obtuſae extremitatis euanuit. Fulguris fulmine ſemel aut bis recta verſus acuminatam virgae extremitatem tendente, ignis quidem cum fulgure ſeſe expandendo unire, ſtatim vero ceſſante fulgure iterum lucere videbatur. Et licet durante hoc experimento multum pluuiae decideret, ignis tamen non prius exſtinctus eſt, quam adeo plueret, ac ſi aqua ex plenis amphoris effunderetur, id, quod experimenti quoque

finem fecit. Varias dein ſubiungit adnotationes, v. c. malos turresque forſitan a tonitru praecaueri poſſe, ſi parti eorum ſummae ligni fruſtum planum rotundum pedis circiter vel maioris diametri horizontaliter imponeretur: Hac enim ratione impediri, quo minus flammae illis inſideant atque iſtic accumulentur. Auroram quoque borealem et fulgur eiusdem materiei eſſe, et comparatione inſtituta admodum probabile fieri, tempeſtates, electricitatem, vim magneticam et auroram borealem mirifice inter ſe connexa eſſe.

p. 197. 7) EIVSD. *Phaenomena quaedam nebuloſa tempeſtate obſeruanda.* Nebuloſa tempeſtate durante frigore, quando ſol ad certam altitudinem peruenerat, frequenter arcum in nebula albi coloris obſeruauit; altitudo arcus angulum ſolis ſupra horizontem eleuationi aequalem atque ſemicirculum formare ipſi videbatur. Sic quoque montem ipſi hac tempeſtate adſcendenti atque ſupra nebulam emergenti tota ſubiacens regio magno quaſi diluuio inundata viſa eſt. In eiusmodi quoque vel ſimili tempeſtatis ſtatu iridem circa hominis iſtic ambulantis umbram in nebula obſeruari poſſe, qualem duplici colorum ſerie gaudentem d. 23 Octobr. 1753 iterum obſeruauit Cl. Auctor.

p. 200. 8) *Menſurae Scoticae cum Anglicis comparatae a* IACOBO GRAY.

p. 205. 9) *Diſſertatio de ſexu plantarum* Auctore Cl. CAROLO ALSTON, Med. D. Regio Botanico in Scotia. An puluis antherarum ſit pars ad foecundationem neceſſaria, an excrementitia, eos, qui in ſtructuram florum et ſexum plantarum inde declarandum inquiſiuerunt, dubios reliquit. Noſter itaque hanc rem ulteriori diſquiſitione dignam iudicauit, omnemque tra-

ctationem

ctationem in quatuor ſectiones diuiſit, in quarum prima veterum, in ſecunda recentiorum ſententias recenſet, in tertio diſquirit, an farina antherarum ad foecundationem requiratur, in quarta demum verum uſum huius pulueris peruestigat.

In *ſectione prima* oſtendit veteres Phyſicos THEOPHRASTVM, DIOSCORIDEM et PLINIVM ad ſexum plantarum ſine euidenti partium declaratione prouocaſſe, et palmae dactyliferae praecipuum exemplum attuliſſe, ab eo tempore vero uſque ad CAESALPINVM, qui circa initium ſeculi praecedentis Romae obiit, neminem de ſexu plantarum cogitaſſe. p. 208.

In *ſectione ſecunda* oſtenditur recentiores hanc rem attentius diſquiſiuiſſe. Cl. GREVVIVS ex his primus fuit, qui pulueri antherarum *ſubtilem et viuificam efficaciam* adſcripſit, et ſimul iudicauit THOMAM MILLINGTON idem aſſeruiſſe. RAIVS ſententiam prolatam ſine ulteriori diſquiſitione aſſumſit; R. I. CAMERARIVS vero, qui ſexum plantarum declarare anniſus eſt, haud pauca tamen dubia contra eandem adiunxit. MORLANDVS puluerem antherarum congeriem plantularum ſeminalium eſſe dixit. Quae WALDSCHMIDIVS et GACKENHOLZIVS in ſexu plantarum demonſtrando aſſeruerunt, Noſter non vidit, noua tamen argumenta non continere ex recenſione aliorum cognouit. Cll. Virorum GEOFFROY et VAILLANTII aſſerta recenſet et breuiter perſtringit. Tandem reliquis relictis LINNAEVM ſtrenuum ſexus plantarum defenſorem adducit. p. 213.

In *ſectione tertia* praecipue diſquirit, an puluis antherarum ad foecundationem neceſſarius ſit? et negando reſpondet, quoniam per experimenta, quorum non nulla iam anno 1737. inſtituit, conuictus fuerit, plantam foeminam ſine praeſente mare ſemina foecunda produxiſſe, cum vero hoc per experimenta in ſpinachia, cannabi et mercuriali inſtituta cognouerit, obiectionem de puluere antherarum per ventum late p. 226.

late diſſipando, nec non de ſtaminibus inter ſtylos ſorte latentibus, nullam eſſe monet, aſſerendo ſe attentionem ſingularem adhibuiſſe. Aſſumit igitur PONTEDERAE aſſertum, *apicum liquorem ad embryonis foecundationem in omnibus plantis non eſſe neceſſarium.* In eo itaque totus eſt, ut argumenta, quae ſexum plantarum confirmant, a LINNAEO in variis ſcriptis propoſita et a GESNERO * et WAHLBOMIO ** magis illuſtrata refutet. Nos, qui ſexum plantarum ſatis probabilem, dubiis tamen non carentem cognoſcimus, primaria tantum indicabimus, cum litem dirimere nequeamus.

p. 232. Modum huius impraegnationis, quem VAILLANTIVS et alii parietariae exemplo declarant, a I. BAVHINO iam indicatum fuiſſe monet, ſed demonſtrare annititur hoc exemplum, cum deſcriptione floris Linnaeana collatum, diſſipationem pulueris magis, quam impraegnationem ouarii declarare. Nec aliis exemplis eundem magis confirmari contendit, quoniam rimas et canales, in ſtylo puluerem ſuſcipientes,
p. 239. non concedit, Ratione proportionis ſtyli et ſtaminum recte nobis monere videtur, unam antheram ad plurima ſemina foecunda reddenda in cannacoro, plurimas vero antheras ad unum ſemen in pruno aliisque congeneribus deprehendi, ea vero, quae circa ſtyli longitudinem in variis plantis ſtaminibus minus proportionatam affert, proportionis leges vix
p. 242. laedere videntur. De ſtylo poſt emiſſionem pulueris antherarum marceſcente et negotium foecundationis finiente, tanquam argumento a tempore deſumto, ideo dubitat, quoniam plantas adducit, quarum antherae puluerem demittunt, ante quam ſtyli conſpiciantur.

* in Diff. de vegetabilibus. I. et II. Tiguri 1740. et 41. 4to.

** in Diff. de ſponſalibus plantarum ſub Praeſidio LINNAEI habita. Holmiae 1746. 4to. vid. Amoenitates Academicas. Vol. I. a p. 61 ad 109.

tur. Hoc vero in cannabi, mays etc. nunquam perſpeximus. Pluuias tempore florendi farinam foecundantem eluere et ita fructificationem impedire non concedit, cum potius humido nimio vegetationem impedienti illud adſcribat.

Praecipuum argumentum, ex cultura palmae dactyliferae eiusque foecundatione deſumtum, Noſter negat, et praeſtantiſſimis viris, qui illud obſeruationibus factis declararunt, aſſertum LABATII, viri in re herbaria et vegetationis hiſtoria parum inſtructi, opponit, qui etiam in Martinia inſula, ubi vera dactylorum cultura locum non habet, obſeruationes ſuas inſtituit. Nec TOVRNEFORTIVS et PONTEDERA, licet eximii fuerint botanici, teſtes contra plantarum ſexum adduci poſſunt, cum ille in Hiſpania, hic in Italia, palmarum vegetationem non rite obſeruare potuerint. Non negligendum quidem eſt argumentum, quod palmae non niſi poſt definitam annorum ſeriem ad fructus producendos aptae euadunt, non omittendum tamen eſt alterum, quod ſcilicet cultura ad producendos egregios fructus requiratur, inutiles enim, et certe minus foecundi ſunt, qui in ſylueſtribus locis in palmis ſolitariis producuntur fructus. Nos vero, qui in recenſendo auctorum diſſenſu, a Cl. Auctore indicato, non pergere poſſumus, repetitis experientiis rem vere dubiam tantum confici poſſe aſſerimus. p. 247.

In *ſectione quarta*, in qua uſum pulueris antherarum definire ſuſcipit Noſter, eundem excrementitiam partem quidem eſſe iudicat. Cum enim non nulli, commixtionem pulueris genitalis nouis varietatibus plantarum anſam praebere aſſerant, hae vero varietates ab aliis monſtroſae vel morboſae dicantur, ſententiae ſuae robur inde accedere autumat. Ipſe vero Auctor hac in tractatione acquieſcit, et confitetur, ſe tantum dubia contra ſexum plantarum ad rem ulterius declarandam attuliſſe. p. 279.

10) Ad-

p. 284. 10) *Adnotationes de chemicis solutionibus et praecipitationibus* * *Cl.* ANDREAE PLVMMER. Ad facilitandam solutionum et praecipitationum chemicarum theoriam ex earum phaenomenis inter se comparatis laudabili instituto propositiones quasdam generales deduxit, quas exemplis ubique cognitis illu-
p. 287. strare aut confirmare annisus est. v. c. menstruum dari uniuersale quam maxime dubitat, et potius probabile esse arbitratur, fore, ut ad cuiuslibet naturalis vel artificialis corporis solutionem proprium inuenia-
p. 298. tur menstruum. Item: Quorumdam menstruorum soluentes vires in actu solutionis non destrui, sed in aliis corporibus soluendis exseri, menstruaque a dissolutis corporibus separata priores qualitates omnes vel retinere vel recuperare posse. Ad cuius posterioris quoque propositionis veritatem confirmandam sequentia potissimum experimenta instituit.

p. 315. 11) EIVSD. *Experimenta cum salibus neutris, ex diuersis acidis liquoribus et salibus alcalinis fixis et volatilibus compositis, instituta* **. Sal alcali fixum variis liquoribus acidis, spiritu nitri, salis, crystallis tartari solutis, aceto destillato, saturauit, sal hinc obtentum siccum retortae vitreae indidit, atque affuso dein oleo vitrioli, spiritu nitri, vel salis, unitos antea sali alcalico acidos liquores destillando rursus separauit, qui in soluendis corporibus utplurimum easdem vires
p. 323. ac ante unionem cum sale alcalico exseruerunt. Quo vero se ipsum conuinceret, sal alcali volatile acido unitum iterum expelli atque priori qualitati suae restitui posse, uncias octo spiritus MINDERERI (qui ex sale volatili ammoniaci et aceto destillato ad saturationem addito componitur) ex cucurbita, addita salis alcalici fixi uncia dimidia destillauit, atque liquorem optimo spiritui salis ammoniaci simillimum exinde

* d. 3 Ianuar. 1738. praelectae.
** d. 7 Iunii 1739.

inde obtinuit. Ex quibus omnibus dein varia corollaria deducere, atque ſolutionum ac praecipitationum phaenomena ex particularum ſeſe plus minus attrahentium vel repellentium viribus explicare annititur.

12) *Tentamina et obſeruationes cum aqua minerali Hartfellenſi prope Moffat 1750 inſtituta, una cum relatione virium eiusdem medicatarum, quatenus adhuc per experientiam innotuerunt. Auctore* GVILIELMO HORSEBVRGH. Varia eaque ſatis accurata, licet non in loco ſcaturiginis, diuerſis temporibus cum hocce medicato fonte, qui ex monte *Hartfell*, tria circiter milliaria ſeptemtrionem verſus a *Moffat* ſito, ſcaturit, atque a IOHANNE WILLIAMSON, hunc anno 1748 detegente, publicoque uſui propriis ſumtibus adaptante, *Williamſonianus* dicitur, experimenta inſtituit Cl. Auctor. Poſt tempeſtatem enim valde pluuioſam d. 26. Auguſt. 1750 hauſta, in lagenis ſubere et cera probe munitis ipſi miſſa, clara pellucida, ſaporis acris aluminoſi fortiter chalybeati ſtypticique fuit. Cum ſapone illam coagulari, atque grauitatem eius ſpecificam ad aquam fluuii *Annan* eſſe deprehendit, ut unciarum quatuor granorum quinque ad uncias quatuor grana undecim. Cum lactis aequali quantitate cocta illud non coagulauit. Syrupus violarum debilem ipſi colorem viridem, puluis vero gallarum ſtatim coeruleum, dein obſcure purpureum et tandem nigrum conciliauit. Infuſum theae eadem, minori licet gradu, praeſtitit. Ab oleo vel ſpiritu vitrioli nec efferueſcentia nec coloris mutatio orta eſt. Oleum tartari vero per deliquium nullam quidem efferueſcentiam, ſed tenues virides nubes in medio aquae ſuſpenſas una cum magna bullularum aerearum quantitate ſenſim diſparentium excitauit, quo facto, nubes, ſenſim condenſatae, fundum petierunt. Solutio ſacchari ſaturni aquoſa eandem

p. 341.
p. 342.
p. 243.

dem parum albicantem, minus vero albicantem, quam aquam ſimplicem, reddidit, cum pulueris albi praecipitatione. Aeri liberiori die primo ſeptembris in vaſe lapideo, charta obtecto expoſita, die ſecundo ſeptembris puluerem fuſcum lateritium praecipitauerat, et plures ſplendentes bracteolas cuprei coloris in ſuperficie exhibebat, die tertio maior pulueris fuſci quantitas in fundo, et omnes vaſis partes aqua tectae flauo colore tinctae inueniebantur, loco bracteolarum vero pellicula aquae ſuperficiem obtegerat; die ſexto aluminoſus ille ſapor admodum fortis, chalybeatus vero longe debilior fuit; ſubſtantia flaua lateribus adhaerens craſſior, polita oleoſaque adparuit, et aqua cum puluere gallarum immediate coeruleum colorem induit; die decimo tertio aluminoſus ſapor adhuc remanſit fortis, chalybeatus vero vix diſtingui potuit; ſyrupus violarum debilem colorem viridem, et puluis gallarum coeruleum debilius quam die ſexto produxit; die nono octobris ſaporem magis aluminoſum quam recens aqua, ſyrupus violarum vero viridiorem quam antea colorem exhibuit. Menſura (*Chopine*) dein huius aquae in patina ſtannea ad quartae partis remanentiam cocta flauiuſculi coloris atque lutoſa facta eſt. Praecipitatis floccis ochreaceis ſapor auſterior aluminoſiorque remanſit, quam in illa recenti aut quae liberiori aeri expoſita fuit. Puluis gallarum hanc admodum lente et poſt undecim demum horas in debile coeruleum mutauit. Alia menſura eiusdem aquae in patina ſtannea ad remanentiam unciae unius atque dimidiae euaporata, atque dein filtrata, limpida atque ſaporis fortiter chalybeati fuit. Haec ulterius euaporata reliquit ſal dilute fuſci coloris (qui color ab empyreumate proueniſſe videtur, leniori enim igne euaporata mere album exhibuit), et ſaporis aluminoſi, fortiter chaly-
p. 346. beati auſteri. Huius ſalis parum, hauſtui aquae inditum, flauum illi conciliauit colorem, orientibus

vero

vero flocculis *flauis*, ſenſim auctis ſeque praecipitantibus, ſequente die aqua limpida facta ſaporem fontis medicati originarium, ſed fortiorem habuit. Et decantatae huius limpidae aquae pars altera cum ſyrupo violarum debilem viridem tincturam; altera vero cum puluere gallarum colorem violaceum, lente tamen, dein purpureum et altero die obſcure coeruleum in atrum vergentem; remanens vero in fundo vitri aqua turbida cum ſyrupo violarum fortius viridem exhibuit, quam prior limpida. Haeque tres mixturae ſimul ſumtae, unciam unam ſemis non excedentes, menſurae aquae ſimplicis affuſae colorem obſcure violaceum produxere. Si huic ſali, ante diſſolutionem in parua aquae quantitate, oleum tartari per deliquium inſtillatur, obſcure viridem colorem producit. Super candente ferro uſtum eadem phaenomena, ac ſi aquae inditum eſſet, exhibet, ſaporem aluminoſum amittit, humidum fit, bullas gignit, et in crucibulo calcinatum colorem illum purpureum, quem vitrioli martis calx rubra habet, exacte refert; magnes quoque varias particulas manifeſte attrahit. Hocce ſal cum oleo vitrioli nullos emittit fumos, neque ſal neque terra huius fontis cum ſpiritu ſiue oleo vitrioli vel oleo tartari per deliquium efferueſcentiam quandam producunt. Repetita haec experimenta p. 348.
cum eadem aqua, die duodecimo octobris 1750, tempeſtate iam diu valde ſicca, hauſta, eadem quidem phaenomena, ſed longe debiliora, exhibuerunt. Ex p. 350.
quibus tandem colligit, fontem hunc medicatum 1) volatile quoddam et 2) fixum principium martiale continere; praeter ea vero 3) principium quoque alcalinum fixum, 4) admodum paruam, et minorem quidem, quam aqua ſimplex, quantitatem ſalis communis, 5) aluminis, et 6) terrae calcareae, nequaquam vero ochraceae, continere videri: Porro p. 354.
7) quantitatem horum mineralium principiorum poſt tempeſtatem ſiccam ideo forſitan minorem, quam

post pluuiosam deprehendi, quia hac, venae, mineralia principia continentes, altius aqua immersae
p. 356. esse possint, quam illa: Dein fontem hunc 8) vitriolum martis natiuum continere, quod 9) fixum atque omnibus vitrioli martis proprietatibus praeditum esse, per varia experimenta euincere conatur, licet
p. 359. crystalli, quas inde obtinuit, iis, quae arte parantur, pallidiore viridi colore praeditae fuerint. Et cum oleum tartari per deliquium huic aquae mense augusto 1752 viridem colorem statim communicasset, atque solito plures et viridiores in illa nubes excitasset; syrupus vero violarum nullam viridem tincturam, et puluis gallarum debile tantum coeruleum exhiberet, causam horum phaenomenorum eam forsitan esse suspicatus est Cl. Auctor, quod principio martiali consueto maior acidi quantitas iuncta sit. Huius coniecturae autem veritatem instillata una vel altera olei tartari per deliquium gutta ostendit, atque in mixtura cum puluere gallarum illico colorem admodum obscure coeruleum produxit: quare experimentum cum oleo tartari per deliquium semper adhibendum esse suadet, si martiale principium galla-
p. 362. rum puluere sufficienter detegi nequeat. Diuturnam quoque huius aquae agitationem martiale principium
p. 364. paullulum debilitare experimento cognouit. De reliquo hoc tantum adhuc notamus, societatem in subiecta quadam nota ex viginti ipsi insimul traditis, testimonioque munitis variorum hoc fonte curatorum morborum historiis, duos casus recensere, ex quibus satis adparet, phthisin pulmonalem iam confirmatam his aquis unice curatam fuisse *.

13) *De*

* Hinc quoque apparet, non omnes aquas minerales sulphureas et martiales in phthisi pulmonali perniciosas esse, uti Cl. RAVLIN illas pronunciauit. Conf. eiusdem *Observations de Medecine*, cet. et Comment. nostr. Vol. IV. P. III. 417.

13) *De diuerſis variarum ex calce viua paratarum aquarum viribus.* *Auctore* ROBERTO WHYTT. p. 372.
Poſteaquam commentarium ſuum de uſu aquae calcis viuae quinto tentaminum Edinburgenſium volumini iam inſeruerat Cl. Auctor, litteris a Cl. HALES menſe maio 1751 datis monitus fuit, vires aquae calcis viuae multum augeri poſſe, ſi eadem ſecunda vice calci viuae, recens ex igne deſumtae, infunderetur. Ad huius igitur obſeruationis veritatem indagandam quaedam adhuc experimenta inſtituit, eademque paulo poſt in peculiari libello * publicauit. Cum verò Cl. ALSTON, contrariam ſententiam fouens, aquam ad certum tantum gradum a calce viua impraegnari poſſe, atque ideo ſemel impraegnatam, ab exſtinctione recenter factae calcis in eadem, viribus augeri non poſſe, confidentius aſſereret **, Cl. Auctor, ad demonſtrandam veritatem prioris ſui aſſerti, ſequentia inſtituit experimenta, atque inuenit I) cum 100 pollices cubici *a*) aquae fontanae 25320 p. 376.
grana ponderarent, *b*) eandem quantitatem aquae calcis teſtarum oſtrearum ita paratae, ut 90 granis eiusdem, recens ex igne deſumtae, unciae 96 aquae bullientis per horas 92 infuſae eſſent, pendere 25356 grana, et ſic ad aquam fontanam eſſe quam proxime ut 704 ad 703. *c*) eandem quantitatem ita paratae, ut librae uni calcis viuae librae decem aquae bullientis per quindecim horas infuſae manerent, pendere 25397 grana, et ſic ad aquam fontanam eſſe quam proxime ut 329 ad 328; *d*) eandem quantitatem ita paratae, ut librae uni calcis viuae recentis librae 7 aquae calcis (No. c. deſcriptae ſimpl.) per 7 horas

 affu-

* vid. Comment. noſtr. Vol. IV. Pars IV. p. 611.

** In Philoſ. Tranſact. Vol. XLVII. Artic 39. p. 265 ſeq. cuius etiam mentionem iniecimus Comment. noſtr. Vol. III. Part. I. p. 29. et in peculiari libello, cui titulus, *Diſſertation on quicklime* etc. ubi idem etiam de calce teſtarum oſtrearum affirmauit.

affuſae eſſent, pendere 25457 grana, et ſic ad aquam fontanam quam proxime eſſe ut 186 ad 185. Atque hae tres aquae b, c, d, tantum ratione ſaporis, quantum ratione grauitatis ſpecificae a ſe inuicem diuerſae fuerunt. Et cum aqua calcis (d) argento paucorum minutorum interuallo cupri colorem indueret, debilis (b) nullam ſenſibilem mutationem
p. 377. produxit. II) Cochlear paruum vini rubelli (*Claret-wine*) quatuor eiusmodi cochlearibus aquae calcis (b); $2\frac{1}{3}$ cochlearibus aquae calcis (c); et $1\frac{1}{2}$ cochleari aquae calcis (d) opus habuit, ut ex hac miſcela
p. 378. color pulueris pyrii oriretur. III) Porro, grana 20 ſalis tartari cum unciis 8 drachmis 2. aquae calcis (b) per quinque dies calci infuſae, commiſta $2\frac{2}{3}$ gran. pulueris albi praecipitarunt. Eadem ſalis tartari quantitas ex eadem quantitate aquae calcis duplicatae, quae per 8 dies calci ſuperaffuſa ſteterat, plus quam 7 grana pulueris albi; et ex eadem quantitate aquae calcis duplicatae (d), quae per 24 horas calci infuſa fuerat, grana 8 pulueris albi praecipitauit ita, ut poſt admiſtionem ſalis tartari hae aquae ſaporem calcis, et quidem tam ante, quam poſt praecipitationem, retinerent. Aquam igitur duplicatam (d) triplo maiorem quantitatem calcis continere poſſe argumentatur,
p. 380. quam illam ſimplicem (b). IV) Denique tres alias, prioribus vero b, c, d, ſimiles calcis aquas per 19 dies aeri liberiori expoſuit, quarum remanentes, poſt iteratam filtrationem, cruſtae, proportionatam quidem, ſed paulo maiorem terrae calcareae quantitatem, exhibuerunt; et hinc euaporationem, optimam cognoſcendi viam eſſe cenſet, quantum terrae calcareae quaelibet aqua calcis contineat. Cum differentia vero inter grauitates ſpecificas diuerſarum calcis aquarum longe maior ſit, quam pondus terrae calcareae in hiſce aquis contentae, hinc euidens eſſe arbitratur, praeter hanc terram aliud quidpiam eſſe, quod calx viua aquae ad ponderis augmentum communicat.

municat. Et in ſubiecta nota praeter hanc terram agiliorem quandam atque ſubtiliorem partem adeſſe debere coniicit, cui aqua calcis ſaporem atque virtutes ſuas praecipue debeat. Hanc per ſal tartari fortiter attrahi, atque hac ratione a terra praecipitata, quam ſolutam tenebat, ſeparari exiſtimat *.

14) *Epitome litterarum Cl.* IOHANNIS LINING *medici Carolinopolitani* (*at Charles-town*) *in Carolina meridionali ad Cl.* ROBERT WHYTT *exaratarum de anthelminticis radicis Anthelmiae* (*the Indian Pink* **) *viribus.* Haec radix aut in puluere, aut in infuſo cum aqua bulliente facto, exhibetur. Grana duodecim pulueris, et grana viginti in infuſo, infanti trium annorum, per aliquot dies mane et veſperi repetita, ſufficiunt. Nimia vero pulueris vel infuſi doſis, breui poſt aſſumtionem, infantibus vertiginem et dolorem in oculis vel ſupra eosdem excitat, una cum irregulari muſculorum adductorum et abductorum motu, reliquis oculi muſculis inaffectis manentibus. Haec ſymptomata vero cito tranſeunt, et citius adhuc ope debilis cuiusdam ſpirituoſi liquoris, cui volatilia, ſeu crocus, vel quaedam oleorum eſſentialium calidorum adduntur, remoueri poſſunt. Cl. Auctor vero pulueri, quem efficaciſſime operari arbitratur, in principio ſtatim ad haec praecauenda p. 386.

 parum

* Idem quoque Cl. DV HAMEL per experimenta cum calce viua eiusque aquis inſtituta cognouit. Oſtendit vero aquam calcis viuae acidam eſſe, et acidum hoc terram, per ſal tartari praecipitandam, ſolutam tenere. Vid. *Memoires de l' Acad. Roy. des Sciences l'an.* 1747. et Comment. noſtror. Vol. I. Part. II. pag. 204 ſeq.

** Eſt Spigelia LINNAEI Sp. Pl. p. 149. Ampabaca quadrifolia fructu teſticulato PLVMIERII Gen. II. de eius efficacia differit PATRICK BROWNE Gentleman's Magazine An. 1751. menſ. Decembr. p. 544. ubi et icon plantae.

parum olei rutae, ſabinae vel abſinthii, et ad aluum aperiendam rhabarbari quidpiam, adiecit. Minus nauſeoſa eſt, et in febribus absque eo, ut calorem nimium excitet, tuto exhiberi poteſt: Et licet non ſemper vermes expellat, infantum tamen querelas admodum alleuat. Infanti aethiopico quatuor annorum ſeptimo die febris cuiusdam continuae cum ſucceſſu exhibetur: ℞. Aq. theriacal. drachm. ij. Aq. font. unc. iiſ. puluer. rad. Anthelmiae. Tartari regenerati ana ſcrupul. j. puluer. croci anglic. gr. V. ſacch. q. ſ. M. ſumat cochl. j ſecunda quaque hora. Proximo enim die una cum febre triginta teretes, et altero die poſt repetitam mixturam nouem adhuc vermes ſecedunt.

p. 390. 15) *Curationis hiſtoria per largas medicamenti mercurialis alterantis doſes peractae a Cl.* GEORGIO DENNISTOVN, *Chirurgo Falkirkienſi, Cl.* A. PLVM-
p. 391. MER *communicata.* Ingenuum quendam virum a lue venerea ſaliuationis ope, cum ſcrupulis quatuor mercurii dulcis inſtitutae, liberauerat quidem Cl. Auctor, poſt annum vero idem morbus cum tumore, nucis iuglandis magnitudine in eminentiore tibiae parte conſpicuo, reuertitur. Licet iterum altera ſaliuatione lente admodum cum ſcrupulis octo mercurii dulcis inſtituta diuque protracta, depelleretur, tumor tamen in tibia remanſit, quem pilulis aethiopicis et lignorum decocto tollere tentauit. Poſt menſem vero cum dolores totum crus occupantes iterum increſcerent, loco pilularum aethiopicarum pilulas PLVMMERI * cuius maſſae colomelanos loco totidem

* Deſcriptio virium harum pilularum in Vol. I. Artic. 6. tentaminum Edinburgenſium legitur. Compoſitio haec eſt. Rp Sulphur. aurat. Antimon. Calomel. rite pp. ana. Drach. ij. Calomelas laeuigetur ſuper marmor, per vices addendo Sulph. Antim. portionem, et diuturno

dem mercurii dulcis ſubſtituerat, exhibuit. Aeger p. 393.
curationis adeo diuturnae poſt menſem alterum pertaeſus doſin pilularum, quarum tres vel quatuor tantum mane et veſperi aſſumere debebat, proprio auſu ita adauxit, ut earum 24 quolibet die per ſex integras ſeptimanas aſſumeret. Dolores inter haec una cum nodo prorſus euanuere, optimaque ſanitas absque ulla ſaliuatione inſecuta eſt, licet a 1 Dec. 1739 ad 1 Maii 1740, quatuordecim uncias harum pilul. tres uncias mercurii dulcis continentes, et nouem uncias earumdem, ſcrup. quindecim mercurii dulc. continentes, intra ſex ſeptimanas aſſumſiſſet. Cl. Auctor poſtea plurimos morbos cutaneos et illum quoque, qui ſub nomine *Sibbens* cognitus, in locis paludoſis circa Falkirk ſaeuit, atque eadem cum lue venerea ſymptomata habet, huic alteranti medicamento facile cedere ſaepius expertus eſt.

16) *Deſcriptio vaſorum ſeminalium, Auctore Cl.* p. 396.
ALEXANDRO MONRO, *Medicinae ſtudioſo.* Adeo felici ipſi eſſe contigit, vt mercurius in vas deferens impulſus vias ſeminales altius permearet, quam unquam adhuc deſcriptum eſſe arbitratur. Comparat hinc ſuas praeparationes cum praeparatione Ill. HALLERI, eiusque perelegantem figuram Philoſ. Transact. Nro. 494. Artic. XII. inſertam ſuis ipſius elegantibus praeparatorum iconibus in Tabula III. ideo appoſuit, vt comparatio eo melior inſtitui poſſit. Cum vero figurarum explicatio absque figuris ipſis vix intelligi queat, ſaltem notamus, Cl. Auctorem p. 399.
vas illud, quod Ill. HALLERVS ſub *lymphatici* nomine * deſcripſit, ab utraque parte mercurio per-

 uium

turno tritu fiat puluis ſubtilis. Dein Rp pulueris praecedent. unc. ß. Gum. Guajac. drach. iij. Reſin. Guajac. drachm. j. Balſam. Copayiui q. ſ. ut F. MP. ex cuius ſingulis drachmis formentur Pilul. XII.

* Conf. Philoſ. Tranſact. No. 494. Artic. 12. p. 340 ſeq. et Commentar. noſtr. Vol. I. P. IV. pag. 684.

uium inueniſſe, ita, ut, ſi re ipſa lymphaticum ſit, valuulis deſtitutum et ſic a reliquis vaſis lymphaticis p. 400. ſtructura diuerſum eſſe debeat. Et quoniam, ſi inter praeparandum extrauaſatio quaedam in parte quadam epididymidis contingat, vel ſi quaedam ex eius conuolutionibus ligentur, ne gutta quidem iniectionis ultra hanc extrauaſationem vel ligaturam verſus teſticulum antrorſum propelli poſſit: item, ſi epididymis interea, dum mercurius in vas deferens iniicitur, transuerſim diſcindatur, hic ex unico tantum huius diſciſſae partis orificio exſiliat; hoc euidentiſſime demonſtrare arbitratur, corpus epididymidis ex unico mirandum in modum conuoluto tubo compoſitum eſſe. Saepius quoque, ſed fruſtra mercurium per arterias ſpermaticas in vaſa ſeminalia impellere tentauit, licet enim per venas ſpermaticas reuerteretur, nunquam tamen in hoſce conuolutos tubos penetrauit.

p. 403. 17) *Diſſectio mulieris grauidae, una cum adnotationibus de utero grauido, Auctore Cl.* DONALD MONRO, *Medico Londinenſi.* In diſſecanda hacce femina ſexto menſe grauida anaſtomoſeos diſquiſitionem, ſi qua inter uteri atque ſecundinarum vaſa reperiatur, ſibi p. 404. potiſſimum propoſuit Cl. Auctor. Aperto igitur abdomine uterum, quem inteſtinis tectum, et dextra parte elatiorem inuenit, per aortam deſcendentem primo ſubtiliore et dein craſſiore iniectione rubra repleuit. Proximo die ſubſtantiam uteri paulo anterius, quam rotunda ligamenta utero adhaerent, cau- p. 406. te diſſecuit, et cum ſubiacens pars digitis premendo ab uteri ſubſtantia facile diſcederet, forfice capitulo munita uterum linea cum lateribus eiusdem parallela diſcidit. Quo facto, hanc ſubſtantiam villoſam membranam eſſe, fere ſponte ſua ſe a diſciſſis uteri lateribus ſeparantem vidit. Inter haec nulla dilaceratio vaſorum ſeu fibrarum obſeruari potuit, ſi quaedam loca excipias, ubi paruae quaedam conuolutae

arteriae, huic villoſae membranae adhaerendi cauſa, ab anteriore uteri parte abſcedebant. Vterus ipſe, p.407. eandem circiter craſſitiem habens, ac non impraegnatus quiſpiam, compoſitus erat ex firma exteriore membrana, quae ope contextus celluloſi, per quem arteriarum numerus diſcurrebat, ſubſtantiae rubrae, dimidiam circiter uteri craſſitiem aequanti atque muſculoſam faciem habenti, nectebatur; fibras vero vere muſculares in regularibus ſtratis iacentes obſeruare non potuit. Intra hanc albidior ſubſtantia aderat, quam extenſio celluloſam membranam eſſe euidenter demonſtrabat, numeroſis vaſis arterioſis venoſisque ubique per illam diſcurrentibus. In medio diſciſſorum uteri laterum vacuae venae cum diſtentis ab iniectione arteriis comparatae admodum amplae erant. In interna ſuperficie abſciſſae uteri partis arteriae conuolutae, et quaedam venarum orificia in conſpectum veniebant, et exterior chorii lamina ſcabra, ſucculenta quodam modo villoſa, pallidi carnei coloris et p. 408. non prorſus tranſparens erat. Conuolutae arteriae ipſi adhaerentes forcipe ſeparabantur absque ulla dilaceratione fibrarum diſcernenda. Haec exterior chorii membrana alteri, ſeu tranſparenti propie ſic dicto chorio, ſeſe ab exteriore fere ſponte ſua ſeparanti, per admodum ſubtilem teneramque celluloſam ſubſtantiam iungebatur. Quibus tandem cum amnio diſciſſis, foetus aquis innatans capite deorſum poſitus apparuit. Allantois detegi non potuit. In- p.410. iectis dein in arterias et venam umbilicales diuerſis liquoribus, iniectionem quoque in venas uterinas, poſteaquam diſciſſas uteri margines conſuerat, impulit. Exemto utero apertaque vagina in parte po- p. 411. ſteriore, inſignis pars ceruicis uteri admodum parum diſtenta, et os tincae ut parua rima, annulo glandulari, craſſo muco repleto, circumcirca obſita, apparuit. Separata dein ſuperiore dimidia placentae parte ab utero, cui per firmiorem celluloſam membra-

 nam,

nam, quam omnes reliquae oui partes, connexa erat; extrauaſationes omnium quatuor iniectionis generum, illius tamen, quae in aortam deſcendentem iniecta erat, maxima pars inter placentam et uterum inueniebantur. Nullum vero vas placentae iniectione ex utero veniente, nec ullum vas uteri iniectione
p. 412. ſecundinarum repletum erat. Plurimae aperturae *ſinus* dictae, viridi iniectione plenae erant, quaedam vero admodum parum rubrae iniectionis continebant. Interna uteri membrana parti cuiuslibet orificii earum, quarum quaedam minimi digiti, alia vero vix ſtili capacitate erant, ſuperextenſa valuulae genus formabat. Venae exinde continuatae, utut amplae, ipſis tamen ſinubus minoris diametri erant.
p. 413. Venam ſpermaticam monſtroſae magnitudinis et multoties arteria ſpermatica maiorem obſeruauit, quae ambae circa ſe inuicem ita contorquebantur, ut interdum arteria venam intrare videretur. Quae omnia figuris in tab. IV. V. VI. VII. egregie illuſtrauit Auctor, variasque adnotationes ſubiunxit, quas vero, ne nimis longi ſimus, praeterimus, et ſaltem notamus, compreſſionem iliacarum venarum ab utero expanſo ipſi cauſam, tam vaſtae diſtenſionis venarum ſpermaticarum, quam oedematis pedum et labiorum pudendorum maxime probabilem videri.

p. 426. 18) *Obſeruationes de utero grauido ſupplementi loco additae a Cl.* ALEXANDRO MONRO *Medic. Cultore.* Feminae 40 annorum, quatuor infantum matris, quinque menſes grauidae uterus fere aeque magnus, ac antecedens, licet figurae magis oualis et anterius peritonaeo contiguus fuit. Liquor in hypogaſtricas arterias iniectus ſpermaticas et ſat magnam arteriam in ligamento uteri rotundo repleuit; ſpermatica dextra parua, ſiniſtra pennae anſerinae, et hypogaſtricae mediae inter has magnitudinis fuerunt. Aer in venas inflatus totum uterum diſtendit, et venam in ligamen-

ligamento rotundo arteriae ante dictae respondentem amplam manifestauit. Vteri anterius discissi tres p. 428.
quartae crassitiei partes manifesto musculi faciem habebant, fibris pallide rubris, quae in aqua coctae a carne quacunque cocta distingui non poterant; plurimae eius fibrae tunc oblique a ceruice fundum versus discurrere, aliae vero transuersim positae esse videbantur *. Liquor amnii dilute fusci coloris fuit, p. 429.
additum vero oleum vitrioli aut oleum tartari per deliquium nullam mutationem produxit, id quod ipsi probare videtur, illum parum serosi vel urinosi liquoris continere. Idem in aquae bullientis calore tenuis albicantis spumae quidpiam ostendit, eiusdemque uncia una ad siccitatem cocta scrupulum serosi coaguli reliquit. Ceruix uteri prope os tincae vesicularum racemis muco obscure fusci coloris repletis obsita erat, paruaque orificia idem liquoris genus continentia in earum interstitiis adparebant. Placenta remo- p. 430.
ta inter hanc et uterum iniectio in hypogastricas arterias impulsa extrauasata reperiebatur, nihil vero eiusdem placentae vasa intrauerat. Dein multae paruae serpentinae arteriae orificiis suis in internam uteri membranam hiantes conspiciebantur; et aliae plerumque ampliores conuolutae arteriae, quarum extremitates nondum obseruari poterant, in interstitiis cauitatum cera repletarum, quae in priore dissertatione *sinuum* nomine insigniuntur, prominentes apparebant. Hi vero sinus, uti Cl. Auctor illos obseruauit, in interiore uteri parte absque ulla praeuia dissectione conspici potuerunt, praecipue eo in loco, ubi placenta adhaeserat; in omni enim alia uteri parte eorum pauci tantum, iique admodum parui reperiuntur. Eorum latera membranacea fuerunt, quorum

* Confer. Nou. Comment. Acad. Scient. Imper. Petropol. Tom. I. ad annos 1747. 1748. Artic. 2. p. 337. seq. et Comment. nostr. Vol. I. Part. II. p. 231. ubi idem a Cl. WEITBRECHT asseritur.

quorum illud, quod cauitati uteri proximum eſt, in quolibet ſinu admodum tenue cum amplo quodam
p. 431. orificio inſtructum deprehendit. Inflato aere vel iniecto in venas liquore facile diſtendi; ex arteriis autem itidem quidem, ſed longe difficilius repleri potuerunt; extenſi, figurae ſphaeroideae adparent; et cum diameter orificiorum cauitatum diametro minor ſit, ſinuum nomen illas obtinere poſſe cenſet. Diſſectione arterias in quosdam eorum, minimum hiantes obſeruauit; ex omnibus venae magnae exierunt, quae omnes una cum ſinubus largas inter ſe communicationes habuerunt; et licet quidam ſinus duas vel tres tantum paruas ſe in illos aperientes venas habuerint, in genere tamen diameter harum ex ſinubus continuatarum venarum non longe inferior fuit diametro ſinus ipſa. Et cum hinc adparere arbitretur, has cauitates nil niſi dilatatas quodam modo ramorum venoſorum extremitates eſſe, earum formationem ex ſolito difficiliore ſanguinis ex utero grauido regreſſu
p. 432. facile explicari poſſe autumat. Hic enim accumulatus venas omnes valde, earum vero extremitates, laxa interna uteri celluloſa membrana tantum tectas, maxime dilatabit, qui effectus iſtic, ubi maximus humorum affluxus eſt, i. e. ubi placenta adhaeret, maxime quoque conſpicuus erit. Cum igitur hi ſinus nil niſi impraegnationis effectus ſint, nec unquam in utero virgineo inueniantur, menſtruus quoque fluxus vel aliud quoddam phaenomenon ex eiusmodi ſtructura vix explicari poterit. Prope marginem placentae, ubi ſinus non adeo frequentes ſunt, aliquot orificia arteriarum, quarum quaedam notabili diametro praeditae erant, directe in ſinus hiantia inuenit, ea-
p. 434. demque Tab. VII. delineauit, Quin imo arterias cum ſinubus communicantes in cadauere, a fratre diſſecto, adfuiſſe arbitratur. Extrauaſata enim per aortam iniecta rubra materies ipſi antea ſinus repleuiſſe

uiſſe et dein per craſſiorem viridem in venas impulſam iniectonem rurſus extruſa eſſe videtur.

19) *De differentia reſpirationis atque motus cordis inter homines dormientes vigilantesque diſſeruit Cl.* R. WHYTT. Cum tota haec tractatio theoriae Cl. Auctoris iam antea propoſitae * et a nobis etiam fuſius expoſitae ſuperſtructa ſit, nobis in hac recenſenda procul dubio eo breuioribus eſſe licebit. Primo oſtendere allaborat, pulſus tarditatem ſomni tempore partim a tardiore ſanguinis regreſſu ad cor, praecipue vero a minore cordis ipſius ſenſibilitatis ſeu aptitudinis ad motum gradu prouenire. Et poſito dein, cor ſomni tempore minus ſenſibile eſſe, atque ita ſanguinem tardius et in minore quantitate in pulmones proiicere, neceſſitatem quoque reſpirandi hinc paullo imminui; et cum praeterea ſomni tempore pulmonum quoque ſenſibilitas paullulum imminuatur, reſpirationem inde quoque neceſſario paullo tardiorem atque profundiorem fieri debere autumat. p. 436.

20) *Adnotationes de muſculis intercoſtalibus, Auctore Cl.* ALEXANDRO MONRO, *Anatom. Prof.* BAYLII propoſitam demonſtrationem de actione muſculorum intercoſtalium internorum, a Cl. TAUVRY reiectam, ad rationes reddendas adplicauit, cur interni muſculi intercoſtales inter ſpinam et coſtarum angulum deficiant, et cur externi intercoſtales muſculi eo loco deficiant, ubi coſtae ſe verſus ſternum ſurſum conuertere incipiunt. Absque addita figura vero vix intelligi poterunt. p. 447.

21) EIVSD. *Curatio disrupti tendinis Achillis.* Disruptio tendinis Achillis olim aut non adeo frequens, p. 450.

* In libro, cui titulus: *An Eſſay on the vital and other involuntary motions of Animals etc.* et Comment noſtr. Vol. I. Part. IV. pag. 589. ſeq.

quens, aut pro alio quodam morbo habita, fuit. Raro enim eius mentio iniicitur. Ex viginti vero vel triginta retro annis longe frequentior facta, Cl. Auctori ipsi accidit, qui disruptionis tempore eam sensationem habuit, ac si calcei calx pauimento foramen impressisset, id quod alii, quibus hoc accidit, itidem factum esse putarunt; alii autem de acri ictu ope lapidis vel scipionis ipsis inflicto conquesti sunt. Adeo vero crepuit, cum tendo disrumperetur, ac si nux quaedam subito sub pedis calce frangeretur, id quod praesentes etiam accidisse autumabant. Cl. Auctor vero factum augurans pedem sinistrum statim dextra prehensum fortiter extendit, atque suram sinistra
p. 452. manu deorsum pressit. Ligatura ex pannis complicatis asserulaque constans superiori pedis parti adplicata breui longe molestior fuit, quam quae diu tolerari potuisset; hinc aliam magis compositam tab. VIII. fig. 2. 3. 4. delineatam machinam excogitauit, cuius tamen notitiam, cum sine iconibus intelligi nequeat, ex ipso libro repetere velit lector. Interim notamus, eius ope, seruatis simul diaetae regulis, integre restitutum fuisse Cl. Auctorem.

p. 459. 22) *Relatio morbi a plumbi, minerarum metallicolis Mill-Reek dicti, Auctore Cl.* IACOBO WILSON *Chirurgo Durisdeeriensi ad* ALEX. MONRO, *Anat. Prof.* Omnes quidem istic habitantes, ii tamen praecipue, quorum labor quotidianus in eliquando plumbo consistit, huic morbo subiecti deprehenduntur. In leuiori gradu molestia seu grauitas circa ventriculum et cartilaginem ensiformem adest, interdum quoque colicae faciem habet. Saliua aegri dulcis quodam modo coerulei coloris atque illi, quae a ma-
p. 460. sticato plumbo oritur, similis deprehenditur. Pulsus aliquantum debilis, et cutis per totum corpus frigida est, sudor quoque viscosus saepe prorumpit. Crura debilia fiunt cum pungente stupore, totumque

que corpus debile et laſſum eſt. Appetitus imminuitur, nec digerunt, quod comedunt. Interdum diarrhoea curationem facit, quodſi vero diutius continuet, admodum nocet. In hoc ſtadio aegri tamen adhuc obambulare muniaque conſueta obire poſſunt. Quodſi vero haec ſymptomata diu continuent, et ſpirituoſi liquores ventriculo vacuo ſeu poſt plumbi operas bibantur, morbus ad ſecundum ſtadium peruenit, in quo prioribus malis dolor fixus in ventriculo et inteſtinis ſpeciatim in inferiore abdominis parte ab uno oſſe ilium ad alterum ſe extendens additur. Aegri aluo admodum adſtricta laborant, ipſisque videtur, ac ſi inteſtina arroderentur, pulſus celerior fit cum cutis calore. Vertigo cum vehemente dolore caput occupat, cui inſenſibilitas et delirium, maniae peſſimi generis ſimile ſuccedit; adeo ut propriam carnem dilacerent, et manus proprias mordeant. Extremitates tremunt et conuelluntur; tan- p. 461.
dem debiles fiunt, pulſus tertio vel quarto quoque ictu intermittit, et comatoſi vel apoplectici moriuntur. Fumus ab eliquatione plumbi oriundus ideo pro cauſa huius morbi habetur; quia liquatores eidem maxime ſubiecti ſunt. Cl. Auctor paſcua ſaepe a fumo illis incumbente coerulea facta vidit, quae pecudes illa depaſcentes occiderunt. Animalia ea- p. 462.
dem fere, quae homines experiuntur, et in cane, hoc morbo laborante, Cl. Auctor *Sludge* ſ. ſubtiles plumbi in aqua inter abluendum ſubſidentes particulas interiori ventriculi et inteſtinorum tunicae adhaerentes vidit, quae in quibusdam partibus cruſtam efformauerant. Inteſtina quibusdam in locis valde inflammata, in aliis ſphacelo corrupta ac perforata erant; et faeces admodum durae per tunicas inteſtinorum hinc inde craſſiores factas eo difficilius tranſire poterant. In principio aptam medicinam morbum plerumque tollere, in vertigine ſucceſſum dubium eſſe, et curatione ulterius dilata, morbum fere

fere ſemper occidere obſeruauit. Itaque quoque iter unius diei ipſis plus nocere, quam bidui laborem aſſeuerat. Curationem, experientia edoctus potiſſimum in purgatione primarum viarum conſiſtere arbitratur. Hinc vomitoria antimonialia larga doſi commendat, in maiori adhuc doſi ſtatim repetenda, ſi prius exhibitum nec vomitus nec alui depoſitiones ciuerit.

VI.

ALBERTI HALLERI, Praeſidis S. Reg. Sc. Götting. Opuſcula pathologica partim recuſa, partim inedita: quibus ſectiones cadauerum morboſorum potiſſimum continentur. Accedunt Experimenta de Reſpiratione quarta parte aucta. Lauſannae ſumpt. Marci-Mic. Bouſquet et Soc. 1755. 8. pl. 19. tabb. aen. 3.

Quo vero ex obſeruationibus et experimentis, quam hypotheſibus, plus cepit medicina incrementi, et quo maior ideo viris, qui illas, quam qui has, tradiderunt, debetur laus atque gloria: eo inſignior etiam vel ex eo accedere videtur Ill. HALLERI de medicina meritis cumulus, quod ea, quae in morboſorum cadauerum ſectionibus in primis obſeruauit, in hisce opuſculis pathologicis poſteritati conſeruare voluerit. Morbos enim cauſasque eorum rariores, vel nouas, vel praeteruiſas non modo iis ipſis expoſitas, verum ipſam quoque naturalem partium corporis noſtri fabricam et uſum ſaepius vindicatum ſibi illuſtratumque accuratius fuiſſe, perlegendo deprehendimus. Collecta quidem in unum volumen hic nobis offeruntur tum programmata, quae vocant, numero ſeptemdecim, annis 1749 ad 1753, diſputationibus inauguralibus candidatorum

datorum non nullorum praemiſſa; tum alia, quae Philoſophicis Transactionibus, Actis Academiae Suecicae Stockholmienſibus, Commercioque litterario Norico inſerta exſtant, et quorum quaedam ipſi indicauimus; acceſſit etiam experimentorum de reſpiratione recenſio, quae in opuſculis anatomicis ipſius propoſita, nos quoque expoſuimus; * ſcriptorumque tandem, quae hactenus edidit Noſter, quaeque adhuc editurus eſt, catalogus; atque adeo, quae amplo ſermone hic recenſeamus, vix quaedam ſupereſſe videntur. Enim vero inter obſeruata haec alia quum occurrant, quae nondum in publicum edita, e ſchedis ſuis addidit Ill. Auctor; alia etiam ex iis publicata quidem, a nobis tamen nondum indicata quum ſint; quarta denique etiam pars experimentorum de reſpiratione noua nunc quum prodierit; ex iisdem omnino non nulla, eaque grauioris argumenti, noſtris in commentariis exponamus, oportet.

Quando igitur ab ipſis obſeruationibus morborumque hiſtoriis capiendum eſt initium, eas unice ex inciſis cadaueribus morboſis petitas eſſe, opus non eſt, ut praemoneamus; inſcriptio enim idem ipſa loquitur; illud tantum iuuabit de iis generatim addidiſſe, ſincere, ſimpliciter, breuiterque enarrata eſſe phaenomena praecipua, neglectis, quae mere accidentia viſa ſint, omnibus, atque ex illis, quae fluxerint proxime, ſubiuncta pauciſſimis corollaria. Ordinem ad laeſarum partium corporis noſtri viciniam ſibi Noſter delegit, ita, ut a capitis morboſis affectionibus exorſus, ad reliquorum organorum viſcerumque contemplanda vitia progreſſus fuerit.

Obſ. 1. *Scirrhum cerebelli* exhibet, ex *Philoſ. Transact.* n. 474. repetita. p. 9.

Obſ. 2.

* vid. Comment. noſtr. Vol. I. Part. II. p. 189 ſeq.

p. 11. *Obſ.* 2 *Falcis foramina* cerebrique hemiſphaeriorum inde coalitio uſum falcis declarant, in ſuſtinendis hemiſphaeriis poſitum, ne alterum incumbat alteri, in primis quando in latus decumbimus.

p. 12. *Obſ.* 3. *Capſula lentis cryſtallinae obſcurata* proponitur. In fele quidem viſa fuit capſula haec pellucida et facile ſeparabilis a lente, lens alba et mucoſa, intus nucleus ſolidior, in tres partes fiſſus, iris conuexa, ciliarium filamentorum conuexus circulus. Bis autem in femina lentem flauam et pellucentem, capſulam eius opacam et albam obſeruauit Noſter, eamque adeo poſſe obſcurari, contra negantem illud b. GÜNZIUM, exinde collegit.

p. 13. *Obſ.* 4. *Aneuryſma carotidis* deſcribitur. Tumor albus, ab aure ex maxilla inferiore ad clauiculam extenſus, durus paullum, digitis tamen cedens, non in ſe rediens, obſcuram mouit fluctuantis materiae ſuſpicionem. Operationem praeuertit aegri mors. Atque tunc diſſectus tumor celluloſus, membranaceus, pugno duplo maior occurrit, a ſubclauia ad diuiſionem uſque duorum ramorum carotidis expanſus, cuius membrana amplior valde duriorque facta fuit; in ipſo ſacco multi grumi ſanguinis, quorum exterior pars in celluloſam abiit, fluidi ſanguinis parum adfuit.

p. 14. *Obſ.* 5 *Scirrhum muſculo maſtoideo* medio in celluloſa eius, inhaerentem album oualem, vaſculoſum, muſculo ipſo ceterum ſano, ut nouam obſtipi colli cauſam exhibet; quae ſi fuerit, fruſtra ſuſcipi poſſe muſculi in latere, in quod inclinat caput, ſectionem, et fruſtra etiam oppoſito lateri ex Cl. WINSLOWII conſilio applicari remedia, inde colligit Noſter, in paralyſi hanc concedens curandi methodum.

Obſ 6.

Obſ. 6. *Strumas* conſiderat, quas in planioribus Heluetiae locis, et Gottingae quoque vidit Ill. Auctor aeque frequentes, ac in Alpibus. Glandulae thyroideae vitium eſt. Fuit haec aliquando mollis, ſolito maior, inflata, forte ab aere, ut putat Cl. L'ALOVETTE, per parturitionis conatus in minimos ductus ex arteria aſpera irruente; alio tempore mollis carnoſa, media calloſa, pinguis, lapidea fuit; alio cutis lobi unius craſſa, mollis, caro glanduloſa, partim lardi ſimilis, partim oſſea fragmenta viſa ſunt. Tophi etiam et hydatides, et pus in eadem ſeſe obtulerunt, quin in cane quoque vermes. Fertur diu ſtruma, necat vero interdum comprimendo venas iugulares et arteriam aſperam. Dubia ob vaſorum copiam et amplitudinem amputatio. p. 16.

Obſ. 7 *et* 9. *Suffocationis cauſſas rariores* offert, quarum prior fuit auellana nux, infra glottidem, ſub ligamentis inferioribus, haerens ſuper tracheae oſtium; altera, eaque rarior, in puellae, cetera ſanae, ore et faucibus, detecta lumbricorum copia, et in primis par vermium teretium, aſperam arteriam, in principio pulmonis, ad cordis ſedem occupantium. p. 19.

Obſ. 8. *Raucitatis vocisque extinctae cauſam* repertam ſiſtit in tumore et ulcere, epiglottidis dimidiam fere partem quod eroſerat, neque vero feminam ſuffocauerat, uteri potius enectam vitio.

Obſ. 10. *Gibbi hiſtoriam* tradit. Antrorſum et extrorſum medium pueruli prominuit ſternum cum cartilagineis appendicibus, coſtarum vero parte oſſea introrſum contracta. Vitium fuit emollita coſtarum nouem ſuperiorum pars, qua cum cartilagine connectitur, quaeque in ſceleto durior iterum facta eſt, reliquis coſtarum corpore et apophyſibus nihil mutatis. Viſcera cetera bona fuerunt et integra. p. 20.

p. 24. *Obſ.* 11. *Curuitatem ſpinae dorſi* deſcribit. In femina, quae dorſo ſuo geſtauit arenae pondera, defuncta ſerpentinas ſpinae huius flexiones, in viua quae non aparuerunt, detexit ſectio. Ita vero contortae viſae ſunt thoracis et lumborum vertebrae, ut ſummae duae thoracis ſanae, tertia; quarta et quinta inferius dextrorſum, ſuperius ſiniſtrorſum flecterentur; ſextae et ſeptimae corpus totum dextrorſum eſſet, lateralis par eius antrorſum directa; binae ultimae dorſi et prima lumborum magno eminerent tubere ſolidiori, duriſſimoque, ex earum corporum ancyloſi facto; ſecundae denique et tertiae lumbaris vertebrae ſiniſtrum latus excauatum inſigniter.

p. 25. *Obſ.* 12. *Hydropem ſaccatum vel in ipſa pleura* quoque naſci poſſe confirmat. In hydropici enim thorace, praeter aquam in pericardio effuſam, totum illius cauum aqua viridi fuit plenum, pulmones nulli viſi. Inter muſculos nimirum intercoſtales et pleuram, quae a coſtis diſceſſit, ſaccum formans cauo pectoris aequalem, aqua illa ſtagnauit; pulmo inde ſiniſter compreſſus fuit, manus craſſitie tenuior; dexter ulcere fere conſumtus.

p. 26. *Obſ.* 13. *Pleuritidis in pulmone ſedem* euincit, e Commercio litterario Norico 1735. repetita. Raro vel numquam ſola pleurae inflammatio!

p. 28. *Obſ.* 14. *Peripneumoniae ex transſudatione ſanguinis* exempla tria adfert. In primo fuit febris acuta mitior, ſenſim aucta, fruſtra vena ſecta, fruſtra adhibito aceti vapore. aeger moritur. Pulſus mollis, paruus et celer. Diſſecti in pulmone non ulcus, nec inflammatio, ſed ſanguinis in cellulas ſeſe obtulit effuſio; magna pars viſceris nigerrima in aquam miſſa ſubſedit. Alterum exemplum puer erat, cuius pulmo ſiniſter cruore plenus, cor ſiniſtrum inane,

dextrum

dextrum contra cum aure diſtentum ſanguine, aortae oſtium polypo obſeſſum, pleura inflammata, idemque ſudor ſanguinis. Vnde colligit Noſter, ſanguinem non in ſolis vaſis haerere peripneumonicorum, ſed verum omnino fieri errorem loci, ut vaporis loco ille exhalet in cellulas aereas. Porro et pueros immunes ab hoc malo non eſſe inde pateſcit. Tandem vir quinquaginta annorum, febre acuta cum dolore et oppreſſione pectoris, ſingultu perpetuo, pulſu intermittente, periit, accedente deglutitione difficili, delirio et ſudore. Cuius viſcera ſana fuerunt; pulmones leuiter adhaeſerunt, ſcirrhi notati initiis; diaphragma illaeſum; Ventriculus autem inflammatus, ſanguine in celluloſam ſecundam effuſo, circa cardiam atro inde imbutus fuit colore. Singultus adeoque illius ſedes latuit in ventriculo.

Obſ. 15. *Phthiſin* etiam ab infantia minime excludi, variis exemplis confirmat, quibus pulmones ulcere et abſceſſibus conſumtos fuiſſe conſtitit. p. 33.

Obſ. 16. *Adhaeſionem pulmonis* cum pleura innoxiam monſtrat exemplis, quam ipſi recordamur ſaepius obſeruaſſe in ſanis etiam poſt mortem. p. 35.

Obſ. 17. *Vaſa magna thoracis aperta* exhibet. Poſt lapſum languoremque inde diuturnum defuncti in cadauere pulmo ſiniſter totus euanuerat, viſcida foetidaque in thorace relicta aqua; aſpera arteria et vaſa maiora quaſi reſecta hiabant; dexter pulmo olidus eroſus; pericardium adnatum ſterno. Diriſſimos aliquando fert homo morbos, vita ſuperſtite!

Obſ. 18. *et* 19. *Aneuryſma aortae* et *carotidem arteriam venamque iugularem excoecatas* deſcribit et icone illuſtrat, Philoſ. transact. n. 483. et n. 492. olim iam inſerta. p. 36.

p. 42. *Obſ.* 20. *Venam cauam coecam* exhibet inter iliacas et renales concretam, caui loco carnem polypoſam fibroſam. Vena ſpermatica dextra ſolito amplior, in uretericam venam ſimili modo dilatatam reduxit ſanguinem. Cauſa compreſſionis in cadauere detecta nulla fuit.

p. 44. *Obſ.* 21 *ad* 24. *Ventriculi mala quaedam grauiora* recenſent. Situs et figura inſolita neglecta ſunt ut vulgaria. Obeſi hominis, ex longo acidorum, forte mineralium etiam, uſu non ſanati, ſed contabefacti, ventriculus ſcirrhoſus erat circa oeſophagum duo pollices craſſus, albus, ex laminis ſibi inſtratis compoſitus. En! noxam abuſus acidorum in corpore! In femina hydropica, praeter mala plura, in ventriculo circa pylorum decem tumores ſeſe obtulerunt hemiſphaerici, papillarum inſtar, quorum apex niger, perforatus, plena pure cauitas, moles varia. An a vermibus, an ab obſtructis cryptis, dubium. Alio in exemplo peritonaeum, ventriculus, colon, duodenum, hepar atque cyſtis fellea in unam maſſam concreta fuerunt, fibris albis undique excurrentibus; coli vacui ulcus in ventriculum apertum; ventriculus ſcirrhis et abſceſſibus plenus. Tandem inedia enecati ventriculum vidit Noſter cum inteſtinis vacuum, absque ullo fecum veſtigio; bilis autem, replebat inteſtina. Omenti, meſenterii, multa adhuc erat pinguedo atque craſſities. Ventriculi glandularum oſcula rara, prope pylorum plura et maiora eadem. Adipem ergo non ſtatim conſumi in inedia; et bilem absque tumore ventriculi poſſe exprimi manifeſtum eſt.

p. 49. *Obſ* 25. *Omentum ſcirrhoſum*, conuolutum, ſesquipollicem craſſum, ventriculo et hepati adnatum, pure plenum foetidiſſimo deſcribit; Pancreas etiam ſcirrho-

ſcirrhoſum fuit; renes compacti, ſolidi. Cauſa fuit ictus calcis abdomini illatus.

Obſ. 26. *Tympanitidis* legitur deſcriptio. Aer nullus in abdomine; inteſtina aere diſtenta enormiter; bullae huius inter muſcularem et externam tunicam in celluloſa multae; foetor teterrimus. p. 50.

Obſ. 27. *Inteſtinorum introſuſceptionem innoxiam* adſerit variis adductis exemplis. Inteſtini ſolius et cum meſenterii portione inuaginationem, in puero aeque, ac in adulto, Noſter vidit absque inflammatione, flatuque facile deletam; quin et geneſin eius idem obſeruauit in viuo cuniculo, itemque in ranis crebrius, qua nimirum inteſtini pars conſtricta, vi longitudinalium fibrarum, in vicinam ſeſe immiſit, tactaque veneno ſponte iterum ſe expediit. Quae quum igitur adeo mobilis atque ſolubilis, absque omni inflammatione et ciborum in adfecto loco collectione a Noſtro obſeruata fuerit frequentius, eam ilei morbi cauſam non eſſe idem inde colligit. p. 51.

Obſ. 28. 29. 30. *Herniarum* leguntur hiſtoriae. Secundam de exomphalo connato ex Commerc. litter. Noric. 1736. repetitam, et tertiam, varias quae deſcribit hernias vulgares, non tangimus, primae modo in praeſens expoſituri argumentum. Herniam enim in ipſo fetu non raro iam natam illa demonſtrat, vacuam quidem, ſed quam ex minimis cauſis inteſtino repleri oporteat. Multum huc facit teſticulorum alius in fetu, ac in adulto ſitus. Bis in ſemeſtri abortu apparuerunt teſtes in ſuprema parte oſſis ilium ſub renibus ita poſiti in oſtio tunicae ſuae vaginalis, cylindricae, vacuae, peritonaeo continuae, ut in cauo peritonaei ipſiusque abdominis continerentur cum inteſtinis. In maturioribus fetubus ſederunt in ſummo inguine teſtes retro peritonaeum, p. 53.

F 4

naeum, mox defcenfuri in vaginam fuam adhuc inanem. Quando igitur vi refpirationis et mufculorum abdominalium teftes in patulum peritonaei proceffum, vaginalem puta tunicam, defcendunt, inteftina quoque fimul cum ipfis facile huc detrudi poffunt, eodem peritonaei contenta cauo. Vnde herniae etiam congenitae. Dubius vero adhuc Nofter, morbofus ne hic effet teftium fitus vaginaeque apertum oftium, an in omni fetu naturalis haec fit partium conditio, duobus tandem exemplis hanc vltimam confirmauit fententiam. In recens nato enim utroque fuit teftium in fuperiori parte inguinis fedes; tunica vaginalis caua, patula fuo oftio adfcendit in abdomen per verum peritonaei foramen; cremafter cum vafis fpermaticis per idem oftium adfcenderunt, fcrotum inane fuit.

p. 67. *Obf.* 31. *Prolapfum ani aliquando funeftum* vifum tradit, qua inteftinum rectum ad pedis longitudinem exciderat, villofa eius tunica exteriore facta ruberrima.

Obf. 32. *Abfceffus hepatis errorcsque circa eum morbum* refert. In homine pro empyematico curato, poft operationem defuncto, hepatis ulcus vifum eft in fuperficie, diaphragmati vicinius, ut hepar tumidum furfum repulerit hoc, medicosque fefellerit in diagnofi. In alio hepatis abfceffum dolor et tumor, fub fcapula ad decimam fere expanfus coftam, manibusque cedens, febris lenta et icterica facies indicarunt. Incifum tumorem haemorrhagia maxima fequuta eft et mors. Caufa mali fuit faccus coecus, cruore grumofo plenus, ex arteriarum intercoftalium ramo cutaneo natum aneuryfma fpurium. In puella denique hepatis abfceffus pure plenus fuit et cum colo ieiunoque inteftino ope cellulofae concretio, ut diuulfis iisdem inteftini mufcularis tunica fequeretur.

Omen-

Omentum euanuerat, abdomen pure plenum. Phthisica inde perierat.

Obs. 33. *Calculos felleos* exhibet. Rarior vesicae urinariae calculus Gottingae obseruatus fuit, frequentior omnino felleus. Historiae leguntur quatuordecim. E quibus notamus adultis frequentem hunc esse morbum, pueris numquam; icterum aliquando comitem habere, saepe non; bilem semper effetam esse, saepe nullam; hepatis labem inde crebro nullam; adhaesionem vesiculae ad peritonaeum raram; raram quoque ductus choledochi dilatationem; figuram denique calculorum incertam esse, ut angulosi, cubici, sphaerici, irregulares fuerint obseruati; compositionem e radiis vel glebulis quasi factam; inflammabiles semper, numquam calcareos eosdem fuisse. Vnicam adhuc iuuat huc transtulisse historiam, rariorem omnino visam, qua nimirum duo calculi, alter maior vesiculam felleam repleuerat, alter in principio ductus cystici haeserat, qui multa bile flaua amaraque abundabat; colligit inde Ill. Auctor constare manifesto, bilem ex hepate peruenire ad cystidem, bilisque amarorem in hepate iam nasci, esse vero etiam cystidis aliquam vim contractilem, qua se et circa calculum constringat, et ipsum leuigare valeat. Tandem vermis etiam, taeniarum ex genere, uncias tres longus, sesquilineam latus, in muris fellea vesicula obseruatus fuit, qui adeo non metuerit bilis amarorem. p. 70.

Obs. 34. *Renum calculi prima stamina* detexit, materiem nempe in pueri renum ductibus bellinianis flauam, aurantiam, muco similem; in adultiore eam albam, duriorem, strepentem; denique eamdem ad lapideam fabricam proximam. p. 82.

Obſ. 35. *Incontinentia urinae*, ex ulcere renum, ſcirrho veſicae et proſtatae nata deſcribitur, olim Commercio litter. Noric. ann. 1734. p. 187. inſerta.

p. 84. *Obſ.* 36. *Veſicae urinariae morbos* quosdam tradit. Feminis in primis, quae ſaepe pepererunt, veſica utrinque ad latus inteſtini recti eminet. Inde origo appendicum. Quarum alia etiam cauſa eſt, ſi fibrae muſculares veſicae a ſe inuicem cedant, calculumque eo prementem recipiant; Viri veſica id monſtrauit, flatu diſtenta, in cellulоſam abiens, fibrarum muſcularium undique intumefactis interuallis.

p. 85. *Obſ.* 37 *ad* 43. *Morbos naturalium partium in feminis* exponunt. Prolapſum aliquando mentita, vaginae uteri columna ſuperior et media pars rubens, poſt aluum depoſitam euanuit, columella, quam Cl. LINDENIVS dixit, viſa. Sequuntur aliquot hiſtoriae uteri rupturae, quam frequentiorem putat Noſter prae haemorrhagiis fuiſſe cauſam ſubitae mortis puerperarum. Ex quibus iuuabit adduxiſſe praecipua momenta ſequentia: Latus ceruicis uteri aliquoties ruptum viſum cauſam monſtrat obliquum fetus in partu ſitum. Rugae vaginae ſtatim a partu non deletae aut celerrime reparantur, aut non adeo inſeruiunt vaginae extendendae facilius, ut vulgo creditur. Chorii laciniae plures utero innexae, amplumque vas arterioſum, quod detexit iniectio, late ſparſum per amnion, hanc ab utero viam, dubiam adhuc, iam certam demonſtrare videntur. Parui placentae villi, ampla contra uteri venarum oſtia multas placentae arteriolas docent hiare in unam venam uteri. Tubarum in grauiditate parum mutatur ſitus, uterique parum eminet ſumma pars, et ſatis longae adhuc ſunt tubae, ut attingere amplectique ouaria, indeque locum dare ſuperfetationi poſſint. Corpora lutea frequenter quidem vidit Ill. HALLER, num-

numquam vero duo in una femina, neque extra grauiditatem, et puerperium, neque ante pubertatem, neque consumi ab iis ouula omnia, sed plura eorum superesse idem obseruauit, nulla vero umquam ante pubertatem. Sanguis, in ore puerperarum in primis defunctarum saepe inuentus, dedit originem fabulae illius de vampyris. Destructio uteri et vaginae in fila et flocculos, aliquoties obseruata, declarat utriusque fabricam ex tela cellulosa factam. Nulla enim certa filorum istorum directio, neque longitudo. Sinus uteri sunt venae. Venis enim continui, ramosi sunt membranaque tenera inuestiti; magnitudo, extensilis et inaequalis diameter, ostiorum amplitudo, tandem iniectio eosdem, licet falso, demonstrasse videntur. Attenuatio orificii uteri interni in partu ita explicanda est, ut, quo maior eius tunc fiat hiatus, eo magis plana et foramini in imo utero similis euadat eminens alias in vaginam pars uteri, omnisque tandem euanescat huius prominentia simul et annularis inter vaginam atque uterum vallis. Muscularium fibrarum uteri parallelas in primis laminas, varia directione sibi impositas, plurimis interpositis interuallis irregularibus, obseruauit Noster vesicae urinariae fibris valde similes. Fibras musculares eas, an musculum dixeris, perinde ipsi est. Quibus tamen committi non potest reliquiarum placentae euacuatio, quum liberi etiam sanguinis grumi temporis tractu adhaesisse, et chorion longo a partu tempore adnatum fuisse doceat obseruatio. Ceterum adhaerentem dubitat Noster, liberam affirmat eas posse expellere placentam. Scirrhi porro rarioris in pelui et ulcerum uteri missa historia, mentio adhuc iniicienda est placentae vesicularis, quam Noster vidit in discum congestam, subrubram, ex eadem exsurgentes plures petiolos unciales; iisque innexas vesiculas albas, aliis in ipsa placenta dispersis rubris, intus gelatinam viscidam. Coecas tubas tandem,

tandem, ut rariorem obſeruationem, breuiſſimis adduxiſſe ſufficiat. Steatomatis ouarii deſcriptio et icon, Philoſ. Transact. n. 472. alias inſerta, hic iterum exhibetur.

p. 109. *Obſ.* 43. *Inflammationis naturam* inueſtigat. Saepius viſa ſunt inteſtina flatu diſtenta, totaque inflammata, cruor vero non in vaſis ſtagnans, ſed in celluloſam telam effuſus, arbuſcularum in modum: id, quod imitatur ſaepius etiam iniectio. In viuo, febre miliari laborante, ſimiles adparuerunt maculae extrauaſati humoris late confluentes. Porro in iuuene, febre acuta internique incendii ſenſu exſtincto, hepar et lien integra; inteſtina tenuia atque colon flatu diſtenta; maculae in iis et ventriculo et meſenterio ſubnigrae gangraenoſae obſeruatae ſunt; ventriculo aperto, cruor in celluloſam eius ſecundam effuſus occurrit. Similis ſaepe in aortae tunica externa ſupra cor ſeſe obtulit quaſi ſugillatio. Simplices tandem inflammationes, in oculis frequentes, non ab errore loci, ſed quod plures globuli ſanguinis in vaſa, unum tantum quae vehant, impellantur, melius explicari poſſe arbitratur Ill. HALLER, fuſiorem phaenomenorum in phyſiologia maiori daturus expoſitionem.

p. 111. *Obſ.* 44. *Hiſtoria conſtitutionis varioloſae anni* 1735, in Commerc. litter. Noric. anni 1736. p. 73. exhibita, hic repetita legitur.

p. 122. *Obſ.* 45. *Glandulas* conglobatas meſenterii, ad aortam, ad arterias iliacas, in inguine, alias, intumefactas ſcirrhoſasque ſaepe obſeruauit Noſter, quin et ipſum thymum ſimili laborantem vitio vidit, ut inde eius cum conglobatis glandulis apparеat analogia.

Obſ.

Obſ. 50. *Telam celluloſam duriorem*, 46. *eam non naturalem* deſcribunt. Dura adeo et tendinea haec in crure occurrit, ut illud in flexus ſitu maneret immobile; In vetula chordae tres tendineae abdomen diſtinxerunt, linea alba et ſemilunaris non oſſea, ſed dura valde, arteriae variae in os mutatae, aliquoties obſeruatae fuerunt. Praeter varias autem viſcerum p. 123.
concretiones, aliquando viſae ſunt membranulae latae, flauae, pellucidae, omentum cum peritonaeo coniungentes. Similis pleurae et pulmonum occurrit nexus. Spinam magnam, vaginae tendinis unius euerſorum pollicis manus infixam, multa tela celluloſa obuoluit. Tuta ergo vaginarum eius modi perforatio. Vbicumque inflammatio fuerit, tela quoque e ſucco viſcido cellularis!

Obſ. 47. 48. 49. 51. 52. 53. *Praeternaturalem par-* p. 124.
tium variarum corporis noſtri in os mutationem illuſtrant. Prima modum materiemque diſquirit huic mutationi aptam, in Actis Acad. Scient. Suec. Vol. XI. n. 2. p. 12. exhibita, et a nobis alio iam tempore expoſita uberius.* Ad alia progredimur. In poſteriori thoracis parte callus pleurae ſeſe obtulit, manum latus, undoſus, coriaceus, agarico ſimilis. In menyngibus, dura aeque ac pia, in falce, in plexu choroideo inuentae oſſificationes rarae non ſunt. In aorta et eius valuulis ſquamae oſſeae, margoque aortae calloſus fuit, neque vero clauſa inde coronariarum oſtia. Cartilago in articulo maxillae inferioris interpoſita, perforata fuit et pene conſumta in uno latere; altera integra. Adeps quoque exhibuit globulos duros, lentiformes, pene cartilagineos, ad ignem liqueſcentes. Rara vero et inaudita fere eſt p. 134.
lapidis in corde iuuenis obſeruatio. Mater palpitationi fuit obnoxia; eadem periit filius. Cuius cadauer inciſum in omni ſuperficie pericardii detexit ſcirrhos

* vid. Comment. noſtr. Vol. III. Part. II. p. 196. ſeq.

hos albos, duros, alios ex iis pure plenos, nexos cum corde. Ventriculi dextri pars inferior femilapidea, iuncta cum pericardio. Sinus aortae callosi, valuulaeque eius materie sabulosa atque osseis refertae squamulis. Valuulae venae pulmonalis totae durissimae, calculosaque materie ita plenae, ut inter secandum creparent. Sinus pulmonalis caro lapidea. Cor adeoque nec clausum, nec apertum satis, alterna carens requie, perpetuo palpitauit. Similem
p. 136. prae se fert lapis in oculo visus raritatem. Retinae loco sese obtulit membrana concentrica, ossea, duplex, perforata; ubi neruus alias transit; vitreus humor nullus, sed cylinder albus, cum membrana ista ossea aeque ac anterius cum iride, ciliorum processibus corneaque connatus firmiter. Ipsa retina igitur in os mutata. Nulla ergo pars corporis nostri, quae non simili possit indurari modo!

p. 137. *Obs.* 54. *Ossis emolliti* exemplum dedit crus ob cariem amputatum. Fibula enim carnea pene et cartilagini similis, scissilis, tumens, ulcere erosa erat; periosteum adhuc integrum et illaesum, ut adeoque Cl. DV HAMEL hypothesis, os induratum esse periosteum, valde dubia reddatur. Id, quod etiam monstrat a rubiae tinctorum pastu ruber ossium color, persistente candore periostei.

p. 138. *Obs.* 55. 56. 57. 58. *Monstrosas fabricas* exhibent, fetum capite deformi, agnum cyclopem; pullum tripedem, agnum carentem ore, quarum aliquae omnino natiuae fuisse visae sunt.

p. 146. *Obs.* 59. *Renes coalitos* bis visos describit et icone illustrat.

Obs. 60. *Virgo duabus vaginis, rene simplici* proponitur. Ren unicus, dexter, subrotundus; peluis

eius

eius urina nimium distenta; caro solida, scirrhosa, ut corticalis distingui non potuerit. Viscera reliqua, et intestina in primis, in sinistro latere posita. Duo uteri duaeque vaginae. Singulo utero unicum ouarium vasorumque spermaticorum fasciculus. Reliquae partes a naturali statu non recesserunt. Furtim ablatae a chirurgo quum fuissent partes istae, hymenis natura, quod ille reliquerat in corpore, obseruari non potuit.

Obs. 61. *Vuluam falsò monstrosam* offert. Labia, p. 155. instar duorum collium, ad anum usque producta erant; nymphae solito longiores, maximae; ceterae partes a naturali fabrica non abludebant.

Obs. 62. *De submersis* agit. Quorum mortis p. 156. causam veteres statuerunt esse aquae in pulmones illapsum, aerisque inde exclusionem subitam. Aquam contra Cl. BECKER negat ullam et in pulmones et in ventriculum penetrare posse; clausa fortius ob metum irruentis aquae glottide, in exspiratione perire homines, inspirationem non ausos: Si qua forte obseruata fuerit aquae copia, illam pluribus a morte horis vel diebus demum penetrasse, relaxato tunc musculorum tono, atque hiante larynge; statim a morte posse intrare omnino nullam. Enim vero Ill. HALLER in femina submersa regurgitantem e pulmone aeque ac ventriculo aquam; pulmonem nigrum, cor exsangue; vasa lactea chylo plenissima, rubris vasis parallela; thoracicum ductum lympha plenum obseruauit. Serius a morte haec sese obtulerunt; hinc noua in canibus felibusque instituit Noster repetiitque tentamina, experturus certius, adsitne aqua perpetuo, atque an aliqua supersit resuscitationis spes. Multa in pulmonibus et trachea horum animalium fuit spuma; glottis aperta, sanguis ater crassus in vena caua et pulmonali in sinistri cordis vasis

vasis nullus; aqua multa in ventriculo; mors cita; in iis, quae mortua submersa sunt, nec in pulmone, nec in ventriculo ulla aquae copia. Quum adeoque spuma illa, inter ultimos animalis nixus ex aqua resorpta et cum aere mixta, aerem sua elasticitate orbauerit, ipsa vero se pulmonesque non potuerit expandere, atque hinc cito enecauerit durioris licet vitae animalia, nullaque, qua reiici iterum ea possit e pulmonibus, excogitari queat ars; spem resuscitandi submersos homines valde inde minui colligit Noster, et si quos umquam suscitatos fuisse credat, eos forte aliquibus interuallis, quibus super aquam emerserint, hausisse aquam suspicatus.

p. 168. Iam ad experimenta de respiratione progredimur. Quorum quidem in quatuor partes facta est distributio; tres priores, opusculis anatomicis iam insertae, hic repetuntur; quarta vero addita est ab Ill. Auctore, noua comprehendens tentamina, circa co-
p. 271. starum inferiorum interualla in primis facta. Confirmant eadem nullum prorsus esse in pectoris cauo aerem; musculos intercostales et externos et internos una agere eleuando costas; costarum superiorum et inferiorum interualla in inspiratione valde, illa mediarum parum imminui, idque apparuisse in viuis canibus euidentius, obscurius in strangulatis; diaphragmatis denique carnem tunc totam alterne abbreuiari, conuexam versus abdomen turgescere, non vero pallefieri, viscera omnia thoracis simul descendere, quae in exspiratione iterum adscendunt. Illud simul Noster adnotauit, se vidisse oesophagum carnosa parte diaphragmatis valde constrictum, id, quod in viuo adeoque magis, quam cui thorax et abdomen patent, euenire idem iudicat. Venam cauam quoque in felibus et deprimi et constringi a septi transuersi carne, ventriculum autem premendo felleam vesiculam, expressisse bilem obseruauit.

Aperto

Aperto licet thorace, clamaſſe adhuc animalia, ut paradoxon idem ipſe profitetur.

Tandem catalogum ſcriptorum Cl. Auctoris ſub finem additum quod ſpectat, nihil omnino occurrit, quod huc referre poſſemus, praeter quam opera eius adfecta. Quae nimirum pollicentur phyſiologiae corporis humani elementa, voluminibus duobus comprehenſa; ſynopſin enumerationis methodicae ſtirpium Helueticarum; bibliothecam anatomicam, botanicam, chirurgicam, practicam et hiſtoriae naturalis; orchidis genus conſtitutum cum iconibus; diſputationum chirurgicarum continuatam, nouamque practicarum collectionem. Quibus vero abſoluendis vires vitamque Ill. Auctoris diuina clementia tueatur, exoptamus ex animo.

VII.

Diſſertatio medico - botanica exhibens plantas officinales. Praeſide CAROLO LINNAEO, Reſpondente *Nicolao Gahn.* Vpſal. 1753. 4. pl. 4.

Inter alia, quae a Sueciae eruditis ad incrementum medicae artis hucdum praeclare acta fuerunt, illi de eo quoque cogitarunt, ut pharmacopolia maiori attentione inſtruerentur, et in iis, omni inutilium medicamentorum farragine reiecta, ea tantum, quibus in medicina facienda medicus neutiquam carere poteſt, aſſeruarentur pharmaca. Solliciti igitur fuerunt de norma quadam, ad quam pharmacopoei et ſimplicia ſibi comparare et compoſita conficere debeant. Quod quidem officium impoſitum fuit Ill. BAECKIO, qui huiusce rei momentum ſat magnum perſpiciens, non ſolum pharmacopoeis iniunxit, ut de emendandis officinis cogitata ſua ingenue indi-

indicent, ſed et omnes rerum pharmaceuticarum
medicarumque gnaros excitauit, ut ad hoc negotium
perficiendum ſymbolam ſuam conferant. Quid in
hac re praeſtiterit eruditorum opera, luculenter ſa-
tis demonſtrant et hic et ſequentes, quorum breuem
recenſionem exhibituri erimus, ad diſputandum pro-
poſiti libelli.

Ab initio iamiam indicatae diſſertationis monet
Cl. Auctor plantas earumque partes a quolibet medi-
co accurate cognoſci debere, ne in praeſcribendis
remediis errorem facile committat, aliaque ex offici-
p. 3. nis accipiat, quam ipſe poſtulat. Exempli loco ad-
fert, ſaepius in Suecia Hypochaerim maculatam pro
Arnica, Centauream ſcabioſam pro vera Scabioſa fuiſ-
p. 4. ſe a pharmacopoeis exhibitam. Amplum poſt ea et
longum earum, quae in officinis aſſeruantur, plan-
tarum indicem exhibet, eo ſeruato ordine, ut no-
mina officinalia primum, nomina vero botanica ex
Praeſidis Ill. plantarum ſpeciebus deſumta ſecun-
dum obtineant locum, et tertio tandem partes plan-
tae, quae in uſum medicum conuertuntur, indicet.
Minutioribus literarum characteribus ea conſignauit
ſimplicia, quibus, ob virium defectum, optime ca-
p. 22. rere poteſt Medicus. Tradit porro regulas, quas in
pharmacis colligendis obſeruandas commendat. Ra-
dices, ut hoc utar, ſub veris initium, herbas, cum
florere incipiant, folia, poſtquam defloruerint, ſed an-
tequam maturuerint plantae, decerpi iubet. Cum
etiam ille noſtrorum temporum mos ſit, ut pharmo-
copoei ipſi officinales plantas colant in hortis, varia
ipſis ſuppeditat, quae ſimplicium culturam concer-
p. 24. nunt. Refert his peractis catalogum earum, quas
Suecia ut indigenas profert, adiecta enarratione culi-
p. 27. narium; quae ab incolis coluntur. Hortum phar-
maceuticum in Scania poſſe inſtrui exiſtimat. Varia
hac de re et de ſitu loci et de iis, quibus, quod de-
p. 28. negauit natura, emendari poſſit, artibus diſputat, et
indi-

indicem plantarum, quae in isto horto colendae sint, apponit. Tandem eas recenset vegetabilium spe- p. 30. cies, quae vel ob climatis rationem vel aliis de causis in patria ali nequeunt, hinc vel ex aliis Europae regionibus, vel ex Asia, Africa et America sunt apportandae.

VIII.

Censura medicamentorum simplicium vegetabilium, Praeside CAROLO LINNAEO, Respondente *Gustauo Iacobo Carlbohm.* Holm. 1753. 4. pl. 3.

In duo distribuit suam dissertationem Cl. Auctor capita, in quorum priori breuissimis errorum, circa medicaminum cognitionem, ortum ex variis deducit causis. Optime iudicat veteres historiae natu- p. 4. ralis scriptores non satis de eo fuisse sollicitos, ut essentiales plantarum aliorumque corporum naturalium adferrent characteres, quo factum est, ut nunc eorum mentem vix possimus perspicere. Quamuis enim plures nostrae aetatis eruditi id egerint, ut ex prisci aeui scriptis simplicium historiam eruerent ulteriusque explicarent, ob insignem tamen obscuritatem maximam partem frustranea fuit opera. Adfert deinde ea, quae ex praeconceptis multorum ridiculis et absonis opinionibus, v. c. de signatura plantarum externa, de siderum in vegetabilia influxu, medicae artis incremento hucdum officere atque obstare videntur. Exigit tandem ab omnibus, qui medicinam p. 7. exercent, ut, speciebus morborum rite cognitis, simplicibus tantum iisque in iusta dosi utantur: sic enim fieri posse iure coniicit, ut varia, quin imo ipsa, quae ut venenata abhorremus, pharmaca, in hominum commoda cedere possint. Addit his peractis catalogum eorum vegetabilium, quae ut superflua et inu-

tilia in officinis aſſeruantur, quem tamen, cum breuitatis ſit ratio habenda, adducere hic non licet. In
p. 16. poſteriori capite paucis ad ea, quae contra plantas, quas mox in pharmacopolia recipiendas eſſe affirmauit, moneri queant, partim ob difficultatem eas obtinendi, partim ob incertam et experientia nondum ſatis comprobatam earum energiam, reſpondet, et
p. 17. indicem medicamentorum vegetabilium, huc uſque in officinalium numerum nondum receptorum, ordine, quem vocant, alphabetico apponit, ſimulque quibusnam medeantur morbis, additis virorum in arte medica verſatiſſimorum experientiis, explicat.

IX.

Idea pharmacopoeae reformatae. Praeſide NICOLAO ROSEN, Reſpondente *Ioanne Haartman.* Vpſal. 1754. 4. pl. 5.

Varias, quas in ſimplicium remediorum comparatione obſeruatu neceſſarias putat Cl. Auctor, regulas proponere annifus eſt, quas ſingulas hic adducere operae erit pretium, omiſſis maximam partem iis, quae in ſubiectis notis ad ulteriorem illuſtrationem et explicationem addere ipſi placuit.

p. 4. Reg. I. *Videndum, ne inter ſimplicia inutilia et ſuperflua adſint, efficacia vero deſint.* Cum iamiam a Cll., quorum aſſerta ſupra recenſuimus, anteceſſoribus ſatis ſuperque eſſe de eo diſputatum perſpiceret, quod ad ſtabiliendam hanc regulam pertinet, breuibus tantum monet ad ſeptem potiſſimum claſſes referri poſſe omnem inutilium pharmacorum copiam. Alia enim ſunt inſipida et inodora, abominanda alia et ſuperſtitioſa, alia obſoleta et inefficacia, alia ſuſpecta nec ſincera; alia exſiccata omnem vim medicam perdunt; extranea quorum ſuccedanea in patria inueniuntur, una cum illis, quorum vires latent, iure exulant.

exulant. Taxat ex hoc capite Edinburgenſium aliorumque diſpenſatoria, cum ita ſint inſtructa, ut tertia fere aut quarta pars ſuperflua retineatur. Londinenſe vero non adeo frequenter contra hanc regulam peccare affirmat.

Reg. II. *Sedulo excutiendum, an vis ſimplicium per* p. 5.
praeparationes ſimplices artificiales corrigi, conſeruari, vel etiam in minori doſi et aucta vi obtineri poſſit; ex quibus tum praeparationibus, quae optimae ſunt, eligantur; ſin minus, melius eſt eadem ſimplicia in ſubſtantia propinari. Varia ex hac regula deducit, quae in pharmacorum uſu prodeſſe, et medicum de remediorum efficacia certum reddere poſſunt. Iure ergo ſine ulla praeparatione ſcillam, moſchum et alia propinanda ſuadet. Cum vero quorundam medicaminum vis in parte tantum quadam haereat, praeparationes ita iubet inſtitui, ut iſti parti extrahendae conueniant. Sic v. c. ſi gummoſae vel reſinoſae partes pharmaci efficiunt energiam, eius infuſo vel aquoſo vel vinoſo eſſe utendum adfirmat. Examinatis, ad ductum huius regulae, ſimplicibus, quae aſſeruantur in Holmenſi pharmacopoea, multa ipſi ineſſe demonſtrat, quibus carere medicus in facienda medicina queat. Adfert eorum catalogum, quae improbanda ipſi viſa ſunt, addito monito, non nulla, quamuis inutilia nominari non poſſint, ſuperfluis tamen eſſe annumeranda. Pauca tantum ex longo illo indice allegaſſe ſufficiat. Reiiciuntur *Conſeruae* Abſinthii et p. 6.
veri et pontici, florum anthos, centaurii minoris, meliſſae, *Succus* cydoniorum, *Syrupi* abſinthii, acetoſellae, cardui benedicti, capilli veneris, *Extracta* abſinthii, caſcarillae, fumariae, *Eſſentiae* et *tincturae* cinnamomi, moſchi, hyperici, *Aquae* aniſi, corticum aurantiorum, calami aromatici, cumini, omnium florum, ſabinae, *Spiritus* angelicae, liliorum conuallium, ſulphuris, *Olea deſtillata* aurantiorum, citri, lauri, meliſſae, roſarum, *Olea cocta* formica-

 rum,

rum, foenu graeci, lumbricorum terreſtrium, *Olea expreſſa*, amygdalorum amarorum, papaueris, *Axungiae* apri, caponis, hominis, *Balſama* caryophyllorum, maioranae, ligni rhodii, cinnamomi, *Salia* Cardui benedicti, centaurii minoris, fabarum, *Praeparata*, cornu cerui philoſophice, cranii humani, lapidum pretioſorum, matris perlarum, et alia plura. Retinenda tunc indicat, ex quibus exempli loco ſequentia nominabimus; *conſeruam* acetoſae, *Syrupos* rhei, ſpinae ceruinae, *Succum* rhamni, *Extracta* centaurii minoris, croci, hellebori nigri aquoſum. *Eſſentias* et *tincturas* ambrae, tartari Harueyanam, opii SYDENHAMII, *Aquas* cinnamomi ſine et cum vino, lauendulae, poeoniae, ranunculi, *Olea deſtillata* origani, petroſelini, ſabinae, baccarum iuniperi, cerae, fuliginis, philoſophorum, *Sal* tartari, *Cineres* iuniperi, cornu cerui uſtum, oculos cancrorum.

His expoſitis monſtrat, quae in Londinenſium et Edinburgenſium pharmacopoeiis huic regulae contrariari putat: reſpuit ideo Londinenſium *praeparationes* chelarum cancrorum, aeruginis, cretae, tutiae, *Conſeruam* maluae, *Extractum* ſabinae, *reſinam* aloës, ſcillam coctam, rheum toſtum, *Aquam* raphani, *tincturas* veratri, rhei et id genus alia. Edinburgenſes vituperat, cum apes et millepedes praeparatas, *aquas* florum foeniculi, cardui benedicti, elixirium vitrioli ex oleis deſtillatis, non ex ſpeciebus paratum, decoctum diaſcordii, aliaque nullius uſus aſſeruent.

Reg. III. *Certe in eo magnum momentum poſitum eſt, ut finem, quem in medicamento compoſito deſideras, ſemper etiam obtineas, et ne per copiam ſimplicium minus ſecura vel minus efficacia compoſita habeas, ſic enim digna merces non ſequitur operam et impenſam.* Cum non ſemper medicus ſimplicia in uſum vocare poſſit, ſed et interdum compoſita adhibere cogatur, opus omnino eſt formulis, officinales quas dicunt, ad quarum

quarum normam istae compositiones a pharmacopoeis effici ac praeparari debeant. In conficiendis igitur eiusmodi formulis medicum debere esse sollicitum monet Noster, ut 1) omnia simplicia indicationi p. 13. respondeant, 2) quantitas ingredientium et ad se inuicem et ad sua menstrua sit proportionata, 3) id, quod simplex debet mutare, vel minuendo vel augendo vim medicam, rite diiudicetur, 4) compositiones principiis chemicis sint accommodatae, 5) attente curet, ut interne sumta in ventriculo soluantur, nec cum grauent. Taxat ex ultimo medicorum consuetudinem aegris propinandi absorbentia, imo cremoris tartari, arcani duplicati et tartari vitriolati usum iudicat noxium. Annectit huic regulae for- p. 22. mularum copiam, et multa adducit, quae a Londinensibus et Edinburgensibus contra hanc regulam committi solent.

Reg. IV. *Modus praeparandi quo simplicior, quo* p. 28. *magis determinatus, eo simul erit perfectior.* Iure exigit Cl. Auctor spiritus salis et nitri dulces ex GLAUBERI spiritibus esse conficiendos, ad lapidem infernalem purissimum argentum esse adhibendum etc. Londinenses tartarum solubilem cum tartaro tartarisato confundere dicit, et eos ideo, quod spiritum vitrioli dulcem ex spiritu vitrioli, non ex eius oleo conficiant, sal volatile ammoniacum cum creta, non cum calce viua proliciant, et quae sunt alia, taxat.

Reg. V. *Composita gratiora ingratis et nauseosis* p. 32. *praeferenda, si idem obtineri possit finis, et quae pluri-mis grata, ab omnibus tamen ferre nequeunt, in composito omittantur.* Hinc ambra, anisum, camphora, naphtha etc. non ingrediantur formulas officinales, sed, cognita aegri idiosyncrasia, illico et in magistrali formula a medico praescribantur.

Reg. VI. *Medicamenta, quae facile per moram cor-* p. 33. *rumpuntur et inefficacia redduntur, eliminantor.* Ad horum numerum refert, quae 1) vim exhalando per-

 dunt,

dunt, 2) cito rancefcunt, 3) mucore obducuntur, 4) fermentationem fubeunt et 5) deliquefcunt et formam mutant.

Reg. VII. *Praeparata compofita minus neceffaria eliminanda, neque compofita eiusdem virtutis plus iufto multiplicanda, fed magis neceffaria eis potius fubftituenda.* Amplum eorum recenfet catalogum, quae in Holmenfi, Londinenfi et Edinburgenfi abundare videntur pharmacopoeiis, additis eis compofitionibus, quas ob vim efficacem in officinas recipi poffe

p. 42. exiftimat. Sub finem adiicit obferuationem de hellebori nigri extracto perperam in ufum vocato, ita ut nec purgandi nec diaphoreticam vim exeruerit.

X.

Cenfurae circa praeparationem medicamentorum chemicorum, Praefide IOANNE GOTTSCHALCK WALLERIO, Refpondente *Friderico Falck.* Vpfal. 1754. 4. pl. 3.

Quae de comparatione ac afferuatione fimplicium erant monenda, cum iam ab antecefforibus praeclare tractata viderit Cl. Auctor, eam fibi ad difputandum elegit materiam, quae de mechanica pharmacorum praeparatione in officinis praeftanda agit.

p. 3. Adfert hac de re primum quaedam de quorundam ftricte fic dicta praeparatione, et laeuigationem, utut laboriofam et minus neceffariam, reiicit, cum fola pulueriſatione idem obtineatur fcopus. Si tamen eam referuare libuerit, perfici illam iubet fupra porphyritam, adfperfa aqua tantum fimplice. Specialiora tunc in medium profert praeparata officinarum fpectantia, et omnia, exceptis antimonio crudo, coralliis rubris, oculis cancrorum, limatura martis, inutilia ac reiicienda exiftimat. Progreditur ad aquarum et fpirituum deftillationem, et quos in illa committere

mittere ſolent errores pharmacopoei, enumerat. Taxat eos, qui triplum aut quadruplum aquae plantis affundunt, et in aquis eo modo confectis vim medicam deſiderant. Regulas deinde apponit ad aquarum deſtillationem obſeruatu neceſſarias, et, quae de aquis monita fuerunt, quoque in ſpiritibus ſtillatitiis eſſe attendenda ſuadet. Spiritus per fermentationem paratos faciliori negotio, ex plantarum oleis in ſpiritu vini ſolutis parari poſſe aſſerit; ſpiritibus vero abſtractis, cum in iis conficiendis tantum volatile plantarum ſpiritui iunctum alembicum tranſcendat, in quibusdam indicationibus praeferendas eſſe eſſentias cenſet. Olea expreſſa, non ignis vi extorqueri, nec in magna copia confici iubet, ſimulque improbat ac flocci pendet olea, quae dicuntur cocta. In oleorum eſſentialium productione varia monet obſeruanda, et empyreumatica ſine taedioſa rectificatione, cautelis quibusdam obſeruatis, pura prolicere docet. Ad ſalia accedit, et vehementer illos reprehendit, qui ſalium plantarum indolem unam eandemque eſſe ſibi perſuadent. Differre igitur ea, quae TACHENII ad mentem parantur, ab iis, quae conſueta obtinentur incineratione, in eo dicit, quod illa ſaponacea potius, haec vero prorſus ſint alcalina. Methodum recenſet, qua plantarum ſalia alba ac in cryſtallis ſiſti poſſent. Duplex dari Sodae genus, quorum unum alcali minerale contineat, et in cryſtallos cogi queat, alterum vero vegetabili gaudeat alcali cryſtallorumque formas reſpuat. Salia volatilia per ſe rectificanda cenſet, cum iis, quae addi ſolent, plerumque deteriora euadant ac inquinentur. Acidos ſpiritus ſemper GLAVBERI methodo praeparari debere iure perhibet, et acetum frigore concentratum, iſti, quod euaporando conficitur, praeſtare adfirmat. Ex ſalium mediorum numero, ut minus utiles, reiicit tartarum vitriolatum et arcanum duplicatum, cum ſibi perſuadeat, hosce ſales in corporis humoribus ſolui

p. 12. p. 14.

p. 15. et ſubigi neutiquam poſſe. Nitidam et accuratam poſt haec exhibet naphtham vitrioli et nitri praeparandi modum, et ingenue fatetur ad naphthae ſalis conficiendi methodum adhuc latere. Spiritum nitri dulcem, ſi ſola digeſtione paratur, efficaciorem eſſe eo, qui deſtillando obtinetur, aſſerit, cum exiſtimet naphtham nitri deſtillatione diſſipari, ac mixtionem haud ingredi. Nunc ad ea, quae ex metallicis parantur concretis, examinanda properat, et multa eaque ſolida de iis adfert. In primis mercurialia in cenſum vocat, ex quibus, ne iuſto longiores ſimus, unum illud allegaſſe ſufficiat, quod adfirmet, aethiopem mineralem ex anatica utriusque ingredientis portione, frigide ſola trituratione confectum, longe praeferendum eſſe omnibus aliis, quibus utuntur,
p. 21. compoſitionibus. De antimonio, zinco et ferro tunc egregie diſputat et ſub finem coniecturam addit, qua putat lapidem cauſticum maiori corrodendi vi eſſe inſtructum, ſi ex argento, cupri portione inquinato, conficiatur *.

* Inflammatio quidem a lapidis cauſtici applicatione produci debet, ſed nos, ab eo, cupro inquinato, pejores inflammationes motas fuiſſe, experientia docuit.

XI.

XI.

De superfoetatione vera in utero simplici. Diss. inaug. AVGVSTIN. MEINRAD. LACHAVSSE. Argentorati 1755. 4. pl. 2.

Quam in duplici quidem utero docent obseruationes, superfoetationem etiam in simplici, Cl. LACHAVSSE sibi persuasit rationibus confirmasse ac experientia. Praemissa igitur breuissimis organorum p. 3.
et viri et feminae naturalium descriptione, expositaque tribus modo verbis conceptus naturalis ratione, quae quidem sunt notissima, ipsam propius adgressus superfoetationis considerationem, diuisionem eius proponit in *fictam*, qua gemelli aliquot horis vel diebus alter alterum antecedit; in *falsam*, qua duo foetus, unus in utero, alter in tubis concipitur vel ouario; in *impropriam*, quae in duplici utero contingit; tandemque in *veram* et *exquisitam*, quae est in simplici utero. Quam iam confirmat historia singularis, p. 10.
quam Cl. LERICHE aliquando fecerat, et Cl. EISENMANN in tabulis anatomicis uteri duplicis enarrauerat, a nobis etiam indicata *, ut repetere eam opus non sit.

Cui

* vid. Comment. nostr. Vol. II. P. I. p. 27. seq. Quam quum ex relatione Cl. EISENMANN, tum exposuerimus, eam tamquam valde singularem obseruationem admirati, ceterum Cl. Viro fidem non denegauimus. Iam vero fateri non pudet, iuxta illum et nos deceptos fuisse veri quadam specie. Sollertior etenim in rem adeo miram inquisitio detexit fraudem feminae istius, quae, ob sterilitatem mariti sibi concitato odio, obstetricem quandam hac in re consuluit, atque foetum ab hac, quae ex alia femina eum acceperat, traditum domum redux marito suo obtulit filium, ipsique se eum enixam fuisse persuasit; inter ea vero ipsa vere grauida facta, alteram suo tempore peperit filiam. Ex qua historia patet, quam

Cui addidit Noſter uterum feminae illius, tribus ab ipſa ſuperfoetatione annis defunctae, in cadauere inuentum omnino ſimplicem, adhuc ſeruari in ſpiritu a Cl. LERICHE. Cur autem poſt primum partum ſanguis et lochia et lac deſiderata fuerint, in altero vero copioſius fluxerint haec, in nutritione foetus alterius tum neceſſaria poſita Noſtro videtur eſſe ratio. Adductis poſt haec, qui ſuperfoetationem vel negarunt, vel affirmarunt, auctoribus praecipuis, ipſe eam adfirmans, C. LITTRIVM in primis
p. 14. refutare adgreditur. Orificium etenim uteri non adeo ſemper claudi a conceptu, ut ſperma non admitteret, quin aperiri illud magis, quo foetus magis increuerit, idemque in menſtruatis fieri demonſtrat Cl. LACHAVSSE, collum vero uteri grauidi verſus inteſtinum rectum reuerti concedit, ex muſculari ſua fabrica, nouo facto coitu, ſeſe relaxare poſſe arbitratus. Tandem placentam tubas claudere poſſe prorſus negat Noſter, quum volumen eius minus ſit et non ſemper etiam fundo adhaereat.
p. 16. Quando itaque orificium uteri non bene clauſum ſit; vel foetus trimeſtris fortior illud dilatauerit pondere; vel femina nouo percita veneris oeſtro; vel menſtruata fuerit, in ſimplici etiam utero fieri poſſe ſuperfoetationem concludit idem.

quam caute verſari quemque deceat in colligendis obſeruationibus. Siquidem et huius diſſertationis mentionem non inieciſſemus, quae nihil noui continet, nec rei dignitati reſpondet, niſi ad veritatem confirmandam, obſeruationis imperfectionem oſtendere conſultum habuiſſemus.

XII.

XII.

Opere postume del Conte GIUSEPPE GINANNI Ravennate. Tomo primo nel quale si contengono cento quattordici piante che vegetano nel Mare Adriatico da lui osservate e descritte. in Venezia 1755 dalle Stampe di Giorgio Fossati. Fol. Alph. 1. Tab. aen. 55.

i. e.

Opera posthuma Comitis IOSEPHI GINANNI. Tom. I. quo centum et quatuordecim plantae maris Adriatici comprehenduntur.

IOSEPHVS GINANNI anno nonagesimo secundo seculi praecedentis Rauennae ex illustri familia oriundus, in tenera aetate parentibus priuatus a FRANCISCO BARBERINI Purpurato educationi patrum societatis Iesu traditus fuit, paulo post morbo hypochondriaco affectus ab ANTONIO VALISNIERIO consilia et auxilia recuperandae sanitatis obtinuit, qui et suasor fuit, ut praeter medicamenta, tales eligeret labores, quibus animus eius reficeretur: mechanicas ideo tractauit artes, paulo post vero amore florum captus hortum coluit, in quo studio apte addiscendo et perficiendo praeter alios IVLIVM PONTEDERAM et PETRVM ANTONIVM MICHELLIVM praestantissimos botanicos consiliarios elegit atque amicos. Ipse tamen et ad alia historiae naturalis capita pertractanda se contulit, cicadas enim, nec non oua et nidos auium collegit, in ordinem redegit et descripsit, id, quod libri de his argumentis anno trigesimo septimo huius seculi Venetiis editi et a quibusdam viris eruditis cum applausu excepti testantur. Sub his laboribus museum rerum naturalium exquisitissimum collegit, in quo etiam plantae marinae haud paucae deprehenduntur. Quanti vero aestima-

aestimatus fuerit Noster, imago eius ab *A. Seluo* ex metallo effiGta, nec non moneta in eius memoriam cusa ostendunt: societati etiam literariae anno quinquagesimo secundo huius seculi Rauennae stabilitae, et ex duodecim tantum membris constanti adscriptus fuit, et cum praecipuis viris eruditis commercium literarium coluit. Anno quinquagesimo tertio huius seculi haemorrhagia narium saepius tentatus fuit Noster, quae, cum ab infarctu viscerum dependeret, eum in hydropicum statum deduxit, in quo debellando remedia frustra tentata fuerunt, die enim vigesimo tertio octobris dicti anni obiit. Rerum naturalium ab ipso collectos thesauros, post mortem fratris huiusque filiorum in Collegium nobilium, Rauennae florens, reponere iussit, ex manuscriptis vero schedis, hunc, quem nunc indicamus, tomum et alterum, quem proxime expectamus de plantis marinis, iunctis quibusdam obseruationibus de testaceis et insectis tantum prelo dignos iudicauit, eosque *Georgio Fossato* Architecto tradidit, qui licet splendidam curauerit hanc editionem, monet tamen non omnibus numeris absolutum opus esse, neque icones semper descriptioni respondere, cum ad siccas illae factae sint, hae vero ex recentibus plantis desumtae multas etiam icones ad varietates referendas omissas fuisse, ne numerus tabularum nimium incresceret.

Postquam itaque vitae rationes Ill. Auctoris paucis indicauimus, non nulla ex eius epistola ad Marchionem SCIPIONEM MAFFEVM data et operi praefixa repetamus, antequam dispositionem operis ipsius describamus. Monet quidem Ill. GINANNI se tantum partem maris Adriatici, Rauennae vicinam, perlustrasse, multas tamen plantas in arcto hoc spatio inuenisse alibi quoque prouenientes, quae itaque sufficiens fundamentum constituendis quatuor classibus postea a nobis recensendis exhibuerunt, numerum tamen se augere potuisse asserit, nisi a Cl. MONTIO

monitus

monitus varietates euitaſſet, quarum tamen plures, ut nunc monuimus, ipſe Editor expunxit. Tangit porro et Noſter recentiorum aſſertum, qui multas ſic dictas plantas marinas non effectus vegetationis ſed opus polyporum, domicilia ſua ſtruentium, dici debere contendunt, et aſſerit domicilia haec longe aliter ſtructa eſſe, quam plantas, quae ex trunco in ramos et porro in ramulos extenduntur et ita vere per *intraſuſceptionem* ſucci nutritii, minime vero per *iuxta poſitionem* creſcunt. In fine tandem circa obſeruationes per microſcopia factas dubium mouet, an non ſaepius ingenium fingat, quae oculi non conſpiciunt, quam dubitationem ad opus VITALIANI DONATI * extendere videtur.

Dum nunc ad plantas ab Ill. Auctore expoſitas accedimus, in genere monemus eum non propoſuiſſe methodum obſeruationibus recentiorum conformem, ſed MARSIGLIVM aliosque ſequutum eſſe, qui in his plantis, quas ex floris et fructus conſideratione definire non poterant, ad ſubſtantiam ipſam reſpexerunt, genera itaque certis limitibus circumſcripta et aptis characteribus definita hic non deprehendimus.

Claſſis prima de plantis ex lapidea vel interdum friabili materia compoſitis agit, *ordo primus* itaque lapideas plantas cortice obductas ſcilicet corallium rubrum continet. Hoc a veteribus ut planta conſideratum, a Cl. BOCCONE inter lapides relatum fuit, donec Ill. MARSIGLIVS non tantum ſuccum lacteum ſub cortice, ſed et veros flores, in planta recenti viſos, deſcriberet: noſtris vero temporibus a Cl. VITALIANO DONATI aliisque ut naturae productum inter plantas et animalia medio loco reponendum, aſſumitur. Huic tamen ſententiae Noſter non ſubſcribit, dubitat enim an accuratae tales obſeruationes ſub undis inſtitui queant, et quomodo corpuſcu- p. 1.

la

* vid. Comment. noſtr. Vol. I. Part. III. p. 475.

la illa rubicunda, quibus corallium incrementum ſuum debet, a polypo formari vel ad oua eius referri poſſit: concedit itaque polypos corticem corallii ita inhabitare, uti alia inſecta plantas terreſtres laedunt, et oua ſua, ad incrementum et nutrimentum acquirendum, intra corticem deponunt, et concludit ipſum corallium a ſucco ſub cortice moto creſcere.

p. 8. *Ordo ſecundus* plantas lapidoſas continet cortice carentes, ſubſtantiae tribuloſae, quorſum madreporae, frondiporae et reteporae ſpectant: *ordo tertius* fungum ſiſtit fungo terreſtri ſimilem, praeterea vix deſcriptum: *ordo quartus* lapideis analogas quasdam plantas in non nulllis corallinis proponit: *ordo quintus* plantas continet pori nomine inſignitos, ceruinum ſcilicet et anguinum ab IMPERATO deſcriptum: *ordo ſextus* poris analogas ſiſtit plantas et corallinas quasdam articulatas proponit.

Ex breui hac primae claſſis recenſione patet Ill. Auctorem nec in ordinibus, nec in generibus, nec ſpeciebus diſponendis eas leges obſeruaſſe, quas hiſtoriae naturalis ſcriptoribus praeſcriptas eſſe cognoſcimus: deſcriptiones etiam non ita comparatas eſſe perſpicimus, ut iis inſeruire poſſint, qui in hoc ſtudio perficiendo ulterius progredi cupiunt. Optimum nobis viſum fuit, quod Noſter alios ſcriptores, qui de his plantis ſcripſerunt ALDROVANDVM, MERCATVM, IMPERATVM, MARSIGLIVM aliosque accurate citauerit, ita ut ex iis ſaepius iconum propoſitarum deſcriptiones uberiores repeti queant. Neque icones ita elaboratae ſunt, ut attentioni recentiorum ſatis faciant, nos igitur, quae in reliquis claſſibus continentur, breuiter tantum indicabimus.

p. 14. *Claſſis ſecunda* complectitur plantas ſubſtantiae corneae vel mediae inter corneam et lignoſam annexis lignoſis foliis ornatis, et aliis his deſtitutis, ex quibus ordinum ratio iam patet. Lithophyta, miriophyllum, abies marina, et fuci varii hic recenſentur.

Claſſis

Classis tertia coriaceas plantas, inter coriaceas et herbaceas medias, spongiosas et vesiculares complectitur, scilicet quercum marinam, coralloides, lactucam et opuntiam marinas, algas, spongias, fucos varias et fauagines. p. 21.

Classis quarta plantas ex filamentis congregatas et glutinoso humore cinctas, scilicet Alcionia sistit, quibus porro subiunguntur fungosae, lichenosae et membranosae variae. p. 39.

XIII.

Observations d'Histoire Naturelle faites avec le Microscope, sur un grand nombre d'Insectes et sur les Animalcules, qui se trouvent dans les liqueurs préparées, et dans celles, qui ne le sont pas etc. avec la Description et les usages des différens microscopes etc. Partie déjà publiées par feu Mr. IOBLOT, Professeur en Mathématiques de l'Académie de Peinture et de Sculpture: partie rédigées sur ses Observations postérieures. Avec un grand nombre de Figures. To. I. à Paris. Chez Briasson. 1754. 4. maj. pl. 22½. Tab. aen. 29. To. II. 1755. pl. 14½. Tab. aen. 24.

i. e.

Obseruationes, ad historiam naturalem pertinentes, cum microscopiis factae in magno insectorum numero et in iis animalculis, quae infusis variorum corporum aliisque liquidis inesse deprehenduntur, cum descriptione et utilitate variorum microscopiorum etc. Pars earum iam olim edita fuit per Cl. IOBLOT, altera vero addita ex obseruationibus eius relictis. To. I et II.

Magnus

Magnus eſt obſeruationum, per microſcopia factarum, numerus, quarum deſcriptiones a variis noſtri ſeculi viris exhibitae proſtant. Rerum enim naturalium ſtudioſo quid ab HOOKIO, deinde noſtris temporibus a NEEDHAMO, HILLIO, BAKERO inter alios praeſtitum fuerit, incognitum eſſe nulli arbitramur, quum de poſteriorum potiſſimum ſcriptis alibi iam a nobis actum ſit *. Hinc veniam penes aequos lectores nos inuenturos eſſe ſperamus, ſi de Cl. IOBLOTI libro pauca iam referamus, partim quod totus nouus non eſt, partim etiam, quod magna obſeruationum pars ab aliis repetita, et aliqua etiam ex aliis deſumta fuit. Sic enim icones pediculi, pulicis, fungorum ex ſeminibus enatorum, atque deſcriptiones ex adducti Cl. HOOKII Micrographia, quae de plantarum radicibus et aliis partibus per lentem detecta ſunt, ex GREWII Anatome plantarum huc translata fuiſſe videmus, quorum opera etiam ſe uſum fuiſſe Cl. Auctor ait. In variis vero plantarum infuſionibus, quid microſcopium docuerit, multis confirmauit experimentis Cl. BAKERVS.

Ediderat iam anno huius ſeculi decimo ſexto Cl. IOBLOT librum Pariſiis, cui inſcriptio: *Deſcription de pluſieurs nouveaux microſcopes, avec des obſeruations ſur une grande multitude d'Inſectes, qui naiſſent dans ces liqueurs* etc. A quo tempore nihil intermiſit eorum, quae ad locupletanda ſua obſeruata pertinere poſſent, ſed quicquid adnotauerat, morte interueniente inter ſchedas relictum, nunc demum a Cl. Editore, qui nomen ſuum latere voluit, publici iuris factum eſt. Omnis autem tractatio in duas partes diuiſa eſt, quarum ſingula in duas iterum ſectiones abit. In *prima parte* itaque ex conſilio Cl. Editoris eius-

* Nempe de Cl. HILLIO diximus Comment. noſtr. P. II. Vol. IV. p. 664. ſqq. de Cl. BAKERO Ibid. P. III. Vol. II. p. 218.

eiusque *prima ſectione* collectae ſunt obſeruationes ex hiſtoria naturali et in primis inſectorum eorum, quae magnitudine reliquis antecellunt, v. c. Pediculus, pulex, muſca, curculionis ſpecies, vermiculi, qui caſeos rodunt, nec non radices partesque vegetabilium: *Altera ſectio* minutiora continet, quae *animalcula microſcopica* dicuntur, et armato tantum oculo in conſpectum veniunt. Sunt autem illa in infuſis ex vegetabilibus reperiunda animalcula, quorum adeo magnam copiam propoſuit Cl. Auctor, ut iure quodam videantur multa pro varietatibus habenda eſſe, quam aliorum quoque ſuſpicionem eſſe ſcimus. Salium inter haec formae diuerſae exponuntur, et animalcula, aquis ſtagnantibus inhaerentia. Inter has autem obſeruationes pleraeque ex manuſcriptis relictis a Cl. Editore inſertae ſunt, quas tamen, quum prior editio ad manus non ſit, cum ea conferre non licuit. *Altera* deinde *pars* microſcopiorum diſquiſitioni deſtinata eſt, quorum partes conſtituentes et praerogatiuae praecipue recenſentur, nec non additis, ſine quibus perfectior eorum notitia reddi nequit, figuris illuſtrantur, inter quae unum praecipue laudat, quod uniuerſale vocat. Quem ad modum vero non accurato tantum ad detegenda naturae abſcondita opus eſt ſtudio, ſed reiterata quoque experientia: ita iudicamus et hanc minutiſſimarum rerum, quae ſummam creatoris ſapientiam produnt, ſollicitam perueſtigationem, cui maior ſemper adhibetur opera, tandem naturali hiſtoriae perfectionis maiorem gradum eſſe daturam.

XIV.

D. IOHANN LVDW. LEBERECHT LÖSEKE, *Abhandlung der auserlesensten Arzeney-Mittel, nach derselben Ursprung, Güte, Bestandtheilen, Maasse und Art zu würken, ingleichen wie dieselben aus der Apothecke zu verschreiben sind. Zum Nutzen seiner Zuhörer abgefast. Berlin, bey Christoph Gottlieb Nicolai. 1755. 8. 1 Alph. 22 pl.*

i. e.

De selectissimis remediis pharmaceuticis, eorum origine, bonitatis signis, diuersis, e quibus constant, partibus, dosi, modo agendi, eorumque ex pharmacopolio praescribendorum ratione tractatus, in auditorum usum conscriptus a IOANNE LVDOVICO LEBERECHT LOESEKE.

Quam dedimus nuper comprobatam Cl. Auctoris industriam*, eiusdem et nunc nouum is edidit documentum iamiam indicato libro, quo numerum compendiorum, quae de sic dicta materie medica iam habemus satis numerosa, auxit quidem; ideo tamen haud inutilem suscepit laborem, quum ille non in tironum tantum, sed in eorum quoque usum conscriptus censeri queat, quorum cognitio rerum medicarum paulo magis est prouecta. Omnibus interea numeris, prout in praesenti historiae naturalis statu fieri posset, hoc opus nondum esse absolutum ipse fatetur, id, quod ita praestari posse arbitratur, ut utiles seduloque exaratae rerum naturalium huc spectantium icones ex vastis illis saepiusque valde pretiosis, doctorum virorum academiarumque operibus collectae, optimaeque ac per accuratam stabilitae experien-

* Comment. nostr. Vol. IV. Part. III. p. 531.

perientiam medicorum obſeruationes de medicamentorum viribus captae, adiungerentur. Interim plura huicce tractationi immiſcuit, ac quis forte quaerat. Therapiam enim generalem fere omnem et practicas, quae dicuntur haud paucas ſuis locis addidit cautelas, tum ex aliis auctoribus depromtas, tum per propriam acquiſitas experientiam, ita, ut tirones artis ab initio nimis ſaepe timidi eo tutiores in praeſcribendis eſſe queant formulis, regulasque therapeuticas in adhibendis remediis ſcitu obſeruatuque neceſſarias menti ſuae imprimant eo firmius et ipſi de ſuſcipienda morborum cura iudicare diſcant. Prae multis etiam aliis ideo meretur laudem, quod indigenas res naturales pro diuerſa earum creſcendi indole aliisque dotibus, pro diuerſo, quo colliguntur, tempore diuerſis, ipſe inueſtigauerit, in reliquis autem, omnium optimis et ex iis quoque recentiſſimis, qui de illis ſcripſerunt, prudenter uſus auctoribus.

Eum vero in toto hoc conſcribendo opere adhibuit ordinem, ut, praemiſſa quadam generali introductione, ſcriptorum materiae medicae exhibeat notitiam; praecipuas, quae in pharmacopolio obueniunt, medicamentorum praeparationes et chemicas et pharmaceuticas breuiter explicet, tandemque de materie medica in genere agendo, de fontibus, qui ſuppeditant remedia, modoque eorum indolem inueſtigandi, diſſerat, et ordinem, quo ea proponuntur, indicet, nominibus variis menſurisque pharmacopoeo uſitatis, ſub finem expoſitis. Ipſa deinde eaque ſpecialis de medicamentis ſequitur tractatio, ita, ut eorum tria conſtituat genera: unum, quod euacuantia; alterum, quod nimias euacuationes cohibentia, tertium, quod ſic dicta alterantia continet; e quibus illud primum vomitoria, digeſtiua atque laxantia, purgantia, diaphoretica, diuretica, ſaliuantia, errhina et ſternutatoria, carminatiua, anthelminti-

mintica tandemque emmenagoga complectitur; secundum vero refrigerantia cum incrassantibus, et roborantia cum adstringentibus atque stipticis; ultimum denique emollientia, diluentia, absorbentia, resoluentia, analeptica, antispasmodica, dolorem sedantia cum hypnoticis, atque rubefacientia cum vesicantibus recensset.

Quodlibet autem caput eo modo a Cl. Auctore pertractatur, ut eorum, quae illud exhibet, remediorum agendi modum in genere; signa porro, quae eorum usum in aegris indicant vel prohibent, praemittat; tum vero ad ductum trium naturae regnorum, singula indiuidua, quae reliquis esse iudicauit et meliora et tutiora, ita exponat, ut enarret: quae ex historia naturali de iis constent; porro characteres tum externos tum internos; deinde iudicium de eorum indole, per saporis odorisque sensus chemicamque inuestigationem detecta, indeque conuenienti usu viribusque expectandis per experientiam confirmatis, propriaque in corpore humano agendi ratione, ideoque sub quibus conditionibus et qua dosi praescribenda sint, subque finem, quae ex iis praeparata in officinis prostent medicamenta, in medium afferat. Omnia tamen, quae in aliis huius generis compendiis adduci solent, exponere noluit, utiliora tantum seligens. Itaque v. c. in capite primo, quod habet emetica, de lapide lazuli, seminibus ricini, carthami, nuce vomica, helleboro albo e. s. p. nihil dicitur; id, quod nobis tamen mirum esse videtur, quum medicus ea quoque nosse debeat, quorum usus haud satis comprobatus vel quoque noxius esse poterit, adeo, ut ipse Cl. Auctor non nulla passim commemorauerit, de quorum usu recte monet, quo cauti simus. Desideramus quoque varia, quorum usus satis est egregius, et quae in plurimis nunc venduntur pharmacopoliis, v. c. oleum Kajuput, Siree, vitrum antimonii ceratum, e. s. p. Ne quid dicamus de aliis

aliis quam plurimis, quorum usus in primis obuenit in re oeconomica atque domestica, quae ideo se omisisse ait, quod ad doctrinam diaeteticam pertineant, quae suum tamen locum aptius, ni fallimur, in materie medica obtinere debent, et quorum etiam aliqua diuersis in locis adducere coactus fuit.

Vt artis quoque tirones discant, qua ratione medicamina debeant a pharmacopoeo componi, soleantque ex officinis praescribi, addidit tandem libro breuem aliquam institutionem, quae sic dictas formulas ipsos docet exarandas.

Totius itaque libri summa ratione nunc exposita, addamus adhuc aliqua ex eo ipso passim depromta.

Emeticorum usum praeter alios morbos, qui in p. 65. primis viis suam habent sedem, in illis quoque difficilioribus commendare audet Cl. Auctor, quorum causa proxima in remotioribus corporis haeret partibus, v. c. si serum aut sanguis extra vasa stagnans cerebrum premit; porro sub inflammationum, quin et earum, quae tenent pulmones, initium, in cachexia vel et hydrope.

De ipecacuanha notat, quod illa eius radix bru- p. 71. na vel fusca, quae ex Brasilia aduehitur, alteri griseae vel cinereae Peruuianae dictae praeferenda sit; alia vero alba, quae ab impostoribus illi utrique non numquam addi soleat, uti et lutea, prorsus alias habeant vires.

Aquas sic dictas soterias ad classem remediorum p. 79. digestiuorum leniterque laxantium refert, earumque praecipuarum, quae reperiri solent in Germania, quatuor summa constitui posse credit genera: earum quippe primum, quae salis cuiusdam alcalici martisque vitrioli aliquam continent portionem; appellantur illae vel acidulae, vel thermae; illis annumerat Pyrmontanas, Egranas, Selteranas, Antonianas, Swalbacenses, Wildungenses, Carbenses, Buchenses atque Spadanas; his vero, thermis scilicet, Caroli-

nas, Aquisgranenſes, Embſenſes, Hirſchbergenſes, Bollenſes atque Wisbadenſes: ſecundum deinde earum, quae ferrum ſeu eius crocum fouent ideoque martiatae dicuntur, quales ſunt Radebergenſes, Lauchſtadienſes, Freyenwaldenſes, Bebranae atque Weiſſenburgenſes: tertium porro earum, quae, ſtrictiore ſenſu digeſtiuae nuncupandae, ſal amarum mediae indolis, ex terra calcarea acidoque quodam elemento compoſitum, gerunt, uti ſunt aquae Sedlizenſes ſiue Seydſchüzenſes quoque appellatae, omnesque fontes reliqui, ex quibus ſal commune coquere ſolemus: quartum denique caput, quod illas recenſet aquas, quae ob leuitatem tantum puritatemque magni aeſtimantur ſcaturiuntque vel calide, uti Toeplizenſes, vel frigidiuſcule, uti Schlangenbadenſes et Schleuſingenſes. Eſto penes huius aquarum medicatarum diuiſionis Auctorem, eam defendere; interim, ut tironum in gratiam determinatam diuerſarum partium, quas illi fontes ſinguli fouent, doſin et indolem breuibus addidiſſet, non immerito optare nos poſſe credimus.

p. 95. De ſale ammoniaco eiusque floribus SYLVII que inde praeparato ſale digeſtiuo vel febrifugo dicto, ſi in febribus intermittentibus una circiter hora ante ingreſſurum paroxyſmum ab uno ſcrupulo ad drachmae usque pondus dentur, ſingularem contra eas depraedicat virtutem, ita, ut plures aegros ſalis eius, quam ipſius corticis Peruuiani, ope ſe curaſſe, quin et quartanam, quae per integrum annum iam duraſſet, unica illius ſaltem drachma ſe pepuliſſe aſſeueret.

p. 109. Notatu digniſſima, quam de pinguium abuſu eorumque difficillima digeſtione atque noxis, cenſeri debet obſeruatio, qua virum quendam, propter veruecinam carnem copioſe nimis comeſtam, atroci correptum colica eaque enecatum fuiſſe narrat, in cuius inteſtinorum villis, a Cl. LIEBERKÜHN artificioſiſſima methodo praeparatis, adeo inſignis illius pingue-

pinguedinis copia reperta fuit, ut ei prorſus inde turgerent. Num vero recte ex hac obſeruatione Cl. Auctor colligat, quod pinguia ideo fiant laxantia, quoniam, dum vaſcula minima obſtruant, pondere ſuo neruis moleſta ſint, ideoque copioſiorem tenuiorum humorum profluxum ex illis proliciant ad inimicum illud quaſi corpus abſtergendum, alii iudicent.

Mirum omnino eſt, non numquam inueniri p. 119.
aegros, quorum inteſtinorum canalis fere nullis moueri queat remediis purgantibus, quale etiam ſingulare Cl. Auctor adducit exemplum feminae cuiusdam debilis viſae, cui per tres continuos dies tantam eorum medicamentorum copiam ſine ullo effectu dederat, ut quatuor alii ſatis robuſti homines inde purgari potuiſſent. In debili forte illorum corporum irritabilitate cauſam illius effectus latere nos quidem coniicimus. Interim circa fortiorum purgantium p. 120.
uſum cautos eſſe debere iuniores medicos recte monet Cl. Auctor, alio commotus exemplo hominis agreſtis valdeqne robuſti, qui ab aſſumto gummi guttae in aſthma flatulentum adeo ferox inciderat, ut erecto tandem corpore in ſella dormire cogeretur.

Hellebori nigri radicem inter leniora refert pur- p. 122.
gantia iisque aſſentiri videtur, qui noſtrum helleborum ab illo veterum diuerſum eſſe exiſtimant; pharmacopoeorum tamen vel errorem vel quoque fraudem indigitat, qua radicem adonidis ſeu hellebori HIPPOCRATIS dicti, noſtro illi veriori ſubſtituunt.

Illum, quem medicorum ſeruant non nulli, mo- p. 147.
rem, quo fortioribus purgantibus addere ſolent opiata, reprehendit Noſter eam ob cauſam, quoniam ſibi contrarii inde motus in corpore excitentur, et per longiorem, quae acribus iſtis remediis concilietur in corpore, moram inflammationibus facile oriundis detur occaſio.

Terreis adhuc medicamentis in diaphoreticorum p. 153.
claſſe ex hac ratione aliquem aſſignari poſſe putat lo-

 cum,

eum, quod acidum in primis viis obuium abſorbendo tranſitum eius in ſecundas impediant, quo alias ſanguis fieret ſpiſſior; et quod inſuper alcaleſcentes ſanguinis ſales liberiores reddant, eumque igitur reſoluendo attenuent, ſudorisque excretioni aptiorem reddant,

p. 162. Arborem camphoriferam ad lauri regiae pertinere genus, ex ipſius floribus comprobat, quos Berolini ante aliquot annos videndi et examinandi habuit occaſionem. Ipſam vero camphoram ſingularem aliquam autumat eſſe reſinoſam volatilem ſubſtantiam, ab oleoſis ſubtiliſſimisque acidis particulis ita attemperatam, ut hae non niſi ipſius combuſtione prodeant. ideoque inter calida omnino referri debere medicamenta, quum et minima corporis noſtri vaſcula, quin et ipſos forte neruos permeare, ſtimulando aperire, putridorum humorum, forſan ipſius quoque fluidi neruei, acrimoniam corrigere valeat. Homini tamen ſano, absque aeſtus excitandi metu, ad drachmas uſque duas, tutoque pro expellendis flatibus ad unam drachmam dari poterit. Abuſum eius in glandularum inflammationibus, eryſipelate et arthritide, ſummo iure taxat Cl. Auctor. Ad externum uſum oleum eius vel ipſam ſiccam, adhibere mauult, quam ſpiritum, quoniam in ſpiritu ſoluta humores nimis facile cogat.

p. 230. Antimonii crudi, ceu tuti remedii, uſum in ſcabie ſimilibusque ſeroſi ſyſtematis morbis vindicat, licet haud conſtare ſimul concedat, quamnam eius partem humores noſtri in primis viis ſoluant, quum ab aqua illud intactum relinqui conſtet.

p. 238. Contra morbos chronicos ab humorum viſciditate ortos fuligini inſignes vires tribuit, inque ſcabie retropulſa certum eſſe remedium, camphoraeque, niſi praeferendum, certe aequiparandum aſſerit.

p. 265. Recentibus graminis radicibus eſſentiale aliquod ſaponaceum ideoque leniter reſoluens inhaerere ſal inde

inde confirmat, quod experientiſſimus Berolinenſium chymicus, Cl. MARGGRAF ex illis aeque, ac aliis radicibus ſimilibus, ſaccharum praeparauerit.

Mirari ſaepe ſubiit chymicos, cur pimpinella nigra dicta ſpiritum vini reddat coeruleum? Cauſam huius phaenomeni in ipſo plantae proprio ſucco eſſentiali latere Noſter auguratur, quum copioſum eius coloris ſuccum ex illius radice, vernali potiſſimum tempore diſciſſa, profluere obſeruauerit. De chamomilla et millefolio idem valere coniicit. p. 268.

Pareirae brauae radicem ad unam uſque libram ſine effectu aegris ſe dediſſe narrat.

Extractum ſcillae aquoſum ab uno ad quinque grana, idem porro ad mellis conſiſtentiam coctum et in aqua corticum aurantiorum ſolutum ad quadraginta et ſexaginta uſque guttulas exhibitum, valde laudat contra omnes affectus hydropicos. p. 272.

Puellam, quae menſtrui fluxus ſuppreſſione laborabat, per longum ſatis tempus inſignem ſaliuae copiam ſingulo die ad menſuram uſque exſpuere obſeruauit. p. 292.

Mercurium dulcem in excitanda ſaliuatione praefert crudo, quoniam is in longe iam minores globulos diuiſus et per adhaerentes particulas ſalinas efficacior redditus, in minimis corporis canaliculis haud adeo facile in maiores iterum coire globulos queat; qua in primis re in illis hominibus, quorum vaſcula valde ſunt debilia, inſignis noxa, eorumque facta ruptura ipſius mercurii effluxus in diuerſas cauitates interque oſſium lamellas, effici queant. Contra eos igitur quoque diſputat, qui ſingularem aliquam acrimoniam acidam, in qua luis venereae naturam eſſe poſitam ſibi fingunt, cauſam eſſe fabulantur, cur mercurius in quibusdam corporis locis interdum haereat iſtaque mala grauiſſima excitet: quum ipſius morbi ſymptomata de putrida potius, quam acida, humorum diatheſi teſtentur; ipſumque mercurium p. 300.

aliis

aliis liquoribus, v. c. vino, cereuiſiae, admiſtum,
acidam ab iis arcere corruptionem, quin et mercu-
rium ſublimatum, quem eſſe conſtet acidiſſimae in-
dolis, per admiſtum illum crudum dulciorem reddi,
p. 303. ex chemia pateat. Ad illum itaque, ſi quis forte in
corpore fuerit relictus, cum BOERHAAVIO mercu-
rii dulcis uſum, poſt peractam ſaliuationem conti-
nuatum, et balnea vaporoſa ex lacte parata com-
mendat. Quamuis interim omnes in primis cauſae,
quae mercurii per vaſa iam rupta vel certe facile rum-
penda effluxuri metum faciunt, uſum eius impedi-
ant: eum tamen in aegris ſcorbuto et rheumatiſmo
potiſſimum affectis inuenire poſſe locum exiſtimat,
p. 306. dummodo vaſa adhuc ſatis robuſta ſint. Duos quo-
que aegros vera phthiſi lueque ſimul laborantes ita
curauit, ut capris daret mercurium, quarum lac illis
aegris bibendum propinabat; quae omnino metho-
dus, uti in infantibus, ſic et in aliis aegrotis debili-
bus, eſſe videtur et tutiſſima et commodiſſima. Re-
cte tamen cenſet, mercurium in omnibus prorſus
exulare debere aegris, quorum morbi neruis inhae-
p. 307. rent. Ad puriſſimum obtinendum mercurium, cu-
ius in primis aliqua non numquam dari ſolet copia
ad reſerandam aluum, deſtillationem cum ſale alca-
lico aut limatura ferri inſtitutam, commendat.
p. 314. Quum mercurius quoque dulcis, licet ei addantur
purgantia, fauces petere in tempeſtate frigida ob-
ſeruetur, eum potius cum camphora combinatum
aegris ſuis dedit ſine ullius noxae aut ſaliuationis me-
tu, etſi in gelidiſſima extra domum ambulauerint
tempeſtate.

p. 334. Fruſta lapidis ex marmorum genere, qui ophites
vel ſerpentinus appellatur, ſi probe fuerint calefa-
cta, abdomini flatibus diſtento ſaepius imponere ſo-
lent mulierculae, quam tamen conſuetudinem,
quum fortius ſeſe expandendi detur aeri occaſio, No-
ſter reprehendit eorumque loco vel cucurbitas ſiccas,
vel

vel multo magis cereum candentem ſuperque eum ollam aliquam minorem imponere iubet umbilico, qua, ſi ignis vi ad abdominis ſuperficiem valide fuerit applicata, ſtupendam flatuum multitudinem expelli, inque tympanitide aegris inſigne conciliari poſſe leuamen aſſerit.

Omnem attentionem mereri videtur obſeruatio Cl. COTHENII cum Auctore noſtro communicata. p. 389. Quum enim aliquo abhinc tempore Poſtampii a canibus rabidis morderentur haud pauci homines, miſeros hos iuuit celeber ille medicus raſura cupri, panis fruſtulo, cui butyrum erat illinitum, inſperſa et per tres continuos dies ipſis data, dummodo laeſio nondum ante ſex horas accidiſſet. Effectus illius remedii, alias iure reformidandi, per aluum, urinam atque ſaliuam, fuere conſpicui ſine noxiis aliquibus ſymptomatibus, nec in debilibus aegris obuenire viſis; quorum quatuordecim illud adhibuerunt prophylactice, neque aliquam a morſu experti noxam; duo poſt morſum conualuere illius ope; in multis vero aliis ſero nimis illud datum fuit. Vt doſin, qua heroicum hocce remedium porrigi queat, addere placuiſſet Cl. Auctori, iure omnino optamus.

Quod de oleo camphorae ſupra dixerat, illud et- p.404. iam de oleo myrrhae per deliquium ſiue eius liquamine monet, illud, uti et eius extractum aquoſum, melius conuenire vulneribus, quam inde paratam eſſentiam, quum et reſinoſa et ſpirituoſa illorum oris atque fundo nociuum afferant callum. Eidem quoque extracto aquoſo multas cum HOFFMANNO laudes tribuit, in ſuomet ipſe expertus corpore phthiſi olim affecto, ſi una nimirum illius drachma teratur cum ſacchari uncia. Menſium quoque et lochiorum fluxum eo remedio et auxit et reſtituit, quare illud, ceu tutum, putredini reſiſtens alimentorumque digeſtionem adiuuans, valde commendat remedium, praeſertim ſi cum extracto corticis peruuiani lactisque ſaccharo combinetur.

Granu-

p.416. Granulis illis, Sagou dictis, in phthisi proficuis, parem viribus iure ponere videtur nostram farinam grossiorem ex zea et gramine mannae paratam; pultes autem farinaceas, quas aegris talibus commendare solent mulierculae, ut alimentum digestu difficile recte interdicit.

p.420. Viscum ab aliis vehementer laudatum, ab aliis vero prorsus contemtum, in sua praxi feliciter adhibuit, eiusque pulueris drachmam semis omni trihorio porrigendo ipsiusque decoctum simul adhibendo, duos miseros epilepticos a suo malo, cuius causam detegere non poterat, liberauit. Quatuor unciis visci in pulverem redacti florumque poeoniae manipulo uni sexaginta uncias feruentis aquae iubet infundere, admistis deinde huic decocto unciis duabus syrupi poeoniae.

p.436. Egregias, quas millefolium possidet, depraedicando vires, decocti alicuius iniicit mentionem, cuius virtutem et ipse in suo corpore, quum vera olim laborasset haemoptysi subsecutaque pulmonum suppuratione, et in aliis similibus aegris expertus fuit: Decoctum scilicet radicis graminis recentis valde saturatum infunditur feruens summitatum millefolii copiae; huius decocti depurati libris duabus corticis Peruuiani electi uncia additur una vel altera; posteaquam per duodecim horas steterit, decantatur, additoque syrupo myrtino simplici, aut melle, aut oxymeli simplici, dulcius redditur.

p.440. Ex corticis Peruuiani optimi libris duabus per frigidam cum aqua factam solutionem tres uncias semis extracti, ex illius autem uncia una per coctionem drachmas duas et viginti quatuor grana extracti obtinuit. Admodum eximias eius virtutes, quibus non elasticae tantum solidarum corporis partium vi, sed et alteri vitali dictae et a neruis oriundae, opitulatur, extollit usumque determinat. Inter alia de puero quodam, cuius aluum alii medici nullis soluere

uere potuerant auxiliis, narrat, huius corticis ſu eum quotidie nactum fuiſſe aluum apertam, quum proxima morbi cauſa in ſola corporis debilitate poſita eſſet. Eundem effectum in ſemet ipſo et alui obſtructione et haemorrhoidibus laborante habuit. Tantam igitur apud ipſum meruit ille cortex gratiam fiduciamque, ut eo, propter pulmonum potiſſimum debilitatem, ſatis copioſe uſus fuerit, plus, quam duodecim eius libras aſſumſerit indeque adeo conualuerit, ut nunc ex tribus integris annis nec pus neque ſanguinem exſpuerit. In colicis quoque affectibus, tuſſi hypochondriaca et tympanitide clyſteres cum eo coctos inſigni cum leuamine applicandos curauit. In gangraena virtutem eius ab Anglis vehementer laudatam, et ipſe ſaepius cum fructu experiundi habuit occaſionem; quo in caſu ſingulis horis duos ſcrupulos deuorare partemque affectam ſolo eius decocto fouere iubet.

De agarico, cui validam ſiſtendi ſanguinem vim p. 457.
in vulneribus artubusque potiſſimum amputatis tribuunt recentiores, dubitat, num is per ſe illa gaudeat virtute, an ſola compreſſione hunc edat effectum? Ipſam autem ſauciatorum vaſorum diametrum fieri breuiorem, contentumque ſanguinem in verum cogi ſolere thrombum, a nobis nuper adductum fuit *.

Internum aluminis crudi uſum reformidare vi- p. 479.
detur, quem tamen contra colicam pictonum, ubi motus inteſtinorum periſtalticus forte deficiens, vel nimis debilis, fortiori aliquo adſtringenti remedio opus habere credi poteſt, a Cl. GRASHVIS feliciter fuiſſe adhibitum commemorauimus **.

Flori-

* Comment. noſtr. Vol. III. Part. I. p. 59. et Vol. IV. P. IV. p. 630.

** ibid. Vol. IV. P. IV. p. 632.

p. 497. Floribus meliloti cum camphora duriſſimos et mammarum et teſticulorum ſe reſoluiſſe tumores narrat, praeſertim ſi in poſteriore caſu, applicato ſuſpenſorio motuque corporis, quin et equitando, curam hanc adiuuerint ipſi aegri.

p. 515. Saccharum, quo candidius eſt, eo plus admiſtum habet calcis eoque minus mucilaginoſarum partium, eoque etiam minus in primis viis augebit acrimoniam acidam. Hinc quoque fit, ut cum ſale ammoniaco tritum, odorem ſpiret nullum; alterum vero eius genus album minus atque purum, ob calcem debilius adhaerentem, urinoſum ſpargat foetorem.

p. 573. Omnes a variis auctoribus ſuſceptae opii correctiones a Noſtro cenſentur inutiles, quum in vino meraciori illud ſolui facile, tum vero colari, additoque ſale volatili cornu cerui, haud inepte ſub laudani nomine uſui ſeruari queat; ab illo autem ſale, licet volatili, nec in febribus acutis aliquid mali metuendum eſſe per experimenta Cl. PRINGLE conſtet.

XV.

Obſervations ſur l'hiſtoire naturelle ſur la phyſique et ſur la peinture avec des planches inprimées en couleur année 1752. Tome ſecond, à Paris, chez de la Guette. 4. maj. 1 Alph. 1 pl. Tab. aen. 14.

i. e.

Obſeruationes ad hiſtoriam naturalem, phyſicam et artem pictoriam pertinentes cum tabulis viuis coloribus expreſſis. Tom. II.

De tomo primo harum obſeruationum et inſtituto Cl. GAVTIER alibi diximus *, nunc et huius tomi in tres partes diſtributi, praecipua capita indicabimus, numeri vero obſeruationum cum praecedenti cohaerent.

In parte quarta ad hiſtoriam naturalem refertur.

Obſ. 18. Quae *deſcriptionem uteri duplicis* a Cl. EISENMANN propoſitam repetit, tabulam ſecundam viuis coloribus depictam ſiſtit additis ſimul conſectariis a citato Auctore expoſitis, quarum ſummam iam olim expoſuimus **. p. 3.

Obſ. 19. Proprias Cl. GAVTIERII animaduerſiones *de ranarum generatione* continet. Ranas plurimas eo tempore, quo genus propagant, diſſecuit. In feminarum ouis fatetur nihil ſe reperiſſe; maris vero abdomen aperienti narrat veſiculam pellucidam, ſe obtuliſſe faciebus diuerſimode inclinatis, ut adamantes poliri ſolent, ſplendentem, (*taillée en facetes*) aqua viua cryſtallinae puritatis plenam, in duos lobos ſatis diſtinctos ſeparatam, oſſi pubis incumbentem, p. 11. p. 14.

* vid. Comment. noſtr. Vol. II. Part. II. p. 254. ſeqq.
** vid. Comment. noſtr. Vol. II. Part. I. p. 24. ſeqq.

tem, ut adeo locum veſicae urinariae in hominibus occuparet. Circumdata erat ramis arteriarum, quae per ſuperficiem eius diſcurrebant, funiculo autem craſſiore diſtincta, quam ſimilis veſicula feminarum; funiculus hic velut placenta erat embryonum plurium viuorum, prope cor filis exiguis funiculo huic iunctorum, in aqua illa limpida, de qua modo dictum eſt, natantium, agitationibus extraordinariis ſe mouentium, caudis ſe mutuo ferientium; a funiculo vero, qui illos tenebat, ſeiungere ſe non poterant. Exſultans gaudio, dum haec videbat, GAVTIERIVS omnes, quos poterat, aduocauit, maluiſſet terram omnem aduocare, ut de tam nouo, tam incognito, tam extraordinario phaenomeno teſtimonium ferret, quo omnes conuinci poſſent, qui de veritate priorum ſuorum experimentorum dubitarunt, quoniam repetere ea non potuerunt *. Quid enim ulterius quaerendum eſt, poſt embryones viuos, diſtinctos, et nudo oculo noſcendos, in maſculo repertos. PYTHAGORAM addit, inuentum
p. 13. hoc alia hecatombe celebraturum fuiſſe. GAVTIERIVS vero quum quinquaginta ranarum paria diſſecuiſſe ſe ſcribat, credimus hanc hecatomben ei ſufficere poſſe. Ceterum miramur, cur, qui terram omnem teſtem inuenti anatomici optauerat, idem, quod poterat tam egregie, arte ſua illud oculis omni-
p. 22. um hominum non clarius expoſuerit. In figuris enim ranarum apertarum, quas addit, non ſatis diſtincte haec, quae fidi ex eo tranſtulimus, comparent. Figura prima fetum ranae microſcopio auctum exhibet, embryones autem illos nihil ab illis ranarum laruulis, quas circumnatare in paludibus ſub veris initium videmus, differre antea dixerat, neque de hac figura dicit, an natam iam ranulam, an unam ex

* Loquitur ſine dubio de illis, quae recenſuimus in Comment, noſtr. Vol. II. P. II. p. 257.

ex illis, ad quas adeo obſtupuit, repraeſentet. Fetum certe appellat, non embryonem, et filum illud, quo embryones ſui funiculo adhaeſerant, non depingit. Figura ſecunda anaſtomoſes venarum et arteriarum in fetu exhibet; tertia et quinta inteſtina quaedam et inter haec veſicam illam aqua plenam, et veſiculas ſeminales vix conſpicuas; quarta et ſexta ranas utriuſque ſexus apertas, et in mare quidem figura ſexta veſicam aqueam profunde ſeparatam, ut duae fere veſicae videantur, infra hanc autem oſſi pubis adiacentes veſiculas ſeminales, illas, quas embryonibus plenas vidiſſe ſe adſerit. Nobis autem volupe fuiſſet has ipſas veſiculas apertas et embryones in illis, qui tam egregie nudo oculo patent, agitatos, illorumque cum funiculo illo nexum ſpectare; nam ceterum ranis abdomen forfice aperire ipſi pulcre nouimus. Miramur praeter ea tanti momenti obſeruationem de unica ſaltem rana Noſtrum referre, et nullibi indicare, quod illam repetierit, qui tamen antea quinquaginta paria immolauerit. Niſi forte ſat ſanguinis fuſum credidit, aut poſt hoc ranicidium nullae amplius vagantes liberis paludibus fuere. Ceterum ſi Gallus a Germano homine aeque pictore, aut vellet proficere aut poſſet in obſeruationibus circa ranas et alia ſimilia ſollicite inſtituendis, et ita, ut fidem inueniant, enarrandis, ROESELII diligentiam GAVTIERIO commendaremus *.

Inſeritur hic iudicium de Cl. EISENMANNI p. 15. conſectariis circa ſuperfoetationem, cum enim hic delineationem foetus in ouo aſſumat, ſpurios uteros ex dilatatione partis tubae Fallopianae hunc oui tranſitum ex ouariis per tubam ad uterum certum reddere affirmat; monet vero Noſter delineationem in ouo inde non probari, quoniam embryo humanus, etiam ex utero in tubam adhuc dilatatam aſcendere queat. Plura non addimus, cum caſus ſuperfoetationis poſt

* vid. Comment. noſtr. Vol. II. Part. I. p. 85. ſeqq.

ea diiudicatus, a nobis paulo ante * ut falsus indicatus fuerit.

p. 16. Figurae, de quibus diximus, ad obseruationem vigesimam pertinent, *anatomiam ranae* tradentem. Ex ea, quod ad rem praesentem facit, hoc saltem adducemus, verba ipsa Auctoris vertentes: *Vesica urinaria maris recto intestino adhaeret, et quidem fortiter; cum veneri operam dant animalia haec, aqua limpida, quam obseruauit, Auctor, plena est, ubi natant embryones, funiculo, ut dictum est, adhaerentes.* Atqui in Fig. 4. lit. M. *vesiculas seminales* depingit, *unde exeunt embryones et ubi adnexi sunt,* qua autem via ex his vesiculis in aqueam illam aut aqueas, nam duas Fig. 4. lit. L. nominat, perueniant, et quo modo vesiculis seminalibus adnexi sint, quos funiculo, qui crassior, maris vesiculam magis separaret feminae vesicula, adnexos dixerat, nos non intelligimus, ut picturae, quae lucem mutuari sermoni debebant, obscurare illum videantur.

(p. 21. in margin at line "ducemus")

p. 23. *Obs.* 21. *Bombyces quo modo per naturam multiplicari et opera hominum carere possint* docet, si scilicet moris ipsis imponantur, mori autem rete quodam obducendi sunt, tum ut tutiores ab auibus sint vermes, tum ut delapsi adscendere rursus possint; nam ex quingentis bombycibus, quos ex ouis mille in moros repositis, exire vidit Noster, quinque tantum sericum in papiliones abituri texuerunt, reliqui omnes perierunt, nulla alia causa, quam quia delapsi adsurgere rursus non potuerunt.

p. 25. *Obs.* 22. *Descriptio plantae Ginseng* legitur, qualis iam 1718 in commentario, a Cl. LAFITAV, P. Soc. Iesu, missionario, edita fuerat. Planta vero viuis coloribus depicta additur: GAVTIERIVS enim illam aliquoties in Hispania pinxit, ubi botanophili can-

* pag. 107.

eandem colunt; in horto regio Parisino educari nondum potuit *.

Obseruationes hae ad historiam naturalem pertinent; sequuntur physicae et harum numerus prioribus physicis additur.

Quarta obseruatio *philosophiam veterem et nouam* eo potissimum fine, ut locum suum inter patres philosophiae recentioris, proxime post NEWTONVM et LEIBNITIVM, GAVTIERIVS sibi vindicet. p. 34.

Quinta electricitatis caussam ex radiorum solarium impulsione explicat, simul *remedium fulminum auertendorum* examinat. Credit, etiam si duci per baculum ferreum et catenam fulmen in puteum forte quendam posset, tamen resiliendo hinc plus damni dare posse, quam si in aere libero fuisset explosum. p. 48.

Sexta obseruatio Cl. RICAVD *de visione sententiam* refellit; crediderat obiecta in fundo oculi erecta apparere, quia camera obscura, nudo foramine instructa, euertit obiecta, lens autem idem facit, ut sic humor crystallinus inuersum rursus inuertat. Sed de his an opus est plura intelligentibus dicere? p. 52.

Iam ad disceptationes philosophorum et artificum recentiorum delabitur. Primo auctoribus diarii Verdunensis respondet, quem articulum huius quidem capitis *sextum* appellat. Septimo GVYOTI eius, qui de floribus variegatis commentatus fuerat **, epistolam ad se exhibet etiam defensoriam. p. 57. p. 59.

Vltima sectio est, *de artium secretis et nouis repertis.* Docet hic vitra coloribus picta, ignire, fur- p. 60.

 norum

* Plantae, in horto Collinsoniano florentis, iconem egregie pictam, exhibuit I. I. TREW, in plantis selectis, ab EHRET pictis, Dec. I. tab. V. ubi et varietas additur. Vid. Comment. nostr. Vol. I. Part. II. p. 332.

** vid. Comment. nostr. Vol. II. P. II. p. 262.

norum conſtructionem et ignis regimen dilucide ex-
p. 63. plicans, deinde chartae coloribus variegandae (*mar-
brer*) methodum exhibet.

In quinta parte ad hiſtoriam naturalem ſpectat
p. 65. *Obſ.* 23. Quae *ſtructuram muſculi* exponit. Opus poſthumum eſt Cl. DUVERNEY Anat. Prof. Pariſini. Tradit ille deſcriptionem fibrae muſcularis, porro muſculos ex fibris compoſitos conſiderat, et cum in fibra muſculari partem mediam carneam cum tendineis extremis non in linea recta decurrentem, ſed in utroque fine ad angulos alternos appoſitam ſtatuat, in collectis muſculis idem attendi debere monet, ideoque mechaniſmum actionis in variis muſculis in primis in deltoideo deſcribit, et de differentiis motus muſcularis non nulla addit. Praeter muſculares maſſas oſſibus affixas etiam fibras paſſim in viſceribus deprehendendas aſſumit, has vero in arteriis non concedit, ſed easdem ab impulſu ſanguinis a corde, et reniſu fibrarum mere elaſticarum moueri aſſerit.
p. 73. *Obſ.* 24. Ab eodem Auctore eſt et in *vim muſculorum* inquirit, quatenus ea a diſpoſitione in variis partibus augetur, quamobrem mechaniſmus in non nullis muſculis in primis cubiti et maxillae ſigillatim declaratur, et ex vectis theoria exponitur.
p. 75. *Obſ.* 25. De *motu muſculorum* idem Auctor agit, et quatenus vel fluidum nerueum tantum vel ſanguis ſimul in hoc motu praeſtando concurrant diſquirit. Recenſet ideo WILLISII et MAYOVII ſententiam et ex hypotheſi BERNOVLLII declarat, quo modo fluidum neruеum in moleculas ſanguinis agat, et aerem concluſum liberet, quo ſe extendere et muſculi caua minutiſſima implere queat. Cum vero haec ipſa explicatio ei non omni ex parte ſatisfaciat, alteram ſententiam de ſpiritibus animalibus in veſiculas muſculi introductis proponit, quoniam vero contractiones muſculi cum chorda humectata pondus tra-

hente

hente comparat, illas ſimili quidem modo, ſed celerius longe fieri poſſe aſſerit. Vti itaque muſculo nutritionem praebet ſanguis, ſic motum neruus praeſtat. Pergit inde Cl. DUVERNEY in hac re magis euoluenda atque declaranda, et cerebrum quidem ut fontem fluidi neruos mouentis conſiderat, animae vero directorium motuum in antagoniſmo muſculorum tribuit. Laſſitudinis cauſas duas exponit, ſcilicet defectum fluidi in cerebro, vel, ſi adhuc adeſſet fluidum, pororum per quos tranſit, et ſenſim ſenſimque euaporat dilatatio, unde fiat, ut ad motum continuandum plus fluidi requiratur. Prior cauſa debilitati conuenit, altera tamen laſſitudini magis propria eſt. Ex paucis hic indicatis cognoſcimus tractationem iam olim elaboratam cum inuentis et obſeruatis recentiorum collatam non fuiſſe, ipſeque Auctor in fine difficultatem explicationis agnoſcit.

Obſ. 26. De *circulatione ſpirituum animalium, et de particulari cerebri et cerebelli anatome* agit Auctore Cl. GAVTIER. Pedunculos cerebri ab anatomicis dictos radices trunci medullaris, medullam oblongatam truncum medullarem, neruos ramos medullares et medullam ſpinalem ramos coniunctos trunci medullaris dici debere noſter aſſerit, et inde fictam quandam comparationem cum plantis inſtituit. Hanc tamen ad explicandum ſuum aſſertum non urget, ſed poſtquam variis argumentis declarare anniſus fuit, materiam ignis et electricam inter ſe conuenire et fluidum nerueum idem eſſe, nunc fluidum hoc ex cerebello per neruos ad actionem muſculorum praeſtandam progredi, in reactione vero per easdem in neruis regredi, et tunc non in cerebellum, ſed in cerebrum reuehi, cuius quidem medullares fibras craſſiores, illas autem cerebelli tenuiores aſſumit. Vere itaque Auctor, ut ipſe urget, nouam produxit ſententiam, ſed ex aliis, iam dudum per vera phaenomena confutatis, inter ſe iunctis, minus forte probabilem p. 86.

bilem redditam, ut ex iis, quae breuiter a nobis indicata fuerunt, et magis adhuc ex attenta totius tractationis peruestigatione patebit. Ne vero quis credat, nos durius iusto iudicium tulisse, transcribamus tantum unicam et ultimam tractationis particulam. *Addere possum*, inquit Noster, *cerebrum post ea in cerebellum per plexum choroideum particulas ignis remittere, quas a distensione neruorum receperat.* Et porro: *Assumi omnino potest animam regressum spirituum e musculis in cerebrum, qui alias continuus est, in uno vel altero musculo contrahendo, cohibere, et eo momento quoque eos spiritus, qui ex cerebello ad musculum abeunt, vehementius impellere.*

p. 91. *Obs.* 27. *De venaesectione et aneurysmate inde oriundo* agit. Hac igitur occasione curationis aneurysmatis per eam caussam inducti, et a Cl. FAGET curati, breuiter exponit Cl. GAVTIERIVS; curationis enim rationes in scriptis Academiae Chirurgorum parisinae expectamus; in duabus tabulis autem et vasa arteriosa et venosa brachii, et tumorem aneurysmaticum, et machinas in curatione adhibitas delineatas conspicimus.

p. 94. Physica obseruatio VII. *de mundi creatione et diluuio agit,* simul Cl. DE MAILLET librum, qui nomine Auctoris anagrammate *Telliamed* celato prodiit, examinat, et additur tabula piscem petrificatum exhibens.

p. 107. In disceptationibus philosophorum et artificum modernorum declarandis

Artic. VIII. De Lithotomia agitur et de apparatu magno et alto differit Cl. CHAIGNEBRVN, ostendere nimirum annititur apparatum magnum prae laterali habere sua commoda immo et altum apparatum rite administratum non reiici posse.

Inter

Inter noua inuenta et ſecreta artium primum lo-cum p. 111.

Artic. VIII. occupat, *machina hydraulica* a Cl. VILLENEUVE inuenta, quae aquam in duobus tubis attollit ſingulis a ſingulis extremis vectis pendentibus, qui ita ſe habet, ut homo ſuper eum exſpatiari et alterutrum eius extremum deprimere queat, tubi vero pluribus valuulis inſtructi ſunt.

Artic. IX. Epiſtolam ad Cl. GAVTIERIVM exhibet, qua *methodus muſicam artem inſigni cum facilitate docendi* promittitur. p. 113.

Artic. X. Examen *anatomicum cadaueris foeminae Supiot* exhibet, quam Cl. MORAND in ſcripto quodam publico expoſuerat, et varia quidem hunc caſum emollitorum oſſium illuſtrantia adiecerat. Licet vero nos iam alia occaſione praecipua quaedam momenta indicauerimus * tamen non nulla ibi non expoſita hic addere neceſſarium eſſe deprehendimus. Oſſa tibiae et alia cylindrica oſſa emollita, ex parte deſtructa et facile comprimenda erant, cartilagines autem nullam paſſae erant mutationem. Oſſa humeri et reliqua extremitatis ſuperioris volumine multum imminuta erant, et licet in longitudinem diſtendi poſſent, poſt diſtenſionem tamen iterum contrahebantur. Phalangae digitorum vix mutatae videbantur, tactui tamen cedebant et flecti quaſi poterant. Peluis anguſtatus oſſaque ileum contracta erant; ſpina dorſi rite quidem conformata, ſed mollis reperiebatur. Sternum et alia oſſa ſpongioſa v. c. patella denſa ſatis videbantur, facile tamen in partes ſcindi poterant. Oſſa cranii multum quidem emollita et ſcalpello facile p. 115.

* Idem caſus eſt, quem ex Transactionibus Anglicis. Vol. XLVIII. Part. I. no. 4. p. 26. nomine *Annae Eliſabeth Queriot* indicauimus, mariti enim nomen *Supiot* erat. vid. Comment. noſtr. Vol. IV. Part. III. p. 384.

discindenda erant, licet duplo crassiora apparerent: ex iis compressis succus aquosus stillabat.

p. 118. Adduntur porro Cl. MORAND animaduersiones de natura et causa huius morbi. Ab aliis iam obseruatoribus in scorbuticis et venereis ossa mollia deprehensa fuerunt. In nostra aegra nulla venerei morbi erant indicia, suspicio tamen medicamentorum mercurialium assumtorum, cum vero morbus nec rachitis nec venerea lues dici queat, ad scorbuti quandam speciem omnio referenda erit. Aegra ab infantia congestionibus serosis maxime obnoxia, cephalalgiam, ophthalmiam humidam, surditatem, dentium dolores, gingiuarum tumores, fauces aphthis scatentes, somnum minus tranquillum saepius experta fuerat. Respiratio breuis et anxia, asthma conuulsiuum palpitationes cordis, lipothymiae frequentes, appetitus et digestio laesa, colici dolores et borborygmi, urina putrida cum sedimento albo vel cinereo, dolores vagi in toto corpore et praecipue spina dorsi, lassitudines spontaneae, pruritus continuus cutis, pedes oedematosi, scabies a contagio, et hac sanata, ulcera crurum, fluor albus et alia symptomata crebrius in hac aegra obseruata fuerunt, ex quibus omnibus cacochymiam scorbuticam colligere possumus. Assumit itaque Noster ad ossium mollitiem morbosam explicandam assertum Cl. COVRTIAL, qui in succo nutritio ossium morboso causam quaerit, et dissolutionem nimiam sanguinis eo facere contendit variaque de acrimonia sanguinis et humorum proponit. Nullus quoque dubitat Noster, grauissimum hunc morbum curari posse, dummodo signa detegantur, quibus initium morbi definiri queat, in augmento enim et summo gradu morbi vix medela affertur. Balnea ex alumine sulphure et vitriolo * vel usus etiam

* Mollitiem ossium a PETRO ASSELINAEO obseruatam et balneo frigido ex sulphure, alumine, vitriolo

etiam internus horum medicamentorum forte ſuaderi poſſent, uſum quoque herbae vermicularis, quae ſedi ſpecies eſt, non incongruum fore, Noſter aſſerit.

Cl. GAVTIERIVS in nota addita monet aegram noſtram abuſu ſalis communis haec incommoda ſibi contraxiſſe, quam rem tamen in poſterum ſe explicaturum eſſe promittit.

Artic. XI. A Cl. VILLENEUVE noua machina ſemini proiiciendo apta deſcribitur et icone illuſtratur. p. 123.

In parte ſexta ad hiſtoriam naturalem referuntur.

Obſ. 27. In qua *de principio motus in foetu* diſſerit Cl. GAVTIER, num cerebrum, an cor prima motus cauſa exiſtat? Videtur Noſter cerebro partes tribuere, licet hoc non citius agere poſſit, quam omnia ad circulationem in embryone incipiendam diſpoſita ſint. Ab his ad differentiam viuiparorum et ouiparorum animalium declarandum ducitur, et cordis fabricam methodo ſatis nota deſcribit. p. 129.

Obſ. 28. De *pulmonis humani fabrica et uſu* idem diſſerit, et ad lobulos et veſiculas huius viſceris potiſſimum reſpicit, MALPIGHII et HELVETII aſſerta prae reliquis recenſens. Ipſe vero his praemiſſis ſuas de anatome minimarum partium huius viſceris obſeruationes exponit et inde uſum definire tentat. In diuiſionibus bronchiorum uſque ad lobulos continuatis, glandulas detexit coeruleſcentes, ſenſim magnitudine decreſcentes, orificiis ſuis in cauum bronchiorum hiantes, has ita cum capillaribus vaſis pulmonum communicare aſſerit, ut ſeparatio partis pituitoſae ex ſanguine per pulmones tranſeunte, illis adſcribi queat. Hinc ſputum viſcidum ex pulmonibus p. 133. p. 135.

triolo et ſale gemmae curatam adducit. G. H. WELSCHIVS Obſ. Med. Epiſagmata centum. Obſ. 82. p. 53. exſtat cum M. A. SEVERINI Seilo-phlebotome caſtigata. Hanouiae 1654. 4to.

bus massam sanguinis in venis reducendi imminuit eiusque colorem mutat. Porro arterias pulmonales tunicis tenuioribus praeditas inuenit quam venas, cum quibus anastomosi iunguntur, hinc aër et ignis ad calorem et fluiditatem sanguinis praestandam ingredientes non nisi arterias penetrant. Ad considerationem aeris post ea progreditur, et varias conclusiones respirationem spectantes elicit. v. c. Crassum aerem impulsu suo dilatationem pulmonum efficere, simulque vehiculum esse aeris subtilioris in lobulos ducendi, in quibus compressio pulmonum tenuissimas aeris et ignis particulas in arterias capillares impellit, reliquis crassioribus per exspirationem sub vaporis forma difflatis, cum vero arteriae capillares ampliores sint, quam venae, cum quibus anastomosi iunguntur, in ipso motu circulationis serosae particulae expelluntur, ideoque sanguis in grate rubrum colorem mutatur. Volumen itaque sanguinis per secessum crassiorum particularum imminuitur, licet particulae magis dilatatae in venis capillaribus regrediantur et aere et igne accedente magis agiles reddantur. Quousque hae experientiae et asserta vera sint, et an conclusiones inde fluant aliis diiudicandum relinquimus.

p. 138. *Obs.* 29. *Vsum vasorum lymphaticorum in mesenterio*, et porro *eundem venae portae* proponit. Prior tractatio nihil noui continere videtur, altera igitur breuissimis indicanda est, licet praeuideamus, nos obscuras Auctoris ideas non assequi posse. Ratione enim usus venae portae non consentit cum iis, qui sanguinem ex visceribus abdominalibus refluum ad bilis secretionem praestandam necessarium esse asserunt; assumit potius glandulas biliarias ex sua fabrica bilem secernere, cuiuscunque indolis sanguis eo deferatur. Nouam itaque proponit sententiam. *Mesenterium, nimirum, pancreas, lienem et epiploon quatuor liquores diuersos praeparare, ad mitigandum chylum in intestinis elaborandum dispositos.* Naturam et vias

vias horum liquorum non tangit Nofter, fed pergit, *ex fermentatione diuerſi ſanguinis reſoluti incommoda orirentur varia, niſi quatuor illi liquores in venam portae deducerentur, ſed primo impetu et ſine praeuia praeparatione in venam cauam immitterentur. Vena portae potius hos liquores in hepate diffundit, cum ſanguine arterioſo miſcet, in glandulis hepaticis et biliariis praeparat et ſub apta hac modificatione per venam cauam ad cor reducit.*

Obſ. 30. *De auibus carniuoris* agit: Sperare iubet Cl. GAVTIER auium feriem pictam, cui fini, quas collegit Ill. DE REAVMVR, ipſi commodabuntur; iam imagines coloratas edit *Buteonis, Bulteonis apriuori, Milui aeruginoſi, Lani minoris Molucarum, Franci Galbuli maſculi;* ita enim nomina illorum exhibet, non citatis, qui hoc modo nominarint. Breuem ſingulorum deſcriptionem ſubiungit. p. 140.

Addit Ille, eſſe ſibi methodum, animalium et plantarum figuras, partibus, quae componi et ſeiungi poſſunt, ut typi, quibus ad libros utimur, inprimendi. Hanc methodum parum impenſarum poſtulare, elegantia vero et exactitudine nihil reliquis methodis cedere. p. 144.

Phyſica obſeruatio octaua oſtendere conatur *reſiſtentiam fluidorum calculo non ſubiacere*, quo fine propoſitiones quasdam libri Ill. D' ALEMBERT, *Eſſay ſur la reſiſtance des fluides*, ſub cenſuram vocat, non felicius, quam NEWTONI opticen, adgreſſus eſt. p. 145.

Obſ. 9. *de cauſis graduum diuerſorum caloris in atmoſphaera noſtra* eſt Cl. DE V**. Summa eo redit, ab aere ipſo lentis cauſticae modo radios ſolares uniri, diuerſis gradibus pro diuerſo ſolis ad hanc vel illam atmoſphaerae partem ſitu. p. 151.

Picturae obſeruatio quinta eſt in librum quendam Marchionis D' ARGENS, *Reflexions critiques ſur les diffe-* p. 159.

differentes ecoles de Peinture, contra quem Noſter praeſtantiam antiquorum, non ſculptorum ſaltem, ſed et pictorum tuetur, multaque ad has artes egregie facientia adducit.

p. 170. Alia obſeruatio, quae etiam *quinta* dicitur, eſt Cl. PAPILLON, *hiſtoriam artis figuras ligno incidendi* tradens, ſimul multa ad typographiae hiſtoriam pertinentia continens.

p. 183. *Philoſophorum et artificum diſceptationes* unicum articulum continent, neque illum integrum; animaduerſiones in Cl. FREZIER *hypotheſin de terrae motibus*, qui illos a circulo aquarum ſubterraneo deducit. Adducuntur variae obſeruationes motuum terrae.

XVI.

De ſenio eiusque gradibus et morbis, nec non de eiusdem acquiſitione tractatus, auctore IOAN. BERNHARDO DE FISCHER, Med. Doct. et quondam Ruſſiarum Imperatricis Annae glorioſae memoriae perſonae medico, et per Ruſſias res medicas dirigente Archiatro. ut et Acad. Imper. Natur. Curioſ. Collega. Praemiſſa praefatione ANDREAE ELIAE BÜCHNERI, Imperial. Acad. Nat. Curioſ. Praeſidis. Erford. impenſis Io. Frid. Weberi, 1754. 8. pl. $17\frac{1}{2}$.

Qui ab Ill. Auctore eum in finem conſcriptus fuerat, praeſens, quem indicamus, tractatus, ut academiae naturae curioſorum, cui ſocius erat adſcriptus, legibus ſuoque fieret officio ſatis, cum Cl. BÜCHNERI opera editum fuiſſe ſciendum eſt, ſiquidem ampla eius, notatu autem digna pertractatio, maius, quam quod diſquiſitionibus dictae academiae deſtina-

deſtinatum eſt, expleret ſpatium, nec in partes diſtributum commode edi poterat, quae eſt prodeuntis integri tractatus ratio.

In praefatione, quam ipſe Ill. Auctor ſuae pro- p. 7.
poſuit explicationi recte quidem affirmat: *Quicquid viuit cum corporis vigore et incolumitate diu viuere optat, mortem enim, corporis deſtructionem odit, quicquid viuit, natura ita iubente:* multa tamen ſunt, quae huic vitae continuationi aduerſantur, quum et ipſum ſummum numen non omnem ſingulis animantibus aeque longam eſſe vitam voluerit. Narrantur quidem longaeuorum prae hominibus animantium varia exempla, quae vero ex parte certioribus confirmanda eſſe obſeruationibus arbitramur, in primis, quum morborum in illis abſentiam ex fibrarum et ſanguinis p. 8.
firmiore compage non abſque exceptione, quod Cl. Auctor vult, deducendam eſſe putemus, cum nos in plerisque animalibus horum natura, integritas, vita ſana, morbi et mors, lateant. Firmiori forte veritatis fundamento ſuperſtructum eſt illud, quod inter homines feminae frequentius annis antecedant mares; hoc ipſum tamen auctor magis de annis grandaeuitatis, quam longaeuitatis verum eſſe adſeuerat, et ex ephemeridibus demortuorum, ubi exempla longaeuorum enarrantur, euincere ſtudet, unam tantum feminam centenariam demortuam ibi indicari, ubi decem mares, eiusdem, vel prouectioris etiam aetatis, obiiſſe feruntur. Corpora feminarum p. 9.
firmius eſſe conſtructa ac virorum, non ſolum ex externa femorum forma, ſed ex ipſa interiori fibrarum ſtructura, quae, licet ſint tenuiores, firmiore tamen connexione et maiore multiplicatione, ſubtilitatem hanc egregie compenſare contendit auctor: recte autem ſimul innuit, tale robur machinae femininae non de omnibus generatim, ſed de iis tantum intelligendum eſſe mulieribus, quae laboribus improbis et aliis exercitiorum generibus corpus in iuuentute

tute firmarunt. Vt graue quoddam testimonium sententiae suae addat, prouocat porro ad motus istos vehementes, quos conuulsiuos vocat, quibus feminae prae viris frequentius mire et misere torquentur, horumque causas in differente sanguinis crasi et
p. 10. fibrarum structura haerere credit. Huic adserto annectit aliam adhuc rationem, pro comprobanda maiore elasticitate fibrarum corporum mulierum, quia negotium catameniorum ex massa sanguinea, sub qualibet excretione exaestuante, oriri sibi persuadet; et ex grauiditate, in qua etiam omnimoda vasorum uterinorum repletio contingit, neque tamen distensione hac, et facta deinde euacuatione, fibrae motrices uteri in tono naturali ullo modo debilitari, sed exerceri potius hac vicissitudine alterna, et fortius roborari. Non autem partes solidae feminarum hoc singulare robur tantum habent, sed sanguis earum magis compactus et oleosus ab Ill. Auctore creditur, ideo, quod cadauera demortuarum si comburuntur, lucidiore igne flammam alant, ob humores, quibus gaudere debent, pinguiores. Ponamus, hanc opinionem, quam iam recensuimus, esse veram: certo exinde subsumi posset, prout fecit Noster, hanc temperiem sanguinis feminarum oleosam, multum eos iuuare ad declinandos morbos seniles praecoces, ubi fibrae nimis rigidae et exsuccae, resistunt nutritioni sufficienti. Porro experientiam testem citat, non tam frequenter laborare feminas morbis senilibus, ac potior sexus, si tantum modo annos istos, qui sequuntur proxime post fluxum mensium interceptum, sine grauioribus incommodis superauerint feliciter. Omnis autem hominum aetas, prae primis senium, variis expositum est molestiis atque aerumnis, quibus decrepiti consumerentur certissime; nisi subueniret illis sedula bonorum cura atque prouidentia benigna. Aequum est senes impotentes fouere et nutrire, praesertim eos, qui honesto vitae genere transacto, canitiem

tiem venerandam gerunt. Sed quinam ſunt, quos ſenibus annumerare debemus? utrum iſti tantum, qui per multos annos integra ſanitate nec imminutis viribus vixerunt, an iſti, qui mediocri annorum ſerie exacta, aerumnas varias, valetudinem aduerſam puta et debilitatum corporis ſui robur iuſto citius ſentiunt, cum plenaria impotentia labores hominum perficiendi. RIVERIVS, celebris olim medicus, in inſtitutionibus ſuis ſenectutis annos in tres ſubdiuiſit partes: nempe in *ſenectutem primam*, quam ab anno quinquageſimo ad ſexageſimum uſque extendit, in *aetatem ingraueſcentem* ab anno ſexageſimo ad ſeptuageſimum, et tandem in *decrepitudinem* a ſeptuageſimo anno ad vitae finem. Non tamen ab annis ſolum, ſed potius a decremento virium, ſi illud in corpore ſentitur, exordiendum eſſe ſenii ſtadium, multi medici ſtatuunt: inter hos, prae reliquis nominandus eſt FLOYERVS, qui in *medicina Gerocomica* illud poſt annum quinquageſimum utplurimum fieri, experientia conſentiente, comprobat. Nec illum annorum decurſum, ſecundum quem, imminutio virium in hominibus poſt quinquageſimum annum oriri neceſſario ſtatuitur, ceu perpetuum agnoſcit, cum ſaepius, ſexaginta annis exactis, homines hu- p. 14.
ius aetatis, non ſenes, quin potius in iuuenum adhuc vigore conſtituti conſpiciantur, et alii, antequam hunc attingunt annorum numerum, nempe quinquageſimum, fractis viribus et naturali robore deiecto, accenſendi ſint vetulis. Adſumit Ill. Auctor ipſam ſenii vocem pro fundamento diuiſionis aetatis ingraueſcentis, et credit ſenium, proprie dictum, ab annis decies ſenis expletis originem trahere. Hi itaque tantum, quibus conceſſum eſt a benigno creatore adſpirare ad annum ſexageſimum, dicendi erunt ſenes. Tempus illud intermedium, quod effluit inter annum quinquageſimum et ſexageſimum vocetur *ſeneſcens aetas*, ſenium porro, ratione durationis

quoque variat: aliud eſt breue, aliud longius extrahitur: hinc enata eſt triplex ſenii ipſius, antea definiti, ulterior explanatio. Ad computationem Cl. Auctoris *primum ſenium* incipit ab anno ſexageſimo duratque ad ſeptuageſimum: alterum ſtadium, quod percurrunt mortales poſt ſeptuageſimum, compellat *grandaeuitatem*, illiusque limites ad nonageſimum uſque prorogat; ſi ulterius, abſolutis prioribus, procedit homo viuendo, tunc *longaeuitatem* attigit, hancque termino incerto ultra centum annos et amplius
p. 15. definit. Secundum hanc diuiſionem iam propoſitam in opere ipſo primo ſenes grandaeui et longaeui, et quid in illis ſingulare obſeruatum fuit, ab eo conſiderantur; progreditur tum ad morbos ſenii ipſos, hosque hiſtoriis fide dignis, ex auctoribus probatis, maxime ex ephemeridibus naturae curioſorum et ex ſuo enchiridio deſumtis, illuſtrat; et tandem proponit iſta, quae ad ſenium longum acquirendi creduntur profutura. Haec in praefatione habentur.

p. 18. Disquirit ſub initium ipſius tractationis, quaenam regiones in Europa alant longaeuos? Teſtimonium VERVLAMII, in *hiſtoria vitae et mortis* adducit equidem, in quo perhibet iſte: Hiberniam et Britanniam cum inſulis Orcadibus et Hebridibus continere plures longaeuos, cum vix in Britannia reperiatur villa, in qua non viuat mulier vel vir octogenarius: hi tamen ſenes, ad mentem Auctoris, non longaeui, ſed grandaeui tantum adpellandi ſunt, licet non neget, inueniri quoque in Britanniis longaeuos tales, prout is hoc ſtadium ſenii definiuit, aeque ac in aliis regionibus conperiuntur. Adducit ex relatione epiſtolica, quam accepit olim, pro comprobanda veritate ſenem piſcatorem Archangopolitanum centum et quatuor annos natum, alacriter adhuc opus ſuum perficientem; cui adiungit Epapponem, vitam ſuam pauperrimam ultra centum annos
p. 19. producentem. Dantur itaque in regionibus frigidisſimis

ſimis quoque longaeui: parciorem tamen eorum eſſe numerum ibi, ac in Germania et vicinis huic regionibus ex annalibus medico-phyſicis Wratislauienſibus cognouit. Quis unquam dubitat inter Bataúos et Pannones degere longaeuos, cum ante aliquot luſtra in Hungaria mortuus eſt Petrus Czartan, poſtquam centum et octoginta quinque annos viuendo compleuerat. Vt noſtram interponamus hic ſententiam, firmiter perſuaſi ſumus, in uniuerſo terrarum orbe reperiri longuaeuos, cum communis corporum ſtructura et ratio vitam conſeruandi data ſit omnibus hominibus a natura: deficiunt nobis tantum relationes copioſiores; et ignoraremus etiam longaeuitatem Braſilianorum, niſi PISO et MARGGRAFIVS illam nos docuiſſent in hiſtoria naturali Braſiliae. Paucis tantum verbis, ſecundum Auctorem, adhuc mentio p. 22.
facienda erit Chinenſium et Calmuccorum, quorum vitae genus inſimul enarrat, quibus nos adiungimus Coſaccos vagos: inter quos non exiguum numerum longaeuorum conſpici, certum eſt. Specialem quo- p. 25.
rumdam obſeruationem, cuius meminit Ill. Auctor, hic etiam omittere non poſſumus, quod illi prae aliis longaeui fiant mares, qui ex temperamento et habitu corporis materno ſimilitudinem habent prae illis, qui habitui patris magis accedunt: ſed poſterior aetas addet obſeruato huic pondus experientia repetita. For- p. 26.
mam deinde ſenum, tam externam, quam internam, et quid in ea immutatum repertum ſit, ex diſſectionibus horum copioſe refert, nec non propriis obſeruationibus confirmat. Conſiderat etiam p. 62.
mutationes actionum, tam vitalium, quam ſenſualium, nempe reſpirationem et motum cordis: porro actionem ventriculi et exinde pendentem nutritionem, excretiones omnes, aluinam, renalem, atque cutaneam. Qualis ſit differentia inter ſomnum ſenilem et iuuenum, itidemque inter vires generandi diuerſarum aetatum prolixe ſatis exponit. Deuenit, p. 78.

 poſtquam

poſtquam haec excuſſit, ad mutationem ſenſuum in-
ternorum et externorum; et ſingulas partes, per
quas ſentimus, quibus mutationibus tangantur, or-
p. 88. dine commemorat. Si curatius perpendimus actio-
nes et conſuetudines ſenum, confiteri ſaepius cogi-
mur, illos repueraſcere: hinc etiam occaſionem arri-
puit Ill. Auctor, comparandi utrorumque mores, et
probatum dedit poſtea, ſenes bis pueros fieri, ob
ſimiles adfectus animi et morbos, utrique aetati fere
p. 93. communes. Regimen ſenum, quod tenuere boni,
antequam ad id faſtigium aetatis adſcenderent, nunc
explanat, una cum peſſimis moribus eorum, qui,
p. 102. ſpretis omnibus regulis et cautelis, ad longaeuitatem
acquirendam alias neceſſariis, nihilo ſecius tamen ſe-
p. 108. nium impetrarunt. Annorum climactericorum con-
ſiderationem, an ad aetatem ſenilem, vel augendam,
vel praeſcindendam aliquid valeant, diſpicit, et com-
mento huic antiquorum ex ratione nihil tribuit.

p. 109. Ex his fluunt, quae capite ſecundo proponuntur,
regulae therapeuticae. Diuiſionem ſenii, ſuperius
a nobis indicatam, retinuit et hic in enumerandis
morbis, quibus premuntur decrepiti, et eos, in
morbos capitis, thoracis, infimi ventris et morbos
artuum et ſuperficiei corporis diſpeſcuit. Domici-
lium ſenſuum externorum et internorum caput nem-
pe, priuatur ut plurimum viſu et auditu, et quidem,
vel ex toto, vel ex parte. Omnis perit videndi fa-
cultas ex gutta ſerena et cataracta, Priorem mor-
bum, apoplexiae ut plurimum prodromum eſſe vult,
hinc de eo, ubi de apoplexia ipſa aget, ſimul copio-
ſius exponere decreuit. Cataractam in corporibus
habitus ſpongioſi crebrius oriri ac in iis, quae fir-
mioris ſunt conſtructionis putat ideo, quod vaſa in
illis ſint tenuiora et anguſtiora et obſtructioni magis
expoſita, qua facta, etiam lens cryſtallina pellucidi-
tatem amittat ipſaque generetur cataracta Remedia
huic morbo, quae opponuntur, ſunt varia. Lau-
dant

dant non nulli ſaliuationem mercurialem, quam tamen, ob ſiniſtrum euentum in plurimis, reiicit Cl. Auctor. Tutiora et magis efficacia, ſic dictante ratione, ſuadet, nempe errhina, praeprimis ex cubebis paratum puluerem ſternutatorium, et efficaciam illius remedii, adpoſita quadam curatione notabili vindicauit. Eumdem effectum ſalutarem procurant olea deſtillata, aniſi nempe, foeniculi, et quae omnia ſuperat, croci, ad guttas decem, mane et veſperi fruſtulo ſacchari inſtillata, praeſertim ſi adiungitur potus infuſi calidi, ligni ſaſſafras, vel etiam theae communis. His ad latus ponit internum uſum camphorae, ad aliquot grana ſi adſumitur, non neglectis auxiliis externis, linimentis ſcilicet, (ex axungia viperarum et aſciae piſcis paratis. Saepius iam enarrata remedia auertunt orientem cataractam: ſi vero caecitas quotidie augetur, et plenaria viſus obſcuratio tandem corpori inhaeret, ſola operatio chirurgica, qua lens ex ſede ſua deprimitur, locum habet. A plenaria hac viſus abolitione tranſit ad ea incommoda annoſorum, quibus iſti adfliguntur, nempe inflammationem oculorum, epiphoram, humorum deſiccationem, retinae vitia, tunicae albugineae rugas, corneae ſiccitatem et plenariam obſcurationem. Contra inflammationem et epiphoram collaudat purgationes per epicraſin, venaeſectiones repetitas, ſcarificationes in ſuperciliis et temporibus, lotionem faciei, in primis ſuperciliorum, cum ſapone in ſpiritu vini camphorato ſoluto, capitis frictionem, veſicatoria temporibus impoſita, fotus, vel humidos, vel ſiccos, et humidos quidem ex herbis emollientibus cum aceto paratos, quibus dolorem leuari confirmat; et his, iam enarratis, ſi fruſtra adplicata fuerunt, ſuperaddit tandem ſopientia antiquorum fortiora, quale eſt Sief cum opio in aqua ſolani ſolutum. Contra atoniam retinae medetur iis, quae ſuaſerat ſuperius in fiente cataracta, maſticatione

p. 114.
p. 116.
p. 118.

nempe camphorae, oleo anisi, foeniculi, croci, tam externe, quam interne, usurpatis, cubebis et radice valerianae, tam in puluere errhino, quam in masti-
p. 120. catorio auxilio usurpatis. In tunicae corneae obscuritate, ceu perspectum et exploratum a se extollit remedium, piscium pinguedines, insolatione liquefactas, vel puras, vel puluere zingiberis mixtas, si de eo, guttula una vel altera, cubitum euntis corneae vel cantho oculi maiori illinitur, cum pelluciditatem restituit: Nocet tamen, ubi albuginea est inflammata. Huic morbo, tenebras caussanti, alio praeter ea remedio obuiam it, collyrio sicco, ex tutia, cerussa lota et aequali portione nitri confecto, quod corneae inspergit. Cilia inuersa et rigida, si laedunt corneam, morbus trichiasis vocatur, ut euellantur, praecipit, et locus iste tangi debet lapide sic dicto infernali, quo impediatur aliorum ciliorum prouentus, quam curationem praecisioni palpebrarum praefert. Venam secare in imminuto senum visu inconsultum esse, partim ex ephemeridibus naturae curiosorum, quae, saepius in libello suo citat, partim ex eo, quod omnis nimia sanguinis euacuatio hunc sensum debilitet, euictum dat. Quae de reliquis sensibus porro consignata dedit medendi praecepta, ea conciso ser-
p. 122. mone porro explanabimus. Obauditio oritur, vel ex retento cerumine aurium, vel ex vitio tympani et ossium auditus, vel ipsius nerui acustici debilitate. Contra atoniam tympani extollit oleum succini album, ad guttas duas auri immissum, illudque insimul quoque vertici ad aliquot guttulas inungere praecipit, si antea sapone nigro, ex oleo balaenarum confecto, indicatus locus, pro faciliori via oleo paranda, illinitus fuit. Similem effectum in hac aegritudine castoreo, camphorae, croco et balsamo
p. 123. peruuiano genuino et oleo croci tribuit. Tinnitus aurium, cum vertigine si iunctus est, apoplexiam saepius minatur. Ad auertendam hanc suadet oleis destilla-

destillatis e. g. galbani, anthos, lauendulae, succini inungere verticem, nucham et spinam dorsi; interne autem porrigere adfecto camphoram, liquorem C. C. succinatum, spiritum C. C. et alia spiritus excitantia medicamenta. Vrgente plethora, quae ut plurimum in senibus vegetis praesens est, sanguis emissione e vena minuendus est. Adficiuntur in grandaeuis quoque sensus interni; et memoriae debilitas, et phantasia remissior, de eo testantur. Caput porro male adficiunt cephalalgia et hemicrania, p. 130.
et molestias caussantur insignes, haemorrhagia narium et vertigo, syncope et lipothymia, paralysis, hemiplexia, apoplexia, qui ultimus morbus prae reliquis aliis aetate prouectioribus est familiaris. Concinno autem ordine tradit, quibus modis subuenien- p. 162.
dum sit apoplexia tactis, variaque proponit auxilia: Sed cum illa nemini non medentium cognita esse debeant, neque singulare, vel forte etiam nouum additum sit remedium; illis enarrandis supersedemus. Diu multumque iam cogitatum fuit de auertenda apoplexia, et praua lucri cupido imposuit credulis specificis sic dictis antapoplecticis, prout sunt sacculi famosi berolinensium. Hos gestare in praecordiis p. 164.
non dissuadet Ill. Auctor, cum ad mentem eius, eo in loco concurrat centrum aliquod neruorum, quorum refectio ipsam mortem subitaneam fugat. Ignoramus nos, qualis sit iste locus thoracis, ubi nerui plures distributi, medicamento, exterius adpenso, roborari possent, ita quidem, ne ullam patiantur sui umquam alterationem: Veriora tamen insimul et experientia magis confirmata, ibi recenset quoque remedia.

De reliquis tandem capitis vitiis fatetur, non de iis tantum se agere, quae forte solis decrepitis alias accidunt, sed omni aetati hominum, et quae ab aliis auctoribus huic parti, tamquam idiopathica, non annumerantur; cum nemo therapeutarum saliuae ex-

 cretio-

cretionem, dentium vitia, inter morbos capitis pro-
p. 168. prie exponat. Vltimo tandem de vigiliis nimiis et ſopore ſenum non nulla diſſerit, et cauſas plures adducit efficientes, ut uterque adfectus, vel cieatur, vel ſuſtentetur. Inter remedia, quae ſanguinis impetum a parte hac nobili capite nempe auertunt, ſunt
p. 175. medicamenta aluum ſubducentia primaria. Prae ceteris laudat aloem hepaticam, ad aliquod grana cum tartaro vitriolato et magneſia alba remixtam, exhibitam, et myriade exemplorum hoc medicamentum comprobatum, titulo pulueris polychreſti laxatiui exhibuit olim, et numquam non ſperatum, et ſanguinem corrigendi, et aluum ſoluendi, impetrauit
p. 180. effectum. Simili ratione et colli pathemata, deglutitionem difficilem ex relaxatione et debilitate oeſophagi, una cum angina expendit; quare et hic uberrimam, de difficilibus his morbis diſſerendi et auxilia varia ſuggerendi, nactus eſt occaſionem.

p. 184. Morbos thoracis, quibus ſenes ex mente Ill. Auctoris anguntur, nominare tantum volumus. Sunt iſti tuſſis, phthiſis, aſthma, catharrus ſuffocatiuus, polypus, hydrops pectoris, haemoptyſis, pleuropneumonia; quibus ſubiungimus infimi ventris valetudinis aduerſae vitia, nempe anorexiam, vomitum, flatulentiam, colicam, alui obſtructionem, diarrhoeam, nephritidem, mictum cruentum, haemorrhoides, menſtruationem vetularum, cachexiam, hy-
p. 239. dropem, icterum, veſicae vitia. Aegrotationes artuum, dum indicat, illis adnumerat eryſipelas, ſphacelum pedum, arthritidem, podagram, ſcabiem.
p. 255. In fine huius capitis, ſenes etiam a quibusdam morbis immunes eſſe, monet, prout illud obſeruatum eſt de peſte, de variolis et ſcorbuto; itidemque eos non ſuccumbere facile febribus petechialibus acutis, vel intermittentibus.

Ordo dicendorum, quem hactenus tenuit Ill. Auctor, et quem preſſo pede ſecuti ſumus, nos ducit nunc

nunc ad caput tertium, inſcriptum: *de methodo ſaluam longaeuitatem acquirendi.* p. 256. Si perpendimus hominum ortum, de quo CICERO recte pronuntiat: nos ea lege natos eſſe, ut vita noſtra variis expoſita ſit difficultatibus atque periculis, quibus ſe adiungunt praeter ea varii morbi: tunc mirari non ſatis poſſumus, cur non nulli tam ſolliciti ſint, de protrahenda et extendenda hac miſera vita, quoniam lubrica atque fallax eſt plurimorum ſpes, ſummam adipiſcendi ſenectutem. Congenitus nobiscum equidem eſt amor vitam conſeruandi quam diutiſſime: ſed cum non in poteſtate noſtra poſitum ſit, debile a genitoribus traditum corpus, ad omnimodam firmitudinem immutandi: expleuimus iam illud naturae deſiderium honeſtum, ſi naturae et ſtructurae natiuae conformes viuimus. Faciunt hoc multi, qui recta rationis uſu adiuti, corpus, alias ſanum viſum, quam maxime curant, in medio tamen vitae termino, quem alii attingunt, priuantur vita et ſanitate, tam anxie expetita: cum contra ea alii, ſpretis et neglectis omnibus ſanitatis praeceptis, ſaepius cum eorum repugnantia et indignatione fiant ſeniores. Num ergo leges iſtae, quas ſanxere et propoſuere ad obſeruandum artis noſtrae doctores, erunt ſuperfluae? Minime. Valebunt in multis, non in omnibus, cum in ipſis euentibus, ad ſanitatem hominum relatis, nihil perpetuum ſit. Quis ignorat VERVLAMII, p. 258. HOFFMANNI, ZWINGERI ad longuaeuitatem conſequendam propoſitas leges, quas paucis et ſummatim denuo adducit Ill. Auctor? Fundamentum omne plurium horum praeceptorum, ex obſeruatis in longaeuis deſumtum eſt: ſed ii forte ipſi non valerent, ſi ab iis poſtularetur, genuinas indicandi prouectioris aetatis cauſas, cum conſuetudines non nullorum, et modus viuendi, quibusdam familiaris, omnibus pro norma eſſe non poſſit. Non tamen negligenda erit obſeruatio rerum ſic dictarum non naturalium, ſi

etiam non tanta certitudine corroborantur, quanta de iis ſpondent multi. Sint immixta multa dubia: non tamen erunt omnia falſa atque erronea. Quia itaque hactenus nullum, omni exceptione maius, excogitatum eſt, longaeuitatem adſequendi, auxilium; inquirendum erit, annon exiſtant aliae occultae cauſae eſſentiales grandaeuitatis et longaeuitatis, in machina noſtra haerentes, quibus praeſentibus ſum-
p. 265. mum ſenium conſequi poſſit homo? Latent, ſecundum Ill. Auctorem, illae eſſentiales et verae cauſae grandaeuitatis et longaeuitatis *in perfecta firmaque conformatione omnium partium ſolidarum corporis, et in perfecta mixtura partium conſtitutiuarum ſanguinis, quae cauſae oui materni et ſeminis paterni optimam conſtitutionem, nullis cautelis ſulciendam, ſimul comprehendunt.* Talem proportionem partium, ac iam indicauit Noſter, rarius reperiri inter homines, nemo negabit, et bene exinde ad exiguum numerum longaeuorum prouocat, cum pauci inueniantur, qui ea inſtructi
p. 266. naſcuntur. Quodſi itaque hac aequali ſyncraſia partium a natiuitate quis coagmentatus eſt, ſequitur, ut fiat longaeuus, neque opus habet, ut curet anxie, quae reliquis ad prorogandam vitam imponuntur valetudinis praecepta. Concedamus, ſententiam hanc non omni carere probabilitate; erronea tamen ideo dicenda erit, quod decipiat incautos, nimium tribuentes firmae et adaequatae partium ſuarum conſtitutioni. Reſtringit ipſe Ill. Auctor adſertum ad quosdam tantum, dum ſuadet debilibus, ut ideo, quia non tali eximia corporis habitu a natura facti ſunt, ſubueniant debilitati et infirmitati corporis mo-
p. 269. deratione. Tangit obiter ſpinoſiſſimam quaeſtionem, quinam vere valens et ſanus dicendus ſit? Olim iam diſceptatum eſt de hac re multum inter eruditos medicos, prout exſtant ſcripta non nulla in ephemeridibus naturae curioſorum, quae allegauit.
p. 267. Is ſtatus hominum viuentium erit optimus et ſanus,

prout

prout vult Ill. Auctor, *qui non impedit nutritionem corporis, nec ullam functionum, tam vitalium, quam animalium: haec habenda est pro adaequata partibus solidis et uniuersae corporis structurae, et haec promittit, fruentibus ea, senectutem, imo longaeuitatem.* Illustrat theorema illud variis exemplis, dum diuersos homines, in comparatione cum aliis morbosos visos, pro sua tamen idiosyncrasia bene valentes, non solum, sed et senescentes, sistit. Respicit primario ad habi- p. 270.
tum corporum, et statuit, *habitum corporis strictum, perfecte valentem, esse habitum strictum robustum in singulis fibris solidioribus; et habitum corporis laxum perfecte valentem, esse habitum laxum robustum in congerie solida et densa fibrarum unitarum tenuium.* Corpora imperfectae sanitatis tali ratione quoque depingit. *Habitus corporis strictus, imperfecte valens,* inquit, *est habitus strictus tener ex fibris debilibus; et laxus imperfecte valens est habitus laxus ex fibris debilibus, laxe congestis.* Sanguinis mixtionem, pro diuersitate habitus, admodum quoque esse diuersam, insimul monet. Non reiiciendam esse hanc diuisionem corporum, quam veteres iam proposuerunt, per se patet, cum necesse sit ad illam semper respicere, tam in praescribendis regulis diaeteticis, unicuique habitui proficuis, quam in adplicandis etiam aliis auxiliis therapeuticis. Transit tandem ad auxilia longaeuitatem efficientia et regulas generales, ab omnibus hominibus obseruandas, promulgat, cuilibet habitui ad senectutem acquirendam necessarias: nempe 1) *ut ex instinctu naturae, iam designato, vi-* p. 271.
tae regimen instituant et victum sibi seligant experientia domestica probatum: 2) *excretionum corporis iustam habeant curam:* 3) *animi serenitatem et hilaritatem, vel ad minimum eius aequilibrium seruent.* Illustrat haec p. 273.
praecepta uberius, dum rectum usum rerum sic dictarum non naturalium, pro more suo erudite et copiose

copiose tradit, et sedulam et curatiorem obseruationem omnibus, cuiuscunque sint temperiei humorum et fibrarum, commendat. Nonne autem inter omnes hos morbos et pertractandi eosdem propositas regulas marasmus senilis eiusque peruestigatio locum sibi iure vendicare potuisset?

XVII.

CHRIST. EVERH. DE LILLE, Med. Doct. Tractatus de Palpitatione Cordis, quem praecedit praecisa cordis historia physiologica, cuique pro coronide addita sunt monita quaedam generalia de arteriarum pulsus intermissione. Zwollae, apud Andr. Voyer, 1755. 8. pl. $19\frac{1}{2}$.

Integri omnino sanique corporis naturam prius cognoscat, quemque oportet, quam in aegri sustineat idem inquirere morbos. Atque hinc etiam Cl. Auctor, principis corporis nostri partis, cordis, morbum contemplaturus, eius sani praemittendam sibi esse recte censuit tractationem, quo huic ipsi tamquam fundamento suo superstrui melius possit uberior palpitationis historia. Primum igitur ad physiologicam cordis historiam quod attinet, tribus illa absoluitur capitibus, quorum primum quidem in cordis ipsius partiumque, quibus constat, fabricam inquirit, alterum vero motum eiusdem et usum, quem et sibi et uniuerso corpori praestat, declarare curatius sustinet, tertium denique de situ cordis eiusque cum aliis partibus connexione exponit. Sequitur iam ipsius palpitationis tractatio, sequenti absoluta ordine, ut nimirum data sub initium eiusdem definitione, cum distinctio eius in varias species, tum differentia ab aliis cordis affectibus similibus, tandemque generalis exhibita fuerit prognosis. Quibus expositis,

expoſitis, breuis eaque generalis cauſarum morbi noſtri tradita eſt recenſio, atque in ſuas claſſes facta diuiſio; poſt haec autem accuratior ſingularum harum cauſarum diſquiſitio, modique, quo unaquaeque hunc morbum concitat, expoſitio, obſeruationibus multis tum aliorum, tum ſuis confirmata, ſpecialis tandem cuilibet cauſae ſubnectitur curandi methodus, generali illa ob variam morbi pro cauſarum differentia indolem hic neglecta. Sub finem tractationis, uti iam indicat libri inſcriptio, de intermittentis pulſus natura, cauſarumque huius cum illis palpitationis vel conuenientia vel diſcrimine non nulla addita a Noſtro fuerunt monita. Haec igitur generalis eſt totius de palpitatione cordis tractatus ſciagraphia; iam ſingula eius nobis perluſtranda forent capita, enumerandaque uberius, quae vel noua Noſter hac in re praeſtiterit, vel accuratiora, quam alii, docuerit. Enim vero plura, in hoc tractatu, quae traduntur, ſatis iam nota, ab aliorum adſertis quum ſeſe vix diſtinguant, nouaque plane non ſint, miſſa fuſiore contentorum eius expoſitione, pauca ſufficiant inde huc retuliſſe notatu digniora momenta.

Ne itaque omnem cordis hiſtoriam phyſiologi- p. 31.
cam neglexiſſe videamur, illud in primis iuuabit Noſtri adduxiſſe adſertum, quod adhuc cum WILLISIO circa neruos cordis eorumque originem et uſum affirmauit. Alios etenim cor neruos habet, inter arteriam aortam et pulmonalem decurrentes, paris vagi propagines; alios vero ab utroque magis latere intercoſtalis cordi porrigit. Illorum origo in cerebello eſt; atque hinc, quum e cerebello fluidum nerueum aduehant, motui cordis vitali in primis inſeruiunt: Hi e cerebro orti, ſenſui cordis dicati eſſe perhibentur. Eſt etiam in influxu fluidi neruorum, cerebelli p. 35.
fabrica elaborati, poſita ſyſtoles cordis cauſa efficiens; quin ipſa palpitationis cauſa ab illo impedito potiſſimum deriuata fuit. Id, quod ipſius palpita- p. 68.
tionis

tionis monſtrat definitio. Eſt ea nimirum *praeter naturam violenta et perquam moleſta muſculi cordis contractio, una cum magna reſiſtentia cruoris a corde pulſi, ab inordinato et impetuoſiori ſpirituum vitalium per neruos in fibras cordis influxu, et cruore iuſto maiori copia in eius ventriculos impulſo, ita, ut manu ſuper impoſita pectori ipſa ſe impelli valide et pectus extrorſum trudi*
p. 72. *ſentiat.* Atque inde etiam huius a *tremore* cordis in primis adnotari meretur diſtinctio: tremor enim eſt vacillatio muſculi cordis inter tonum et laxationem, interque cauſas tendentes et laxantes, breui et inuoluntarie ſibi mutuo ſuccedentes; cauſa vero ponitur in influxuum neruoſorum, ſiue prae debilitate ſiue alterna aliqua irritatione, nunc praeſentia, nunc abſentia. Palpitatio contra nimiam ſiſtit violentamque cordis contractionem, atque cauſam etiam habet influxum ſpirituum impetuoſiorem. Praeter hanc differentiam aliae ipſius mali occurrunt diſtinctiones, in idiopathicum et ſympathicum, in haereditarium, connatum et acquiſitum, quas vero fuſius hic deſcri-
p. 99. bere non licet. Progredimur ad cauſarum conſiderationem, quarum aliae intra et circa cor ipſum haerent, aliae remotis in partibus reſident. Illis adnumerantur polypi, in cordis cauis vel vaſis eius maioribus nati, calculi, pili, vermes, excreſcentiae carnoſae vel oſſeae, iisdem in locis repertae omnes. Hae vero ſunt animi pathemata, nimiae meditationes, paſſio hyſterica et hypochondriaca, atonia ven-
p. 263. triculi, obſtructio viſcerum cet. Praeter has cauſas recenſitas aliae adhuc occurrunt in malo ſiue ipſius cordis vel pericardii, ſiue totius corporis habitu poſitae: nimirum cordis et pericardii inflammatio, vulnera, aneuryſmata cordis, hydrops pericardii vel liquidi eius defectus; thorax contractior, rigiditas vaſorum et viſcerum, plethora vera, ſiue ad vaſa, ſiue ſit ad vires, craſſities ſanguinis, cacochymiae omnes ſpecies.

Tandem pulſum intermittentem conuenit conſideraſſe breuiſſimis. Eſt idem familiaris admodum palpitationi ipſi morbus. Quum vero et ſanus ille illaeſusque ab integra cordis dependeat in primis ſyſtole ſiue contractione; hac laeſa, fieri non poteſt, quin laedatur et ipſe. Hinc etiam fere easdem, ac palpitatio, habet cauſas, binas ſi exceperis, nimirum defectum ſpirituum cerebelli vitalium vel penuriam ſanguinis, quae quidem intermiſſionem pulſus arteriarum, numquam tamen palpitationem cordis efficere poterunt. p. 288.

XVIII.

Kurtzer Entwurf der Königlichen Naturalienkammer zu Dreſden. Deſcription du Cabinet royal de Dresde touchant l'hiſtoire naturelle. *Dresden und Leipzig in der Waltheriſchen Buchhandlung.* 1755. 4. mai. c. fig. pagg. 102.

i. e.

Breuis deſcriptio muſei regii Dresdenſis theſauros naturae recondentis.

Tantae ſunt tamque immenſae naturae diuitiae, ut qui aliquas earum colligere tentat, omni adhibita opera non tamen niſi imperfectum aliquod opus relinquat, ex quo illius laboris facile dignoſcitur difficultas, omnium et diuerſiſſimorum corporum, prudentem ſuſcipiendi collectionem et diſpoſitionem. Hoc ſoli, qui auctoritate et poteſtate reliquos antecellit, datum eſt principi, quippe cuius nutu conſiliisque adiuti earum rerum ſtudioſi omne ſuſcipiunt in exequendo attingendoque fine negotium. Quanta autem in noſtris terris hiſtoriae naturalis ſtudium cum laude fuerit perfectum, quantaque cum ſollicitudine

tudine ſapientiſſima AVGVSTORVM, quicquid ad eam exornandam perficiendamque pertinet, conquirendi clementia vigilauerit, loquitur deſcriptionis regii ſplendidiſſimique muſei prodromus. Exteri quidem illorum theſaurorum admiratores variis iam ſpeciminibus incitati ſunt ad eos penitius noſcendos, quum Cl. NATHANAEL SENDELIVS anno huius ſeculi quadrageſimo ſecundo hic Lipſiae *Hiſtoriam ſuccinorum, corpora aliena inuolentium et naturae opere pictorum et caelatorum ex regiis Auguſtorum cimeliis Dresdae conditis, aeri inſculptorum* conſcriptam ederet: quum porro paullo poſt, anno ſcilicet quadrageſimo octauo Cl. CHRISTIAN. GOTTLIEB LVDWIG *Terras muſei regii Dresdenſis* illuſtraret: nunc tamen ex mandato Illuſtriſſimi Comitis DE BRÜHL, primarii REGIS miniſtri, generalis quaedam data deſcriptio omnes, quibus vel cimelia videre contigit eſſe tam felicibus, vel qui hunc tantum perlegerint librum, obſtupeſcere faciet certiſſime. Debemus autem illum indefeſſae induſtriae Cl. EILENBVRGII, cui rerum naturalium cura commiſſa eſt, cuius etiam ſcientiae in digerendis iisdem manifeſta nunc extant documenta. Prius autem ad eam, quae a nobis, quantum rei dignitas permittit, dari poteſt delineationem, quam accedimus, praemonendum eſſe ducimus, duplici idiomate, vernacula nimirum et gallica lingua conſcriptum fuiſſe opus, ita tamen, ut vel ſimul, vel ſeparatim utriuſque linguae haberi poſſint exempla.

Mox in fronte libri magnifici aedificii, in quo reconditi hi theſauri adſeruantur, exterior facies delineata occurrit, cuius etiam ichnographia duabus tabulis proponitur: qualia autem ex INDVLGENTISSIMI REGIS ſenſim ceperit incrementa, ad eam, qua nunc ſuperbit perfectionem ut deuenerit, in praefamine declaratur.

Sed, quod Cl. Editori diuerſorum, pro eo, quo ſe inuicem ſuſcipiunt, ordine, muſeorum hiſtoriam ſuppedi-

ſuppeditare libuit, nos eius ſequentes normam breuiter aliquam eorum dabimus adumbrationem. Praeteribimus autem, quae ad internae conformationis rationem pertinent, quum totidem quibus factum eſt a ſolertiſſimo Auctore verbis eſſent tradenda, de diſpoſitione rerum, quae ſingulis continentur, naturalium tantum relaturi.

Primum ex his muſeum *Mineralia* complectitur, p. 6.
cuius parietes mineris terrisque exornantur, lapidum autem diſpoſitione feneſtrae coruſcant. Omnia ita digeſta deprehenduntur, ut ob duplex, quo aditus patet, atrium, poſſit cuique, qui vel ab ignobilioribus foſſilibus ad nobiliora tranſeundum eſſe arbitratur, vel contra, fieri ſatis. In mediis itaque poſt ingreſſum conſpiciendis pilis foſſilia, quibus ars ſplendorem dedit, vel arte compoſita corpora et quae ad fuſionem metallorum pertinent, in oculos incurrunt, id quod adductis comprobatur exemplis. Ab his ad mineralia ipſa accedimus, inter quae minerae auri compotes primo conſpiciuntur loco. Singulorum quidem pleniores deſcriptiones ſuppeditabit ſpecialior eorum expoſitio, hic tamen pretioſior eius modi rerum naturalium collectio per ſpecimina demonſtratur. Auri natiui et puriſſimi magnae moles, nec non arenae, auro diuites, et deinde minerarum quibus aurum admixtum eſt, quantitas varia occurrit, ex quibus aurum albi coloris notatu eſt digniſſimum, p. 10.
nec non auri natiui exempla, in plantis inuenti. Vltimo etiam loco aurum, arte paratum et ab *adeptis* ſic dictis, praeparatum ponitur, cui adiungitur argentum, ex cupro factum et a Lib. Barone DE BOETTGER in praeſentia diui *Regis* transmutatum.

Longe uberior porro eſt collectio minerarum ar- p. 12.
genti. Ditiſſimam et feraciſſimam eius noſtram eſſe Saxoniam nulli mineralogo eſt incognitum. Nihil monemus de argenti natiui compactis craſſioribusque

cruſtis: occurrit enim et hic argentem filiforme, aurei coloris. Exterarum regionum minerae argenti, ſeorſim collocatae, non minoris momenti ſunt.

His ex ordine ſuccedunt reliquorum metallorum minerae, cupri nempe, ſtanni, plumbi, ferri, et ſic porro, quae variis ornamentis additis animum intuentis egregie alliciunt atque delectant, a quibus ad ſemimetalla progreſſus fit, ad cobaltum nempe, biſmuthum, antimonium, arſenicum et alia, quibus pyrites, ſulphura et marcaſitae adiunguntur, quae ſalia et terrae deinde excipiunt, tum crudae, tum ſigilla-
p. 16. tae. Ex his terra ſic dicta miraculoſa Saxoniae, tanquam marmoris rudimentum, in horum etiam diſpoſitione primordium facit. Hi lapides a mollibus incipiendo ad duriores progrediuntur. *Fluores metallici,* cryſtalli ſpathaceae et quarzoſae ſequuntur et poſt haec ſingularis indolis lapides, ut odoriferi, aetitae, tandemque lapides duriſſimi nec non pretioſi. In medio huius muſei aedificia, ex quorum compoſitione, quicquid in ſubterraneis cryptis peragitur, intelligi poteſt, diſponuntur.

p. 21. Alterum, quod patet, muſeum petrefactorum pleniſſimum conſpicitur, nitidiſſime praeter ea exornatum. Stalactites reliquis praecedunt, adduntur tophi, corpora cruſta lapidea obducta, dendritae, et quorum forma corpora naturalia imitatur. Pone haec locantur vera in lapidem conuerſa corpora, et primo quidem loco vegetabilia. Ligna lapidefacta, cortices, rami et radices arborum, utpote maiori copia praeſentes, primario adducuntur loco, inter quos arboris ingentem molem conſideratione digniorem, olim iam a nobis adductam, obſeruamus*. Sequuntur reliqua ordine dicto et in primis corallia plantaeque ſic dictae marinae, ſubiunguntur porro his corpora, de quibus, num vere in lapidem fuerint conuerſa, an vero faciem eorum prae ſe ferant,

an

* vid. Comment. noſtr. Vol. I. Part. III. p. 522.

an potius animalibus magis, quam vegetabilibus ſint annumeranda, ambigitur. Optime cum his petrefacta regni animalis iunguntur, ex quibus animalia, in aquis degentia in varias claſſes ſubdiuiſa notamus. Sic enim piſces petrefacti, haud pauci ex noſtris terris et rariores adſunt, ad quorum diſpoſitionem adduntur hammites, gloſſopetrae tandemque cancri petrefacti, et conchyliorum largiſſima quantitas, ad methodum digeſtorum. Collectiones ſpecialiores, variorum eiusmodi corporum compoſitionem monſtrantes, rei illuſtrandae cauſa adpoſitae nouo ſunt ornamento, rariſſimis iterum ſpeciminibus ſuperbientes, quorum deſcriptiones hic a Cl. Editore proponuntur. Finem tandem imponunt partes animalium variae, tum etiam hominis, quorum vita non in aqua ſed in terra peragitur, quo praecipue perti- p. 28.
net ſceleton crocodili fere integrum, nec omiſſae ſunt per artem factae petrificationes, quibus olim, ut veras aeſtimarit, ſe inducere paſſus eſt Cl. BERINGERVS, publici iuris factas Virceburgi 1726. fol. ſub titulo *Lithographiae Virceburgenſis.*

Tertium deinde *muſeum vegetabilis regni* theſau- p. 29.
ros complectitur, inter quos herbarium plantarum exſiccatarum et pictarum, ſimul cum aliis, conformatione ſua, varietate et raritate notabilibus vegetabilibus, deprehenditur. Occurrit in primis collectio lignorum tum indigenorum, tum exoticorum, in tabulas ſectorum, quibus partim cortex adhaeret, ut interiorum partium configuratio melius appareat, partim ille ablatus eſt.

Ex hoc autem aditus patet in *muſeum nouum ana-* p. 35.
tomicum dictum, quod poſt annum huius ſeculi quadrageſimum ſextum, quum, quae ex anatome collectae fuerunt partes, regio iuſſu in academiam Vitebergenſem fuerant traducta, demum inſtitutum eſt, et ex variis, per ſolertem Cl. RVYSCHII artem praeparatis, partibus ſingularem indeptum eſt ſplen-

dorem. Aliae ex his in ſpiritu aſſeruantur, aliae ſiccatae. Sceleta oſſium, per artem compoſita et monſtrorum varii generis exempla non deficiunt, ut ex permultis quarundam rerum faciamus mentionem: ſiquidem ex ſingulis aliqua iam deguſtare tantum cogimur. Elegans inſtrumentorum anatomicorum et chirurgicorum apparatus, nec non Bibliotheca optimorum ſcriptorum B. HEVCHERI, regia munificentia huc delata, non ſatis extollendae indulgentiae manifeſta exhibet documenta.

p. 40. Obſtupeſcit denuo animus, ad *muſeum animale*, quod duplex eſt, dum progredimur. Ex cuius longitudine, quae ſeptuaginta ſex ulnarum eſt, ubique animalibus eorundemque partibus repleta, de collectionis magnificentia iudicari poteſt. Quantum ſpatium permiſit, cuncta ad methodi ordinem digeſta fuerunt; collocantur autem primo loco partes quadrupedum, et deinde integra animalia quadrupeda, vel detracta et farcta cute, vel in ſpiritu vini conſeruata, inter quae alibi vix videnda. Iuncta his ſunt varia monſtra animalium. Relictis reliquis, adnotamus calculorum, in animalibus genitorum, vel in corpora eorum ingeſtorum, numeroſam ſeriem. Lapides bezoardici veri, aegagropilae, deglutiti varieque mutati lapilli et alia, copia varietateque delectantia ſimilia corpora, hic reponuntur, ſimul cum rebus, quarum aliqua creditur eſſe affinitas, ut cerebrum petrefactum ſic vocatum et arachnolithi, et arte facti alii. Alteram hic obuiorum animalium claſſem non immerito conſtituunt crocodili, lacertae, bufones et animalia congenera, nempe, qui annectitur numeroſiſſimus rariſſimorum ex parte ſerpentum apparatus, quorum deſcriptionem, nondum editam, compoſuit ſaepe nominatus b. HEVCHERVS, ex qua varia notatu digniſſima, referuntur.

p. 56. Cum his iunguntur porro inſecta, in duas claſſes diuiſa, nempe in ea, quae pedibus deſtituuntur, et

ea,

ea, quae illis inſtructa incedunt. Papiliones, ſcarabaei et cicadae Surinamenſes atque exoticae variae copioſae adſunt, nec non noſtrarum terrarum completa collectio, ut de reliquis inſectis, quorum perſaepe domicilia adſeruantur cum iisdem, nunc taceamus. Alatis inſectis a latere adponuntur aues, quarum itidem exoticae et indigenae plures ſunt, hisque nidorum auium, nec non ouorum diuerſorum collectio adnectitur, finemque iisdem ſceleta diuerſa imponunt.

Alterum animalium *muſeum* theatrum eſt *animalium aquatilium*, in quo praecipuam merentur attentionem piſces integri, nulla ex parte mutilati, v. c. Vnicornu ſ. Narhwal, canis carcharias, delphinus, cet. Inter minores piſces torpedo eſt, piſces alati, remora, et permulti alii, ad methodum omnes diſpoſiti, quibus monſtra et excreſcentiae variae, in piſcibus deprehenſae adduntur. Hos piſces etiam excipiunt ſtellae marinae, quibus Linckianum de illis opus augeri poteſt, in teſtis oſtrearum deprehenſae ſtellae itidem occurrunt. Proximo ab his loco conſtituuntur animalia exſanguia incruſtata, conchylia et aſtaci. Poſteriores praecedunt reliquis, ex illis quos Gammaros, germani *Hummer* vocant, ſpecies minor deſcribitur ſtudioſius, quae ad inſulam *Heilgeland* inuenitur. p. 62. p. 72.

Separato deinde loco digeſtum extat *muſeum conchyliorum*, ad methodum Cl. KLEINII diſpoſitum, variisque artificioſe, per corpora haec naturalia, colore et forma multum diſcrepantia, congeſtis ornamentis ſplendidius redditum. Opus non eſt, ut de ſingulis quaedam notemus, quum rariſſimorum etiam ſpecimina hic non deſint, poſt uniualuia vero ſequuntur biualuia. Fila ex pinnis marinis, byſſo ſimilia hic videntur et margaritarum cuiuscunque generis copia, ſiquidem earum haud parca quantitas ex Elyſtro in Variſcia penes nos colligitur. Irregu- p. 73.

laris formae conchylia tandem et hic simul exposita habentur.

p. 78. Properamus ad sequens *Coralliorum et plantarum marinarum museum*, quae in lapidescentes, flexiles et molles diuiduntur. Coralliorum varii generis ut ingens numerus est, ita recte quidem Cl. Editor nigrum a veris distinguit et rubri albique mentionem iniicit, prioris aliquod exemplum adest, quod flores et semina ostendit, quas partes recentiores physici polypos esse demonstrarunt, ab Ill. naturae scrutatore Com. DE MARSIGLI transmissum. Ceratophyta vel distincta, vel aliis plantis marinis inhaerentia, copiosius pariter conspiciuntur, quae terrestres plantas quandoque exacte imitantur, inter molles spongiae eminent, quarum aliqua prope Lipsiam inuenta in aqua palustri non indigna est attentione, plantarum vero similium marinarum haud exiguus est numerus, in quarum descriptione studiosus naturae indagator suam adhuc utiliter collocare posset operam.

p. 88. Marinae maximam partem originis est succinum, quod peculiari museo parando ansam praebuit, cuius diuitias iam Cl. SENDELIVS exposuit, hic autem paucis, quanti aestimanda sit pretiosa eorum collectio, adductis exemplis depingitur. Subiungitur simul collectio ambrae gryseae.

Multitudo rerum congestarum, quae sui similem vix inuentura est, tandem aeque ac conueniens illis digerendis constituendum spatium, nouo *museo* inge-
p. 94. rere coegit Cl. Editorem *animalia quadrupeda*, hoc nonaginta quinque ulnas longum tribus ordinibus animalium exuuias farctas sistit, atque iuxta posita eorum sceleta: ferae bestiae primo, deinde animalia sequuntur domestica. Ex rarioribus etiam talia obseruantur archetypa, quae naturae scrutatores, quibus illa videre non licuit, de variis facile admissis, euitandis erroribus instruere poterunt. Tigris et

Leo-

Leopardus quatenus differant, breuis docet notarum diuersarum expositio. Prout enim hic magnitudine discrepat, ita ex luteo fuscum corpus transuersis nigris striis insignitur, quae rotundas nigrasque in illo maculas sistunt. Similium rariorum animalium omnis generis fere extant exempla. Inter arte facta et cum summo aeque studio ac impensis exstructa opera non innominatum relinquimus templum Salomonis. Neminem autem esse remur, quin horum thesaurorum, quorum meram ichnographiam suppeditauimus, auide sit descriptionem ulteriorem promissam expectaturus, verbis ut videtur pro dignitate non pingenda.

XIX.

Exercitium Academicum deiectionem corroborantem, et simul nexum purgationis aluinae cum sudore cutisque cum ventriculo et intestinis exhibens, Praeside IONA BOECKMAN, Med. Prof. Reg. et Ordin. Facult. Med. h. t. Decano. Respondent. *Petro Bettander.* Gryphiae, 4. 1755. 5 pl.

In hac dissertatione academica demonstrandum sibi sumit Cl. Auctor *purgando corroborari* ventriculum, intestina, et per haec totum quoque corpus. Sine p. 1.
iugi enim purificatione miseram esse corporis animalis vitam, euanescere omne robur, nullam esse sanitatem. Quid? quod fieri omnino non posse, existimat, quin ab interitu vindicetur fragilis haec machina, nisi vitae exitiali continuo liberetur spurcitie, quam ipsa illi ingenerat vitae actio. Haec praefatus triplici tractatione totum absoluit laborem. *Prima* morborum p. 4.
ex plenitudine ortum, eisque exhauriendo et depurgando medentem naturam, generatim considerans, perniciosas, siue amussi huic renitentes curatio-

 nes,

nes, tanquam praemiſſis repugnantes conſequentias
p. 5. paucis illuſtrat. Facile enim quemque deprehendere putat Cl Auctor, neminem fore morbis diu perſtiturum immunem, cui maior eſt nutritio, quam debita purgatio, ſeu, ut loqui ſolent, qui plus ingerit, quam egerit; ſtrenuoque corporis labore egeſtorum portionem ingeſtis adaequatam, firmiſſimamque obtineri valetudinem: hanc vero negligentes regulam conſtanti ſanitate parum uti, viriumque labore premi. Quare ſanabilem quemuis morbum, intra limites noſtri corporis natum largiter excernendo optime ſuperari aſſerit, ſimulque addit copioſas, easque tempeſtiue promotas purgationes omnis ſolidae curationis apicem quaſi, centrumue et verum
p. 8. efficere fundamentum. Hac occaſione grauiter inuehitur in hos, qui regulam hanc, ſummis, ut ait, medendi ſcientiae antiſtitibus, et prudenti cuiuis practico commendatiſſimam negligunt, quin aſpernantur.

p. 14. Pergit deinde ad *alteram* tractationem, qua corroborantem et morbis auerruncandis neceſſariam catharſin, ex principiis medicinae et obſeruationibus pathologico-therapeuticis, oſtendere contendit. Iuſtam igitur toni, ſeu roboris et purificationum corporis noſtri proportionem, firmiſſimum, quin unicum, eſſe fundamentum, ipſa docere medicinae elementa, affirmat. Ipſum autem optime compoſitum motum progreſſiuum, et tonicam humorum in aequalem ambitum diſtributionem, vitam et ſtatum corporis noſtri perficientem, iugi particularum attritu, peſſimas gignere ſordes, toti exitioſas machinae,
p. 18. hinc e corpore eliminandas, docet. Saluberrimam autem hanc corporis depurationem in primis per aluum, vias urinarias et poros extremae cutis, qua totum corpus humanum includitur, in plurimis recte valentium quotidie fieri, nemo ignorat. Colligit inde Cl. Auctor: catharſin ſeu purgationem aluinam,

nam, tum ad rite promouendas reliquas principes excretiones, quam ad vires corporis noſtri confirmandas, ſumme eſſe neceſſariam. Conſtare enim p. 21. dicit: motus ſe et excretorios ad vitam tuendam niſu tendere continuo, moliente imminutionem perniciosae abundantiae. Hinc quamcunque largam catharſin a natura, vel fideli quodam prudentique miniſtro eius ſuſcitatam viribus minime inimicam, ſed potius firmandis hiſce quam maxime iudicat proficuam. Tantum enim abeſſet, ut eius modi exinanitione vires conſumerentur, ut noua indies caperent incrementa, et opinione citius ſtatus naturalis rediret. Quae omnia ceteris paribus accipienda eſſe quilibet perſpiciet.

In *tertia* denique tractatione amicam illius excre- p. 25. tionis cum ea, quae per cutem fieri debet, hinc cuticulari, *peripherica* Cl. Auctori dicta, perſpirationem ſudoremque putes, conſenſionem e corporis noſtri ſtructura et praxi *clinica*, quod aiunt, ſeu medicorum euincere conatur experientia. Quia enim conſtringendo et relaxando operari dicitur tonus corporis noſtri, ſudorem et deiectionem modum ſibi inuicem ac normam praefinire cenſet. Quibus praemiſſis, ſequentem inde cogit concluſionem: *Ergo,* p. 30. inquit, *quicunque ſpasmos tam interiorum, quam exteriorum partium, v. gr. hypochondriaco-hyſtericos, podagricos aliosue arthriticos remedia aluum ſoluentia exigere negat, ipſa artis medicae elementa, ut pote doctrinam de circulo et vitali tono, adeoque totum profunde ignorat corporis noſtri mechanismum.* Praecedentem cautelam et hic valere medicorum facile negabit nemo. Dari autem remedia aluum corroborando ducentia praxin medicam iam pridem comprobauiſſe arguit Cl. Auctor. Inter haec in primis nominat Rhabarbarum, huic addit pilulas laxantes balſamicas amaras, quibus multum laudis tribuit, easque reliquis anteponit remediis laxantibus. In vitiis enim motus tonici

nici balſamicorum laxantium uſum toti peripheriae et generi neruoſo ſalutarem eſſe, ex b. HOFFMANNO probat, quippe perſuaſiſſimum ſibi habet, virtute earum balſamica impuros humores noſtri corporis
p. 33. ad peripheriam duci, et varias hinc haerentes noxas, exanthemata vocant, aluum et diapnoen ſimul mouendo, feliciter expelli. Quod reliquum eſt, arctiſſimum peripheriae cum primis viis connubium, amiciſſimamque conſpirationem, non ſolum praxin clinicam, ſed et anatomicam ad oculum demonſtrare affirmat: in cuius fidem VIEVSSENIVM, WINSLOWIVM et HALLERVM adducit, qui neruos, integumentis corporis noſtri partibusque periphericis ſenſum conciliantes motumque, cum pari octauo, ſeu *vago*, et cum neruo, qui dicitur intercoſtalis, communicare docuerunt.

XX.

FRIDERICI AVGVSTI CARTHEVSER, Med. D. Acad. Elect. Mogunt. Scient. util. Socii Ordin. Rudimenta Oryctographiae Viadrino-Francofurtanae. Francofurti ad Viadrum, apud I. C. Kleyb. 1755. 8. pl. 6.

Egregie omnino in mineralium ſcientia verſatum eſſe Cl Auctorem, et elementa mineralogiae, quae ipſe ſuperiori anno edidit, quaeque et nos indicauimus *, et iam a nobis recenſenda eius rudimenta oryctographiae Viadrino - francofurtanae confirmant uberrime. Generalem enim eamque ſyſtematicam mineralium corporum diſpoſitionem ante quum exhibuerit, eorum idem nunc tradit enumerationem, quae raro vel frequentius in agro patrio intra duorum vel ſex ab urbe milliarium ſpatium occurrunt. Ordinem eundem nominaque eadem ſpecierum, quae in

* vid. Comment. noſtr. Vol. IV. Part. III. p. 545.

in elementis mineralogiae dedit, retinuit Noſter. Rariorum non nullorum notitiam ipſum ſibi comparaſſe fatetur ex ampliſſimo Cl. CAROLI HENRICI MÜLLERI, Senatoris in patria urbe, gazophylacio. Pauca vero de agri Francofurtani ſitu et conditioni- p. 1.
bus ceteris praefatus, ad ipſam progreditur foſſilium hic occurrentium recenſionem. Ex qua pauca ſufficiant adduxiſſe. Inter terras notanda nobis viſa eſt p. 7.
argillae ſpecies, quae coloribus ex albo in rubellum vel luteum vel griſeum variat, politurae ope ſplendet, uſibusque tinctoriis et pictoriis apta, circa pagum Lichtenberg ante annum circiter effoſſa. Lapidum p. 13.
claſſis, praeter ſpati eam ſpeciem, quam glaciem mariae vocant, copioſe hic occurrentem, offert etiam micam aliam lamellis paruis, opacis, rigidis, diſperſis, nunc aureo, nunc cupreo, nunc argenteo imbutam colore: in illa aurei vel cuprei coloris ferrum latet, per experimenta chemica extrahendum; in hac argentea non aeque. Alia etiam mica argentea, ſplendens, inſtar vitri ruſſici flexilis, variis adhaeret lapidibus. In vulgari ſilice interdum reperitur maſſa quaedam, p. 17.
ex tuberculis hemiſphaericis, teneris, ſubdiaphanis, nebuloſo griſeis compoſita, unum cum ipſo ſilice efficiens corpus. Vulgaris quidem lapis calcareus vix occurrit, ſimilis tamen effoditur materia alba, friabilis, iisdem uſibus, ac calx viua, apta reperta: copioſe vero calcarei rudiuſculi, nitorem adſumentis, vagi fragmenta offert ager Francofurtanus, petrefactis variis frequentius ſcatentia. Referri huc etiam poſſe viſus eſt lapis quidam oblongus, hinc laeuis, planus, niger, illinc conuexus, aſper, griſeus, cultro ſi radatur, ſtercoris ſuilli fere inſtar foetens, ſaxique ſuilli nomine imbutus. Calcareos denique ex aqua generatos ſiue tophos ſaepe in ripam eiicit viadrus, vel poſt inundationem in agris relinquit. Praeter p. 25.
nitrum embryonatum, terrae hinc inde immixtum et aluminis mineram, fiſſili inhaerentem, prope oppidum

dum Koenigswalde et Freyenwalde effodiendam, nul-
p. 26. la ſalina corpora hic inueniuntur. Neque ulla hic
ſunt inflammabilium veſtigia; ſuccini vero duo fruſta
bis reperta ſunt; alterum flauum, pellucidum, aeque
durum, ac Pruſſicum, prope pagum Schaumburg ex
viadro extractum fuit; alterum in agro Lichtenber-
genſi inter arandum a ruricola effoſſum eſt: Quo mo-
do vero huc illa deuenerint, dubium relinquitur.
p. 30. Praeter binas ſpecies ochrae martialis nulla quoque
metalla habet ager Cl. Auctoris patrius. Magnus
vero mineralium heteromorphorum occurrit nume-
rus, petrefacta omnis generis in ſe comprehenden-
tium, quae tamen diffuſum nimis foret huc referre.
p. 68. Appendicis loco fontis cuiusdam martialis conſidera-
tio additur, in horto quodam ſuburbii Lebuſienſis,
haud longe a propugnaculo urbis Francofurti qui
ſcatet, a nemine hactenus deſcriptus. Quem per ex-
perimenta patuit in ſe continere principium aliquod
vitriolico-martiale, tenerius, et partes terreo-alcali-
nas, calcareas, indeque viribus in primis praeditum
roborantibus. Externus eius datur uſus et internus;
frequentior in poſterum virtutem magis forte decla-
rabit.

XXI.

Noua phyſico-medica.

Doctores et Profeſſores, qui *Romae* in *Archigymnaſio* dicto medicas iam habent praelectiones*:

M. SIGISMVNDVS TONCIVS, Senenſis, in Inſtitutt. Medic. theoreticae.

M. FRAN-

* Deſumſimus hic loci citatos medicos Romanos ex catalogo praelectionum, quae publica lege atque auctoritate haberi debuerunt per annum, quem iamiam tranſegimus, huius ſeculi quinquageſimum quintum: hinc omnino dubii ſumus, num eodem etiam ordine,

M. FRANCISCVS AVRELIVS GINANNESCHI, Senenſis, in Elementa Botan. et Chirurg.

R. P. M. FRANCISCVS IACQUIER, Gallus, Ordin. Minimor. in Phyſicam experimentalem.

M. PETRVS ANGELVS ROTVNDVS, Romanus, in Medic. theoret. et practicam.

M. NATALIS SALICETVS, e Nebio in Corſica, in Inſtitutt. Anatom. et Chirurg.

M. IOHANNES LAVRENTIVS GVARNIERI, Senenſis, in Medic. pract.

M. COSMVS GRILLI, Meſſanenſis, in Med. pract.

M. ALOYSIVS PHILIPPVS GIRALDI, Ferrarienſis, in Elementa Chemiae.

Diebus vacantibus et feſtiuis:

M. NATALIS SALICETVS, e Nebio in Corſica, Anat. et Chirurg. Profeſſor.

R. P. IOANNES BAPTISTA MARATTI, Romanus, Abbas Congreg. Vallis Umbroſae, Profeſſ. Botan.

M. IOSEPH. CANDIDI, Romanus.

M. ALEXANDER PASCOLVS, Peruſinus, in Medic. pract.

M. NICOLAVS MICHELANGELVS, de Rocca Contrada Senogallienſis Dioeceſis, in Medic. pract.

Membra *Inſtituti Litterarii* dicti, quod *Bononiae* floret, quae per annum 1755 lectiones phyſicas medicasque habuerunt *:

V. Cl. DOMINICVS GVSMANNVS GALEATIVS, Phyſicus.

V. Cl.

ne, quo ſcholas habere iuſſi ſunt, in ipſo ſeſe excipiant collegio, anque ſimul aliis fungantur muneribus?

* Quae paulo antea diximus de medicis Romanis, haec

V. Cl. IACOBVS BARTHOLOMAEVS BECCARIVS, Chymicus.

IOSEPH. MONTI, Naturae Hiſtoricus.

PETRVS PAVLVS MOLINELLI, Chirurgiae Profeſſor.

Madriti Potentiſſ. Hiſpaniarum Regem Collegio medicorum ibidem florenti hortum donaſſe botanicum, in eiusque culturam quoque ſufficientem redituum copiam, duosque rei herbariae conſtituendos profeſſores decreuiſſe, earumque omnium rerum gerendarum curam primo ipſius archiatro, Ill. IOSEBHO ZVGNOL, dediſſe legimus.

Ferro praecidendam eſſe, quae ſeruari nequit, vitiatam corporis partem, ſincera ne trahatur, ad unum omnes huc uſque affirmarunt chirurgiae cultores. Iſta hinc inde quam maxime ardua enata fuit de amputatione doctrina, quae noſtris quoque temporibus, uti reliquae artis partes, Gallorum in primis chirurgorum ſtudio atque ſagacitate inſignia cepit incrementa. Quo factum quoque fuit, ut dexterrimi olim viri, b. LE DRAN, experimentum, quo totum humerum, inciſo articuli ligamento, ex hoc ipſo eximi poſſe docuit, omnium moueret attentionem atque admirationem. Grauior tamen difficiliorque multo, ſi umquam forte praeſtari poſſit, non nullorum ex recentiſſimis videtur eſſe opinio, qua fieri poſſe ſibi perſuadere velint, ut et totum femur ex ipſo tolli queat acetabulo *. Ea interim a Regia Chirur-

omnia quoque monenda ſunt de hiſce Bononienſibus, quippe quos itidem ſecundum lectionum catalogum citamus.

* Ad manus nobis iam eſt *Quaeſtio medico-chirurgica*, Praeſide M. PETRO LALOVETTE, Doctore Medico, Pariſiis anno 1748 defenſa: *An femur in cauitate Cotyloideâ aliquandò amputandum?* qua in diſſertatione

Chirurgorum, quae *Parisiis* fundata est, Academia digna iudicata fuit, quae a viris doctis earumque rerum intelligentibus atque peritis ulterius inuestigaretur. Quam ob rem praemio, a b. LA PEYRONIE legato, ad annum proxime futurum, 1757, distribuendo, hancce proposuit quaestionem illud collegium: Determinare eos casus, ubi excisio femoris ex ipso articulo unicum vitae aegrorum conseruandae videri possit auxilium; numque haec ipsa vere suscipi operatio, quaque demum methodo optime praestari queat? Conditiones ab iis, qui commentarios super propositis ab Academia quaestionibus conscriptos ad eam mittere velint, obseruandae, sunt adhuc eaedem, ac olim a nobis expositae. Cl. MORAND, perpetuus Academiae illius Secretarius, ad exitum usque huius, quem agimus, anni 1756 oblatas ipsi accipiet indicati iam argumenti dissertationes.

Insuper iam *dicta Academia*, confirmandae arti suae amplificandaeque semper intenta, ex iisdem, quos beati LA PEYRONIE legatum ipsi suppeditat, reditibus, nummum aureum ducenta pondo gallica aequantem, quouis anno illi offert ex chirurgis, ii vel extranei sint, vel in ipso regno degant, (*Regnicoles*,) modo non sint Academiae membra, qui tractatu quodam cuiuscunque demum argumenti, quod cuiuis Auctori enucleare libuerit, illum prae reliquis mereri visus ipsi fuerit.

Vt *eadem* porro quoque laudabilem quandam pro stabiliendis magis magisque utilissimae artis fundamentis

tatione docte satis exarata, Cl. Auctor asserit, in carie capitis ossis femoris vel cauitatis cotyloideae, hancce et debere atque posse suscipi operationem, modumque ideo docet, quo ea perfici queat, solutis sub finem obiectionibus, quae contra istam moueri possint.

mentis eiusque ulterius extendendis limitibus excitet aemulationem inter chirurgos, quouis anno illorum quinque, ii siue sint academici, liberorum, qui dicuntur, ordini adscripti, siue tantum in regno viuant, qui vel commentarium de aliqua re chirurgica conscriptum, vel tres modo obseruationes utiles notatuque dignas ipsi exhibebunt, singulo ex iis quinque dabit aureum nummum centum *francorum*, (*francs*,) pretii.

Burdigalensem scientiarum Academiam praemio iam proxime elapso anno, 1755, effectuum, quos atmosphaera habeat in vegetabilium prouentum, explicationem designasse, iam olim * enarrauimus. Quum experimenta in primis, quae ideo caperent viri docti, expectasset Academia, a nemine vero ipsius voluntati satis factum sit: eandem thesin anno futuro 1757 iterum praefigendam voluit, optans, ut vel iam cognitis, vel nouis potius eum in finem institutis, eruditi declarent experimentis: Quo modo succorum, quos vegetabilia continent, motus atque transpiratio se habeat ratione diuersarum aeris qualitatum diuersique solis aeque ac lunae cursus vel positionis, (*différens aspects du Soleil et de la Lune.*)

Eidem anno 1757 ab *eadem* assignatae ** quaestionis solutio: quaenam deputandae vineae optima sit ratio, tum quoad diuersa vitis genera, tum diuersum, quo ea colitur, solum? expectabitur, uti et alterius theseos huicce, quem agimus, anno 1756 praefixae de optimo vina reddendi clara modo.

Nouum denique *Ill. illa Academia* proposuit problema, cuius discussionem anno 1758 dicauit: Quaenam optima nimirum sint adminicula in locis siccis efficien-

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. Part. I. p. 168.
** loc. cit.

efficiendi prata, et quaenam in illis facillime crescere queant plantae, quibus armenta cum pecoribus pasci possint? (*à y nourrir le gros et le menu betail.*) Commentarii ideo Academiae exhibendi vel ad eius Secretarium, Ill. Praesidem BARBOT, vel ad librariam viduae b. BRVN officinam transmittendi sunt. Reliqua, ut satis nota, cur repetamus, non esse arbitramur.

Quae nuper etiam diximus * de auditus explicanda theoria, ab Academia scientiarum, quae *Tolosae* floret, pro triplicato praemio, anno 1757 decernendo, proposita, ea nunc quoque ab eadem repetita legimus, praesertim quod roget viros doctos, ut cuiusuis partis, quae ad hoc conformandum organon concurrit, actionem ad soni efficiendi perceptionem necessariam accurate atque solide determinare annitantur.

In ultimo ex illis solemnibus, quos anno quouis celebrat Regia Scientiarum Societas *Gottingensis*, conuentu, nuper die vicesimo secundo mensis nouembris habito, dissertationes, quas de variis ab ipsa olim propositis quaestionibus non nulli viri docti ad eam miserant, publico subiecit examini, ex quibus earum, quae physici et oeconomici sunt argumenti, aliquam facere iam lubet mentionem. Quum ad priorem illam de inuestiganda illius terrae utilitate, quae cinerei coloris est et prope Hertzbergam in Ducatu Lüneburgensi effoditur **, soluendam quaestionem commentarii ad Societatem peruenissent nulli; super altera vero, de corio perficiendo, saepe a nobis commemorata *** conscripti eo plures ad illam missi

* ibid. p. 167.
** l. c. Vol. III. P. IV. p. 733.
*** l. c. Vol. III. P. I. p. 165, P. IV. p. 732 et Vol. IV. P. I. p. 166.

missi fuissent: duos ideo ex his ea voluit exornare praemio, quorum unus Virum Cl. ISRAELEM WALTHER, verbi diuini ministrum Westhoffensem prope Wormatiam in Palatinatu inferiore habuit auctorem; alter vero Ill. IOANNEM CHRISTOPHORVM HENNICKE, virum doctum, candidum nobisque amicum, Med. D. Principis Comitumque Hohenloicorum Consiliarium et Archiatrum, Oehringiae in Franconia degentem. Illum priorem, quercuum corticum loco, ad perficiendum corium, genistam in primis, ubiuis fere locorum obuiam, hunc autem posteriorem inter alia, tormentillae potissimum atque symphyti radices, commendasse legimus.

Quod commemorare nuper casu quodam praetermisimus, illud adhucdum cur adducamus, habere nobis videmur, ab eadem nimirum Regia Scientiarum Societate *Gottingensi* Cll. Viros, IOANNEM HENRICVM GOTTLOB DE IVSTI, Potentiss. Magnae Britanniae Regi a consiliis rerum metallicarum, in extraordinariorum, qui praesentes sunt, IOAN. GESNERVM vero, celeberrimum illum physicum et Tiguri in Heluetia Canonicum, in exterorum sociorum numerum, superiore iam anno receptos fuisse.

Vir Cl. IO. ALBERT. SCHLOSSER, Med. D. *Amstelodami* nunc medicinam faciens, quem olim laudandi habuimus occasionem * in itinere, quod literarum causa abhinc aliquo tempore per quasdam Galliae Angliaeque confecerat prouincias, *Londini* commoratus, obseruationes suas, per meridionalem Angliae regionem collectas cum Regia Scientiarum Societate ibidem constituta communicauit, ab eadem ideo, in gratiarum significationem, sociorum ipsius numero adscriptus.

Quam

* l. c. Vol. III. P. I. p. 60.

Quam ſingulare corpus ſit metallicum omnique et chemicorum et medicorum inueſtigatione digniſſimum, antimonium, omnes norunt. Quam ob rem factum quoque fuiſſe conſtat, ut a multis chemicis illud huc uſque variis tentata fuerit et explorata modis. De eo tamen non nulla adhuc ſibi ſuoque ſtudio relicta fuiſſe exiſtimauit Cl. IOANNES HVXHAM, Med. D. Plymuthi in Anglia medicinam cum laude faciens, ſuis potiſſimum *obſeruationibus de aere et morbis epidemicis* * inter viros doctos clarus; ideoque in naturam eius indefeſſo inquiſiuit labore, et cuncta, quae in praxi triginta annorum obſeruauit, in unum collegit volumen, idque ſub forma commentarii Regiae Scientiarum Societati *Londinenſi*, cui iam antea adſcriptus fuerat ſocius, obtulit **; qui ab ea quoque tanto cum applauſu exceptus fuit, ut in conuentu, die triceſimo menſis nouembris anni praeteriti habito, nummum memorialem, ut palmam, tribueret illius Auctori, quem ex teſtamento equitis cuiusdam, cui COPLEY nomen fuit, quouis anno dare ſolet illi, qui vel inuentis, vel obſeruationibus nouis, alios antecellere viſus fuit Societati.

Qui *Hamburgi* locum tenet phyſici dicti illius ciuitatis ordinarii, Cl. FRIDERICVS LVDOVICVS CHRISTIANVS CROPP, Med. D. ab Imperiali Naturae Curioſorum Academia in ſociorum numerum receptus nuperrime ideoque CRITONIS tertii cognomine cohoneſtatus fuit.

 Quan-

* l. c. Vol. II. P. III. p. 517.

** Inſertus ille legitur ultimo, quod ſuperiore anno prodiit, Actorum Societatis Scient. Londinenſis volumini ad annum 1754 pertinenti, cuius rationem lectoribus noſtris proxime exhibituri ſumus. Separatim is etiam poſt recuſus fuit in forma, quam dicunt octauam, additis in eius augmentum aliquot annotationibus.

Quantam ad ſtabiliendas confirmandasque amicitias vim habeat ſtudiorum ſimilitudo, comprobauit ſuo huc uſque exemplo Cl. IOANNES FRANCISCVS SEGVIERIVS, Inſtituti Bononienſis Socius et de Regia Scientiarum Academia Pariſienſi, Vir, uti doctiſſimus, ſic et integerrimus nobisque amiciſſimus, ſua in primis *bibliotheca botanica*, *plantisque Veronenſibus* inter viros doctos clarus factus, quippe qui ſingulari quodam amore ductus erga b. SCIPIONEM MAFFEIVM, Virum, dum viueret, inter alia literarum genera, hiſtoriae quoque naturalis et amantiſſimum et ſtudioſiſſimum, *Nemauſo*, quem ipſi locum fortuna dederat patriam, ante plures nunc annos ſeſe contulerat *Veronam*, MAFFEII hoſpitio omnibusque amicitiae documentis exceptus, ut et huius frueretur familiaritate eoque comite hiſtoriae naturali indagandae daret operam. Iucundiſſimo autem hoc amicitiae vinculo per MAFFEII obitum * disrupto, nec amplius *Verona* habere viſa fuit SEGVIERIO, quo delectaretur. *Nemauſum* itaque reuertendi non ſolum cepit conſilium, ſed iter quoque eo iam ſuſcepit, exoptatiſſimum ibidem expectans literarium otium; quo ut diu nec interrupta umquam ratione frui queat Optimus ille Vir, prae ipſius et uniuerſae rei literariae amore, ex animo precamur.

Lipſiam ad nos qui redierat ex Ruſſia minore dicta ante biennium et quod excurrit, Vir Cl. IOANNES CRISTIANVS HEBENSTREIT, Med. D. Academiae Scientiarum Petropolitanae Socius et Hiſtoriae naturalis Profeſſor Honorarius, iterum Petropolin profectus eſt Lipſia. Is anno 1749 primum in locum GMELINI, nunc beate defuncti, illuc vocabatur; anno 1751 autem ex commendatione b. HERRMANN KAAV BOERHAAVE, Ill. quondam

* vid. Comment. noſtr. Vol. IV. Part, II. p. 358.

dam Potent. Ruſſorum Imperatricis Archiatri, ordinarius conſtituebatur medicus Praepotentis Ruſſiae minoris *Hetmanni*, qui appellatur illius prouinciae praefectus, et Academiae Scient. Petropolitanae Praeſidis, Comitis DE RASOVMOWSKY, huncque ſequebatur in Ucraniam, poſtquam ei antea locus inter Academicos Petropolitanos Honorarios cum annuo ſalario decretus atque datus fuerat. Poſt obitum b. STEPHANI KRASCHENINNICOWII, Profeſſoris Petropolitani, quem olim habuerat Adiunctum, poſt Collegam, ſuperiore anno, ut denuo inter Academiae Socios priſtinum occuparet locum, et, quo olim functus fuerat, munus iterum ſuſciperet, honorifica nuncupatione ab Academica illa *Cancellaria* dicta inuitatus et ſingularibus, quae ei inſimul oblatae ſunt, conditionibus excitatus, hanc prouinciam denuo accepit. Scriptis quidem huc uſque editis nondum inclaruit; id, quod tamen ideo factum eſſe ſcimus, quod partim omne fere tempus rerum naturalium diſquiſitioni impendit hincque ſibi copioſam rerum naturalium cognitionem comparauit; partim medicinam ex voto aegrotorum fecit inter ciues noſtros. Interim Illuſtriſſimus Academiae illius Scientiarum Praeſes et Cancellariae Academicae Conſiliarii, qui eruditionem eius atque merita optime norunt, ideo ad ſuos eum reuocarunt, quo ſtudium hiſtoriae naturalis in ampliſſimo imperio Ruſſiaco ulterius colat atque perficiat. Relinquit is omnino apud nos, qui integerrima eius fruendi amicitia gauiſi ſumus opportunitate, et deſiderium ſui, et negotiorum cum fide atque dexteritate peractorum laudem.

Brunſuiga nunciatum legimus, quod Vir Illuſtris, HENRICVS IOANNES DE MEIBOM, Med. D. Sereniſſ. Brunſuicenſis Ducis Conſiliarius Aulicus et Archiater, Collegii Medici Decanus et Collegii

M 3 Ana-

Anatomico-Chirurgici Director et Capituli a St. BLASIO dicti Canonicus, acceptam a maioribus dignitatem equestrem publice in posterum se profiteri eaque uti velle declarauerit. Abauus enim ipsius, HENRICVS DE MEIBOM, historiarum peritissimus, a suo Domino, HENRICO IVLIO, Brunsuicensi Duce Episcopoque Halberstadiensi anno 1590 negotiorum gerendorum causa, ad Imperatorem RVDOLPHVM secundum, Pragam missus, ab eo propter insignia sua merita, in equitum ordinem relatus fuerat; quam honorifice partam gloriam proauus, auus paterque Nostri aeque, ac hic ipse, suis quoque meritis tuiti fuere.

De operoso illo Viro multaque numquam non moliente, Cl. GAVTIERIO, nouam tabularum suarum anatomicarum ipsum suscepturum esse editionem, ante aliquod tempus ad lectores nostros iam retulimus *; quam quoque proxime expectari posse nunc accipimus, ita tamen dispositam, ut, quae primum prodibit, illarum edendarum pars supplementi loco inseruiat prioris illius, quae in anatomicorum iam versatur manibus, editionis augmento atque perfectioni. Viginti illa constabit tabulis grandibus, quarum decem repraesentabunt extremitates corporis inferiores, reliquae vero splanchnologiam, angiologiam et neurologiam comprehendent: quam ob rem omnes, qui prius illud opus iam possident, hoc de suo instituto certiores insimulque rogatos cupit, ne hancce ipsis oblatam occasionem, qua absolutum sibi comparare queant opus anatomicum, velint negligere, sed ut nomina sua, quam primum facere possint, vel Auctori ipsi, vel bibliopolae Amstelodamensi, MARCO MICHAELI REY, dare ideoque octoginta quatuor pondo gallica in antecessum soluere haud recusent. Soli enim huic editionis nouae

* l. c. Vol. IV. P. I. p. 169.

nouae particulae, omiſſa ſubſecutura, ſubſcribere, uti vocant, licet iis, qui prioris iam ſibi compararunt exempla.

Altera, quae iam dictam excipiet huius collectionis, diſtributio ſex et viginti continebit tabulas, omnes illas icones, quas prior exhibebat editio comprehenſuras. Eos omnes, qui, praemiſſa conſtituti pretii ſolutione, editionem operis adiuuant, in duas claſſes diuidit Cl. Auctor, unam eorum, qui omnem pro toto opere pecuniam ſoluent praeſentem ante, quam prior eius pars prodierit; quippe qui centum ſexaginta octo pondo gallica dabunt; alteram vero eorum, qui, diſtributa iam hacce particula priore, accedent, qui ducenta duo numerabunt pondo; ultra haec vero quinquaginta adhuc poſtulabuntur ab illis, qui, neglecto prorſus illo tempore, opus illud uniuerſum cupient.

Monachii nuperrime, die ianuarii quarto e viuis exceſſiſſe legimus IOANNEM IOSEPHVM *Nobilem* DE BERGER, Sereniſſ. Bauariae Principis Electoris Conſiliarium et Archiatrum, quatuor et quadraginta annorum aetatem adeptum.

XXII.

Supplementum alterum indicis ſcriptorum phyſico-medicorum, quae anno 1753 prodierunt.

Hiſtoire des plantes de l'Europe et des plus uſitées qui viennent d'Aſie, d'Afrique et d'Amerique, où l'on voit leurs figures, leurs noms, en quel tems elles fleuriſſent et le lieu où elles croiſſent, avec un abregé de leurs qualités et de leurs vertus ſpecifiques, diviſée en deux Tomes et rangée ſuivant l'ordre du Pinax de GASPAR BAVHIN. à Lyon.

La Chirurgia completa ſecondo il ſyſtema de Moderni; Tomo I. continente la deſcrizione breve, ed eſſatta del corpo umano, la ſpiegazione della ſua meccanica; ed un idea generale de ſuoi deſordini; Tomo II. continente la ſerie delle malattie del corpo umano, i mezzi ſomminiſtrati dalla Chirurgia per ſanarle, i medicamenti, etc. una raccolta delle droghe, etc. traduzione prima dal Franceſe. In Venezia, 12.

Apologia Anatomica di un Profeſſore di Anatomia, chè defenſe I. E. D. C. PETRIOLI contra la difeſe del S. N. GIRALDI ſoſtenuto del S. BASSANI della dottrina di E. BOERHAAVE nei luoghi confutati da eſſo PETRIOLI non inteſi dal detto Autore e ſuoi defenſori. Roma, 4.

ALEXANDR. AINSLIE, Diſſ. de vomitu idiopathico. Edimburgi, 4.

Tirocinium botanicum Edinburgenſe conſcriptum a CAROLO ALSTON. Edimburgi, 8.

IO. ARBVTHNOT, ſpecimen effectuum aeris in humano corpore, quod primum gallice interpretatus eſt Cl. BOYERVS; latine reddidit, additionibus illuſtrauit P. F. F. FELICE. Neapoli, 4. mai.

ION. BÖCKMAN, Diss. de sudore corroborante. Resp. *Io. Georg. Coliander.* Gryphiswaldae, 4.

Memoires historiques sur la Louisiane contenant ce qui y est arrivé de remarquable depuis 1687, jusqu' à present avec l'etablissement de la Colonie Françoise: le climat, la nature et les productions du païs, la religion des Sauvages, leurs moeurs et leurs coutumes composés sur les memoires de Mr. DVMONT. 2 Voll. à Paris, 12.

Observations sur l'histoire naturelle, sur la physique et sur la peinture, avec des planches imprimées en couleur; par Mr. GAVTIER. Année 1753; septieme, huitieme et neuvieme partie. à Paris, 4. mai. c. f.

NICOL. GIRALDI, Riflessioni anatomiche sopra le censure ultimamente date alla luce contro il dotto Medico E. BOERHAAVE del Sign. GAETANO PETRIOLI. Roma, 8. mai.

IACOB GRAINGER, Diss. de modo excitandi ptyalismum et morbis inde pendentibus. Edimburgi, 8. mai.

ROBERT. INNES, Diss. de ileo. Edimburgi, 4.

GVILIEL. KRAMER, Diss. continens Theoremata physico-medica de lumbricis corporis humani. Viennae Austriae, 4.

PEHR KALM, Diss. historisk och oeconomisk beskrifning öfwer Sagu-Sokn i Abo laehn. Resp. *Christian. Cavander.* Abo.

Eiusd. Diss. historisk och oeconomisk beskrifning öfwer Siöstaden Nystad. Resp. *Ephraim Höckert.* ibid.

Eiusd. Diss. det som bör i ackt tagas vid Belägenheten af en landgord. ibid.

Guide des accoucheurs de Mr. MENARD. Nouvelle edition. à Paris.

DONALD MONROO, Diss. inaug. de hydrope. Edimburgi, 8.

Lettre de Mr. MORAND à Mr. LE ROY sur l'histoire de la femme SVPIOT. à Paris, 8.

GILBERT. STEWART, Diss. de morbis ab aetatis mutationibus oriundis. Edimburgi.

PETRI TABARIANI Obseruationes anatomicae, annotationibus variis, non nullis obseruatis et nouis iconibus ornatae. Editio secunda auctior et completior. Luccae, 4. c. f.

IO. D'VRBAN, Diss. de haemorrhagia uterina. Edimburgi.

EDWARD WRIGTH, Diss. de ferri historia naturali, praeparatis et usu medico. ibid.

XXIII.

Supplementum indicis scriptorum physico-medicorum, quae anno 1754 prodierunt.

Verhandelingen uitgegeeven door de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen te Harleem. Erste Deel. Harleem, 8. mai.

Memoires de l'Academie des belles-lettres de Caen. à Caen. 8. (*Argumenti magnam quoque partem physici.*)

Mémoires de Physique pure, sans Mathématiques, de toutes les Academies des Sciences rassemblés en un seul corps et rangés selon l'ordre de leur publication. Tome premier pour les Années 1665, 1666, 1667. à Lausanne, 4. c. f.

Raccolta d'opuscoli scientifici e filologici. Tom 50. Venezia, 12.

Systema Noologiae Medicae more geometrarum conditum. Lemgouiae, 4.

The Scots Gardiner's Director containing instructions to those Gardiners, who make a Kitchen-garden and the culture of flowers, their business etc. particularly adapted to the climate of Scotland, by a Gentleman one of Members of the Royal-

Royal-Society. Edinburgh. 8. (*Auctor esse dicitur Cl.* IVSTICE.)

IACOB AINSLIE, Diss. de ictero. Edimburgi.

A dissertation on quik-lime and lime-water by CHARLES ALSTON, The second edition. Edinburgh, 8.

Le Microscope à la portée de tout le monde, ou Description, calcul et explication de la nature, de l'usage, de la force des meilleurs Microscopes; traduit de l'Anglois de HENRY BAKER. à Paris, 8.

Dissertatio ad Cl. Virum IACOBVM BARTHOLOMAEVM BECCARIVM, qua epidemicae febres in Lucensis dominii quibusdam pagis grassantes describuntur; nec non mercurii atque corticis Peruuiani usus in earum curatione recto rationis examini subiicitur; physicorum tentaminum ope, remedii utriusque viribus exploratis; a IOSEPHO BENVENVTO. Accedunt sub finem Cll. Virorum IOSEPHI XAVERII BERTINI atque IOSEPHI VALDAMBRINI ad auctorem epistolae maximae ad rem attinentes. Lucae, 4.

CAROL. AVGVST. DE BERGEN, Diss. inaug. de nyctalopia seu caecitate nocturna. Resp. *Io. Christian. Weise.* Francofurti ad Viadr. 4.

IOSEPH BLAK, Diss. de humore acido a cibis orto et Magnesia alba. Edimburgi.

Elemens de Chymie par HERMAN BOERHAAVE, traduits du Latin. 6 Voll. à Paris, 12.

THEOPHIL. DE BORDEV, Quaest. med. An pro temperamentorum diuersitate functionum diuersitas? Resp. *Cleriad. Vachier.* Paris, 4. mai.

ANDR. EL. BÜCHNER, Diss. inaug. de praecipitatione chemica generatim considerata. Resp. *Iac. Ioach. Georg. Cramer de Clausbruch,* Halae Magdeburgicae, 4.

Eiusd. Diss. inaug. de morborum differentia indiui-

duali

duali generatim. Resp. *Ernest. Frider. Letzau.* ibid. 4.

BVRMESTER, Diss. 1. et 2. de marga, eius historia naturali et usu oeconomico. Resp. *Matthias Bobeck.* Lundini, 4.

IACOB. CAMPBELL, Diss. de aere quatenus morborum causa. Edimburgi.

AMAB. CHOMEL, Quaest. med. An a peculiari uteri structura fluxus muliebris? Resp. *Guydo Danié Despatureaux.* Paris, 4. mai.

CHYDENII Diss. de oeconomia et moribus incolarum Lapponiae Kimiensis. Resp. *Henric. Wegeli.* Abo.

Tentamen nouae de odoribus theoriae cum physicis thesibus publice proponendae a MARCHIONE AVGVSTINO CIGLIANO. Sienae, 4. mai.

Le Muse fisiche del D'AMIANI. In Firenze, 4.

IO. DIAPER, Diss. de Clystere. Edimburgi.

Lettera di GEMINO EVLABEOFILO ad ORTILAO ALETOFILO colla risposta del Medesimo. Luccae, 8.

Della fluidita de corpi trattato del Padre D. CLAVDIO FROMOND. Livorno, 8. mai. c. f.

IO. SAM. GALLASIVS, Commentatio physico-chymico-medica, in causas potissimum inquirens, cur aqua regis aurum soluat, argentum non item: contra vero aqua fortis, argentum dissoluens, aurum vero nulla ex parte commoueat: atque etiam exinde repraesentans, quod aurum fulminans neruis opituletur? Regiomonti, 4.

Observations sur l'histoire naturelle, sur la physique et sur la peinture, avec des planches imprimées en couleur. Par Mr. GAVTIER. Année 1754. Dixieme, onzieme et douzieme partie. à Paris, 4. mai. c. f.

CAROL. GILLOT, Quaeſt. med. An perficiendis medicis neceſſaria peregrinatio? Reſp. *Petr. Ioſeph. Moriſot Deslandes.* Paris, 4. mai.

ALEXAND. GORDON, Diſſ. de variolis. Edimburgi

ALB. DE HALLER, primae lineae phyſiologicae. Venetiis, 8. mai.

Phyſicaliſche Gedanken, worinnen erwieſen wird, daß die kupfernen Geſchirre in der Haushaltung nicht ſo ſchädlich ſeyn, als die eiſernen, in einer Abhandlung vorgeſtellet und entworffen von IOHANN ANDREAS HARNISCH. *Gera*, 4.

Obſervations d'Hiſtoire Naturelle faites avec le microſcope ſur un grand nombre d'inſectes et ſur les animalcules qui ſe trouvent dans les liqueurs préparées et dans celles qui ne le ſont pas etc. avec la deſcription et les uſages des differens microſcopes, etc. partie déjà publiées par feu Mr. IOBLOT; partie rédigées ſur ſes obſervations poſtérieures; avec un grand nombre de figures. Tom. I. à Paris, 4. mai.

PEHR KALM, Diſſ. hiſtoriſk och oeconomiſk beſkrifning öfwer Calajoki ſokn uti Oeſterbom. Reſp. *Chriſtian. Salmenius.* Abo, 4.

Eiusd. Diſſ. hiſtoriſk och oeconomiſk beſcrifning öfwer Cajansborgs län. Reſp. *Erich. Caſtren.* ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. om. Krydd och trägardens anläjgande. ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. de ortu petrificatorum. Reſp. *Ieremias Wallerius.* ibid.

A treatiſe on gangrenes, in which the caſes that require the uſe of the bark, and thoſe in which it is pernicious, unleſs join'd with proper correcting, are aſcertaind, and the obiections to its uſe in the cure of gangrene conſiderd. By THOM. KIRKLAND. Nottingham, 8. mai.

De

De curatione ſtranguriae contumacis, frequentem maleque tractatam gonorrhoeam virulentam conſequentis, IOHANNIS HIERONYMI LAPI Diſſertatio. Editio altera retractatior et auctior, cui primum accedit Eiusdem de Acidula ad ripam Tyberis Epiſtola ad IOANNEM PETRVM LVCATELLIVM. Romae, 4. mai.

Narrative of ſome proceedings in the management of Chelſea hoſpital as far as relates to the dimiſſion of SAMVEL LEE. London, 8.

Eiusd. proper reply to the ſergeant ſurgeons defence of their conduct at Chelſea hoſpital. ibid. 8.

CAROL. LINNAEI Genera plantarum eorumque characteres naturales ſecundum numerum, figuram, ſitum et proportionem omnium fructificationis partium. Stockholm, 8. mai. (*Editio quinta inſigniter aucta.*)

Eiusd. Diſſ. de horticultura academica. Reſp. *Ioh. Guſtav. Wollrath.* Upſaliae, 4.

Eiusd. Diſſ. ſiſtens Chinenſia Lagerſtrömiana. Reſp. *Ioh, Laur. Odhelius.* Holmiae, 4. c. f.

Lettre ſur les maladies veneriennes dans laquelle on publie la maniere de preparer le Mercure dont la plus forte doſe n'excite point de ſalivation, par Mr. LOVIS. à Louxembourg, 12. mai.

Ragionamento ſopra i mezzi più neceſſari per far rifiorire l'Agricoltura de P. Abate D. VBALDO MONTELATICI; colla relazione dell'erba Orobanche, detta volgarmente Succiamele, e del modo di eſtirparla del celebre PIER ANTONIO MICELI; con un diſcorſo di ANTONIO GENOVESE, Regio Profeſſore di Etica, ſopra il vero fine delle lettere e delle ſcienze. Napoli, 8. (*Editio altera.*)

ROBERT. MVRDOCH, Diſſ. de gonorrhoea. Edimburgi.

F. H. L. MVZELL, Medical and Chirurgical caſes. London.

Eſſai

Essai sur l'hydrophobie, précédé de l'histoire d'une personne mordue par un chien enragé qui eut l'hydrophobie, et qui fut heureusement guerie. Traduit de l'Anglois de CHRISTOPHLE NUGENT; auquel on ajoint une Dissertation sur la chaux vive et sur l'eau de chaux; par CHARLES ALSTON. à Paris, 12. mai.

HERM. GERARD. OSTERDYK, Diss. de motu musculari. Traject. ad Rhen. 4. mai.

NICOL. ROSEN, Theses medicae. Resp. *Ioh. Georg. Beyersten.* Strengnesiae, 4.

A sett of anatomical tables with explanations and an abridgment of the practice of midwifry; by W. SMELLIE. London, fol. mai.

Trattato di Chirurgia diviso in due Tomi. Il primo contiene un Compendio della detta Arte; ed il secundo un Manuale d' operazioni Chirurgiche. Opera utilissima di PIETRO PAOLO TANARON. 2 Voll. In Firenze, 8.

ALEXAND. THOMSON, Diss. de effectu pathematum in corpus. Edimburgi.

IOH. GOTTSCH. WALLERII Diss. Causas sterilitatis agrorum exponens. Resp. *Ioh. Gabr. Bergman.* Upsaliae, 4.

Conten-

Contenta in hac Parte.

